

SISUKORD

Sissejuhatus	3
EESTI RAHVAKUNSTI JA KÄSITÖÖ LIIT.....	4
2025. aasta raamatupidamisbilanss	31
2025. aasta tulemiaruanne	32
PAIKKONDADE KÄSITÖÖÜHENDUSTE AASTAARUANDED	33
HARJUMAA.....	33
HIIUMAA	40
IDA-VIRU ja NARVA.....	41
JÕGEVAMAA	42
JÄRVAMAA.....	46
KIHNU	47
LÄÄNEMAA	48
LÄÄNE-VIRUMAA.....	49
MUHU.....	52
PÕLVAMAA	53
PÄRNUMAA	55
RAPLAMAA	58
RUHNU.....	59
SAAREMAA	60
SETOMAA.....	62
TARTUMAA	64
VALGAMAA.....	67
VILJANDIMAA	69
VORMSI	71
VÕRUMAA	72
ALALIITUDE AASTAARUANDED	76
KÄSITÖÖÕPETUS	97
TEGEVUSPLAAN 2026*	107

Aastaraamatu panid kokku Liis Burk, Liina Veskimägi-Iliste, Liivi Soova, Anna-Liisa Linna, Karin Vetsa, Maret Lehis, Anu Randmaa
Keeleliselt toimetas Hille Saluäär
Esikaane kujundas Kadi Pajupuu

Täname kõiki, kes aitasid kaasa aastaraamatu valmimisele!

Sissejuhatus

Teie ees on järjekordne aastaraamat. Võtame kokku aastateema „Rahvarõivas ruudus“ ja käsitleme valdkonna olulisi ettevõtmisi nii sinu paikkonnas kui ka kogu Eestis.

Kahte aastasse mahtusid näitused, rahvarõivakoolid, põhjalikult koostatud raamatud, seminarid, konverentsid ning linnaruumi loodud kõnekas näitus Tallinnas Tammsaare pargis. Rahvarõivaid valmistati ja mis kõige tähtsam, neid kanti uhkusega. Põhjusti oli ju neil aastatel kuhjaga, alustades suurest laulu- ja tantsupeost ning lõpetades koduste armsate sündmustega. Novembri alguses toimus Kultuurikatlas aastat kokkuvõttev konverents ja siis andsimegi teatepulga üle uuele teemale. Aga rahvarõivaste tegemine, uurimine ja kandmine jätkub sama hoo ja innuga.

Möödunud aastat võime nimetada ka rannarootsi aastaks. Eesti käsitöö suurpeol, Mardilaadal oli peakülaliseks Aiboland ehk rannarootsi. Rannarootslasteks pidasid end Lääne- ja Põhja-Eesti saartel ning merekaldal elanud saarerahvas. Selle väikese, Eestis elava rahvakillu kultuur ja käsitöö on meile tähtis ja armas. Nende kultuur on tükike meie loost. Aitäh, Jana Stahl, rannarootsi teemat eest vedamast!

Käsitööliidu tugevus peitub võrgustikus, meie liikmeteks on paikkondlikud ühendused ja keskused, alaliidud, koolid, koostööpartnerid. Kohtumised ja ühised ettevõtmised loovad koostegemise tunde, hoiavad elus teadmisi, annavad tõuke uuteks ettevõtmisteks. Iga meister, õpetaja, uurija ja pärija on oluline. Suur tänu kõigile, kes te käsitööd tutvustate, oma teadmisi jagate ja enda töökojad huvilistele avate!

Möödunud käsitöösuvel saime osa traditsioonilistest sündmustest ja kogesime uusi ilusaid algatusi.

Peipsimaa muutus meie jaoks veel suuremaks ja nende pärand oma rikkuses veel armsamaks. Käsitööpäevad toimusid Peipsimaal ning saime osa sealse käsitöö ja kultuuri vaimsest ja ainelisest poolest. Uhke tunne on, meie pärand on heades kätes.

Oleme pidevas protsessis ja muutumises. Peab tõdema, et ka käsitööliidu liikmeskond muutub. Paratamatult lõpetavad ühed kooskäimise ja kusagil terendab uus algatus. Tartu Käsitööklubi otsustas aruandeaastal klubi tegevuse organisatsioonina lõpetada. Käsitööklubi eestvedaja ja hing Tiina Konsen on lubanud jätkata paikkonna kuraatorina.

Aga et kogenud meistrite kõrval laste ja noorte käsitöö tegemine loomuliku protsessina liiguks, oleme jätkanud „Meister kooli“ kohtumiste sarja. 2025/2026. õppeaastal oleme projekti valinud taas omanäolised ja oma oskusi uhkusega edasi kandvad meistrid. Jagame õppekäikudel lahkelt teadmisi, sest suured asjad saavad alguse väikestest!

Järgmisel kahel aastal on meie tegemiste peateema *päritud pärandamiseks* – päritud oskused, argised käsitöövõtted, väarikas lõpptulemus. Luubi all on käsitööga seotud oskused ja vaimne kultuuripärand.

Oleme avatud uuele ja hoiame esivanemate pärandit!

Liina Veskimägi-Iliste
Juhatuse esimees

EESTI RAHVAKUNSTI JA KÄSITÖÖ LIIT AASTAARUANNE 2025

Kutsumus ja kohustus

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit (*käsitööliit*) väärtustab, hoiab ja arendab paikkondlikke eripärasid, arvestades rahvuslikke käsitöötraditsioone kui kultuurinähtust ja elatusallikat.

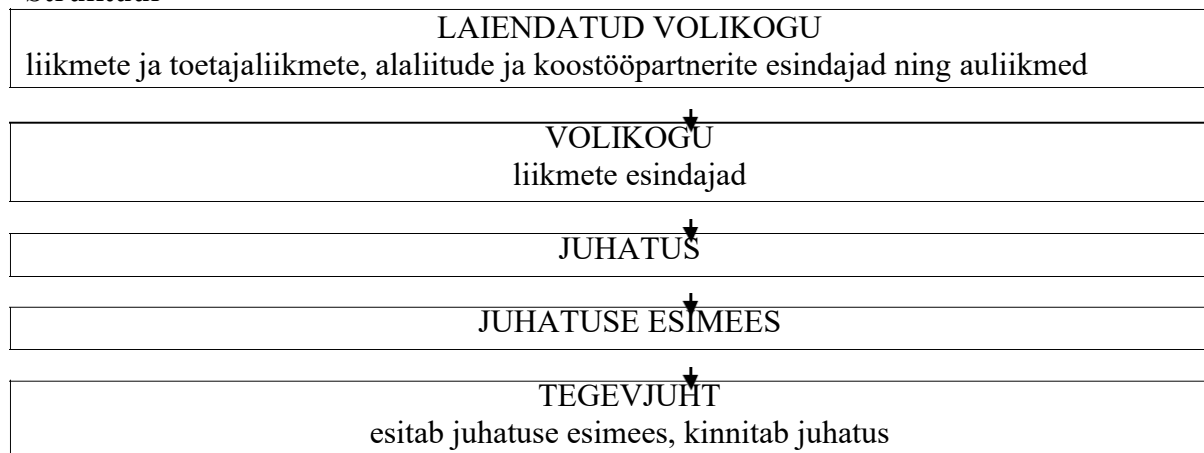
Olulisem aruandlusaastal, aastateema *rahvarõivas ruudus*

- Rahvarõivanäitused: paikkondades, rahvakunstigaleriis. Näitus „Ammu sätitud“ veebruaris Tammsaare pargis ja suvel Heimtali muuseumi heinamaal. Rahvusvaheline rahvarõivakonverents ja näitus „Elav rahvarõivas 2“.
- Rahvarõivakoolide lõpetamised.
- Mardilaada peakülaline oli Aiboland ehk rannarootsi. Seminarid Mardilaadal.
- „Meister kooli“: viie meistri külastused koolidesse koos töötubadega; noortelaager Harjumaal.

Traditsioonilised ettevõtmised

8. veebruar	Volikogu ja pärandihoidja auhindade üleandmine
24. veebruar	Kanname kirikindaid!
7.–8. juuni	XXVII käsitööpäevad Peipsimaal
23. juuni	Kirivööpäev
11.–13. juuli	XXVI Keskaja Päevad Tallinna vanalinnas
12. september	Juhtide kool
18. oktoober	XV Avatud Käsitöökojad
6.–8. november	XXIX Mardilaat Unibet Arenal

Struktuur

Liikmed

- **Auliikmed** – Erna Aljasmets, Saima Loik, Anu Raud, Ingrid Rüütel, Igor Tõnurist

Paikkondlikud keskseltsid ja käsitööühendused

Aila Näpustuudio	Pärnu Pitsistuudio
Haapsalu Käsitööselts	Rahvakunsti Klubi Veerik MTÜ
Harjumaa ja Tallinna Keskselts	Rapla Käsitöö- ja Kunstiselts
Hiiumaa Käsitööselts	Ruhnu KultuuriAit
Kangrukoda/Puuhabe	Saaremaa käsitööselts KadakMari
Katre Meistrikoda/Käsiteokoda	Seto Käsitüü Kogo
Kesk-Eesti Käsitööselts	Tallinna Käsitöökeskus
Kihnu Muuseum	Tartu Käsitööklubi
Kose Kunsti ja Käsitöö Selts	Tartu Maanaiste Liit
Lahemaa pärimuskoda	Tuhala Ajaloo- ja Kunstikamber
Loometöö	Tõstamaa Käsitöökeskus
Lõimik	Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskselts
Maarja-Magdaleena Gild	Vana-Võrumaa Käsitüü
Muhu käsitööselts „Oad ja Eed“	Viljandimaa Rahvakunstiühing
Narva Klubi Käsitöö	Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts
Otepää Aianduse ja Mesinduse Selts	Vormsi Käsitööselts
Põlva Käsitööklubi	

Toetajaliikmed – 28 käsitööga tegelevat ettevõtjat

Alaliidud

Kangakudujad – Kersti Pook	Pitsimeistrid – Kristiina Nemirovitš-Dantšenko
Kirivöö – Kristel Vihman	Rahvapärane puutöö – Meelis Kihulane
Käsitööettevõtete Liit – Katre Arula, Liivi Soova	Rookoondis – Urmas Veersalu, Kaire Maali
Lapitöömeistrid – Marja Matiisen, Ene Pars	Lõhmus
Lihula Lilltikandi Selts – Urve Selberg	Taimsete kiudude huvilised – Margit Pensa, Liis Burk
MTÜ Käsitöömaailm – Liis Burk, Kristina Rajando	Vildimeistrid – Liina Veskimägi-Iliste
MTÜ Rahvarõivas – Anu Randmaa	Väikekandlemeistrid – Toivo Tähemaa
Mänguasjameistrid – Lembe Sihvre	

Liikmesus

- Eesti Folkloorinõukogu
- Eesti Vabaharidusliit
- Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA)
- Euroopa Käsitöö Organisatsioon
- Põhjamaade Käsitöö Ühendus
- Michelangelo Foundation

Paikkondadeülesed käsitöökeskused Tallinnas

Kaarmanni Käsitöö
Eesti Käsitöö Maja

Paikkondlikud käsitöökeskused ja meistrikojad

Avinurme Puiduait	Muhu käsitööpood
Edeva Eremiidi Puutöökool	Obinitsa galerii
Eesti Rahva Muuseum	Olustvere Teenindus- ja
Haapsalu Pitsikeskus	Maamajanduskooli käsitöökojad
Hiiu Vill	Peipsimaa Külustuskeskus
Hiiumaa Käsitööselts	Piusa Savikoda
Jaago käsitöötal	Rikka Ivvani Talu
Kagu kujud, Külli Jacobson	Saara Kirjastus
Katre Meistrikoda	Tsooru savikoda
Kihnu Muuseum	Turgi käsitöö- ja tervisetalu
Koordikamber	Tõstamaa Käsitöökeskus
Kriisa Talo Setomaal	Ulve Kangro Meistrite Maja Räpinas
Lahemaa pärimuskoda	Viljandi Käsitöökoda & Etnoait
Maarja-Magdaleena Gild	Viru Käsitöö Salong
MTÜ IIDA kursused	

Rahvarõiva nõuandekojad

Harjumaa	Raplamaa
Hiiumaa	Saaremaa
Jäneda	Vana-Võromaa
Järvamaa	Viljandimaa
Muhu	Virumaa
Pilistvere	Vooremaa
Pärnumaa	

Koostööpartnerid

SA Kutsekoda, Eesti Rahvakultuuri Keskus, Hopneri maja, Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutus, Tallinna Rahvaülikool, Eesti Jahimeeste Selts

Koolid: Eesti Kunstiakadeemia, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia, Kõrgem Kunstikool Pallas, Tallinna Rakenduslik Kolledž, Kuressaare Ametikool, Haapsalu Kutsehariduskeskus, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool, Räpina Aianduskool, Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool, Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus

Seltsid: Eesti Käsitööõpetajate Selts AITA, Eesti Tööõpetajate Selts ATS, MTÜ Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Selts

Muuseumid: Eesti Rahva Muuseum (sh Heimtali Muuseum), Eesti Vabaõhumuuseum, Kihnu Muuseum

Volikogu, juhatus ja töötajad

Volikogu

Käsitööliidu laiendatud volikogu oli koos 8. veebruaril 2025 Õpetajate majas.

Vastuvõetud otsused

Käsitööliidu laiendatud volikogul 8. veebruaril 2025 toimus eelmise aasta aruande esitlus, uue tegevusplaani väljatöötamine ja kinnitamine.

Jätkas käsitööliidu juhatus koosseisus:

Auesimees **Liivi Soova**

Liina Veskimägi-Iliste (juhatuse esimees), MTÜ Vaselised
Lembe Sihvre, alaliitude nõukoda
Anu Randmaa, MTÜ Rahvarõivas, Tõstamaa käsitöökeskus
Virve Tuubel, Eesti Rahva Muuseum
Ave Matsin, TÜ Viljandi kultuuriakadeemia
Kristina Rajando, Vormsi Käsitöö Selts, käsitööõpetaja
Mareli Rannap, Saaremaa Käsitööselts KadakMari
Liis Luhamaa, MTÜ Rahvarõivas
Katre Arula, Katre Meistrikoda OÜ, käsitööettevõtja

Juhatuse koosolekud 2025. aastal: 20. jaanuar (Tallinn), 19. mai (veebis), 10.–11. august (Läänemaa ja Puisse), 8. september (veebis), 14. november (Tallinn).

2025. aastal töötasid käsitööliidus

Liina Veskimägi-Iliste – juhatuse esimees, projektijuht

Liis Burk –tegevjuht

Karin Vetsa – projektijuht

Liivi Soova –projektijuht, nõustaja

Anna-Liisa Linna – projektijuht (alates veebruar)

Maret Lehis – projektijuht (kutsete omistamine, kutsekomisjoni juhatamine)

Lembe Sihvre – projektijuht (Keskaja Päevad ja Mardilaat)

Anne Velt – projektijuht (Keskaja Päevad)

Siiri Topaasia – raamatupidaja

Toetajad

Eesti Rahvakultuuri Keskus

Eesti Kultuurkapital

Tallinna linn (Kultuuri- ja Spordiamet, Kesklinna Valitsus, Strateegiakeskus)

Olulisemad tegevused aruandeaastal

Alus: arengukava aastateks 2025–2029

Eesmärk 1. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit on hästi toimiv organisatsioon, mis koondab Eesti käsitöövaldkonda ja selles osalejaid.

Kindel struktuur, ladus koostöö

Käsitööliidu kehtivat arengukava pikendati järgmiseks viieks aastaks volikogus 8. veebruaril 2025. Arengukavaga saab tutvuda kodulehel folkart.ee. Jätkus koostöö eri käsitöövaldkondi esindavate ühenduste ja institutsioonidega (alaliidud, koolid, ainelist pärandkultuuri esindavad ühendused jt).

Aruandeaastal tehti paikkondlike käsitööseltside ja ühendustega jätkuvalt koostööd: korraldati ettevõtmisi ja sündmusi, toetati ja koordineeriti tegevust. Olulised on otsekohtumised ning seeläbi suhtluse ja koostöö elavdamine, samuti erinevate koostööprojektide leidmine. Paikkondlike seltside tegevusvõimekus on erinev olenevalt vabatahtlike ja liikmete aktiivsusest seltsitöös, käsitöövaldkonna arengust ja omavalitsuste panusest.

Käsitööliidu laiendatud volikogul 8. veebruaril 2025 toimusid nagu tavapäraselt eelmise aasta aruande esitlus ning uue tegevusplaani esitlus ja kinnitamine.

Paikkonnad/liikmed

Külastasime käsitööliidu esindusega eelmisel aastal eri paikkondi, et osaleda käsitööüritustel ja tihendada koostööd. Käisime käsitööpäevadel Peipsimaal, Niplipitsi Seltsi juubelil Pärnus, Eesti Rahva Muuseumis muuseumide infopäeval oma tegemisi tutvustamas. Osalesime rahvarõivakonverentsil Harjumaal. Mardilaada ettevalmistuste raames kohtusime rannarootsi ehk Aibolandi piirkondade esindajatega Tallinnas. Tiina Konseni juhtimisel lõpetas aruandeaasta lõpus oma tegevuse Tartu Käsitööklubi. Meie eesmärk on leida uus Tartumaad esindav ühendus.

Rahvarõiva kvaliteeti esitlevaid filme tehes käisime Viljandis Inna Raua, Kihnus Pärnamõisa Veronika ning Tallinnas Kadi Vingisaare juures. Rannarootsi käsitöölistest valminud filme tehes külastasime Vormsi, Pakri ja Ruhnu saart. Kevadel tegime ringkäigu Ida-Virumaal, kohtusime loomeklastri eestvedajatega, meie liikmete ja rahvakultuuri spetsialistiga. Panime paika uued koostööplaanid. Uue algatusena oli võimalus osaleda Eesti Loomeresidentuuride Võrgustiku LOORE aastakohtumisel. Külastasime kaheksat väga eriilmelist residentuuri ja saime inspiratsiooni koostööks ja uuteks algatusteks.

Paikkondlike seltside külastamise eesmärk on hoogustada koostööd, ergutada käsitööliidu ettevõtmisi üle Eesti ja tekitada rohkem ühtekuuluvustunnet. Paljude meistritega kohtusime ka isiklikult mitme koostööprojekti kaudu – lühifilmide tegemine, koostööprojektid, meistrikodade korraldamine, Mardilaada ettevalmistus, näitused jms.

Oleme ise liikmed Põhjamaade Käsitöö Ühenduse ning Euroopa Käsitöö Organisatsiooni võrgustikes ja osaleme nende tegevustes.

Paikkondlikud käsitöökeskused ja meistrikojad arendavad paikkondlikke käsitöötraditsioone või tutvustavad omanäolisi ja unikaalseid käsitöötehnikaid. Nendes toimub paikkondliku rahvusliku käsitöö müük ja edendamine. Käisime Avinurmes, Läänemaal ja Pärnumaal, külastasime sealseid käsitöökeskusi ja tegime plaane uute liitujate kaasamiseks. Aruandeaastal lisasime paikkondlike käsitöökeskuste nimekirja ühe uue käsitöökeskuse – Piusa Savikoja. See on elustiilikeskus, kus Meelis ja Signe Kriguli käe all valmivad unikaalsed kunsti- ja tarbeesemed.

Alaliitude kaudu toetame eri käsitöövaldkondadel põhinevat tegevust. Jätkuvalt on teiste seas olulisem MTÜ Rahvarõivas, kelle tegevus on edukas ja omab suurt kandepinda üle Eesti. Nemad on meie tugev koostööpartner ka rahvarõiva aastateema vedamisel. Täna on eri

paikkondades loodud oma piirkonnale keskenduvad rahvarõiva nõuandekojad. Nõuandekojad annavad täpsemat infot konkreetse piirkonna rahvarõivaste kohta, koondavad meistreid ja pakuvad neile tööd ettevõtluse poolel – viiakse läbi kursusi ja nende kaudu tellitakse rahvarõivaid.

Hea ja kvaliteetse rahvusliku käsitöö esitlemisega erinevatel näitustel tegeleb ka MTÜ Käsitöömaailm, mis koordineerib Tallinnas Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigalerii näitusi ja Kaarmanni aknanäitusi ning ühendab üle Eesti rahvakunstigaleriisid.

Käsitööettevõtlust koordineerib juhatus projektide kaudu (Mardilaat, Keskaja Päevad, Tallinna käsitöökeskused/poed). Kangakudujate valdkonda, erinevaid hobi- ja professionaalseid kudujaid ühendav alaliit on oma tegevusega silmapaistev ja aastateemade kaudu valdkonda arendav. Eesti Lapitöö Selts on kõige pikaajalisem ja jätkuvalt edukas alaliit. Tugevalt on silma paistnud rahvuslik puukäsitöö, kus pannakse suurt rõhku uute kvaliteetsete meistrite koolitamisele. Alaliiduna liitumiseks käsitööliiduga avaldas soovi Kutselitse Keraamikute Liit. Kõikide alaliitude kohta saab täpsemalt lugeda aastaraamatu alaliitude aruannetest. Alaliitude tegevus koondab ühe kitsama valdkonna meistreid ja huvilisi ja on suureks toeks kogu käsitöövaldkonna laiemale tutvustamisele, ettevõtjate ja käsitöökeskuste koondamisele.

Aruandeaastal on käsitööliidu juhatus traditsiooniliselt teinud **koostööd** Eesti Rahvakultuuri Keskusega (pärandihoidja tunnustus, mentorprogramm, rahvarõivaprogramm, käsitööpäevad, koostöökoosolekud). Maakondade kultuurispetsialistide e-posti listi edastatakse infot olulisemate sündmuste ja ürituste kohta. Kõik maakondade rahvakultuurispetsialistid on meie käepikendused paikkondades, kelle kaudu vahendame omavahel infot ja edendame piirkonna käsitöötegemisi. Oleme aktiivselt osa võtnud ka Rahvakultuuri Keskuse korraldatud infopäevadest ja mõttetalgutest. Samuti osaleme RAKU andmekogu arendamise protsessis.

Koolidest teeme koostööd nii käsitööd õpetavate kutsekoolide kui ka kõrgkoolidega. Valdavalt toimub see kutse andmise süsteemi kaudu. LooTöö programmi kaudu on tudengitega koostöö Kõrgemas Kunstikoolis Pallas ja TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias. Lisaks on koostöö Edeva Eremiidi Puutöökooliga (Meelis Kihulane), Iida Käsitöökooliga (Eva-Liisa Kriis) ja Turgi käsitöötaluga (Veinika Västrik). Käsitööhariduse võimalused Eestis on üpris heal tasemel. Viimaste aastate riiklik kutseharidusreform on tekitanud valdkonnas pingeid ja arusaamatusi. Struktuurimuutus ei ole olnud läbipaistev ja õppeautusi ning kutseandjat ei ole piisavalt kaasatud ning meie ettepanekutega arvestatud. Võimalus õppida käsitööd kõrghariduse tasemel on meie üldist oskuste ja käsitöötoodete taset hoidnud võrreldes teiste Põhjamaadega ja Euroopaga kõrgel. Koostöö koolidega on nii projektipõhine kui ka pidev eelkõige meie traditsiooniliste ettevõtmiste nagu Mardilaada ja „Meister kooli“ programmi raames. Oluline on käsitöö püsimine ja senisest suurem koostöö noortega.

Rahvarõivastele keskenduv aastateema oli edukas. Rahvarõivas olulise pärandina on aina enam esil suursündmustel ja kogukondades. Rahvarõivaste valmistamine ja kandmine on populaarne, oskuste ja pärandi edasiandmine rahvarõivaste kaudu on auasi. Toimusid rahvarõivakoolid, näitused, konverentsid ja seminarid. Täpsem ülevaade aastateema sisust on eesmärk 4 juures.

Käsitööliidu kontor ja koolituskeskus asuvad 2023. aasta algusest alates Tallinnas Raekoja plats 18.

Eesmärk 2. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit esindab eesti käsitöö valdkonda Eestis ning Euroopas.

Meil on palju sõpru, oleme nähtavad

Aruandeaastal kuulusid meie esindajad järgmiste **liikmesorganisatsioonide** ja **koostööpartnerite** tegevust juhtivatesse organitesse:

- Eesti Folkloorinõukogu (Liina Veskimägi-Iliste, Anu Randmaa (juhatuses))
- Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA) (Elo Kallas)
- Euroopa Käsitöö Organisatsioon (Liis Burk (peasekretär ja juhatause liige))
- Põhjamaade Käsitöö Ühendus (Liina Veskimägi-Iliste, Liis Burk)

Eesti Rahvamuusika ja Rahvatantsu Seltsiga koostöös korraldasime taas pärimusküla tegevusi Tornide väljakul Tallinnas vanalinna päevadel. Osalesime „Eesti raamat 500“ ettevõtmise raames suure raamatuloo ühisvaiba tikkimise korralduses. Põhjamaade Käsitöö Ühendusega ja Euroopa Käsitöö Organisatsiooniga toimusid veebinarid ning Põhjamaade käsitöö päevad. Olime partnerid mitmes Erasmus+ projektis, saime näidata meie meistrite head käsitööd ja tutvustada käsitööliidu tegemisi.

Põhjamaade Käsitöö Ühenduse aastakoosolek toimus 3.–4. veebruaril Soomes. Liis Burk ja Liina Veskimägi-Iliste kohtusid teiste Põhjamaade Käsitöö Ühenduse liikmesriikidega, et vaadata üle 2024. aasta tegemised ning teha koos plaane järgneva aastaks. Põhisündmusena oli fookuses taas Põhjamaade käsitöö päevad. Suuremaid ühisprojekte hetkel ei plaanitud, sest ühenduse eesmärk on 2027. aastal 100 aasta juubeli suur tähistamine. Käisime koos tutvumas juubelisündmuse toimumispaigaga Helsingis. Töögruppides alustati ühishäituse, konverentsi ja töötubade ettevalmistamist. Sündmuse üldine kava ja sisu sai paika aasta keskpaigaks, kui oli võimalus Põhjamaade rahastusfondist taotleda toetust sündmuse ettevalmistuseks. Esimesel katsel kahjuks ei õnnestunud positiivset tulemust saada. Töörühmad täpsustavad oma dokumente ning uus taotlus esitatakse 2026. aastal. Koosolekul saadeti pensionile kaks pikaajalist kolleegi, kes esindasid ühingu Rootsit ja Taanit. Nende noored kolleegid võtavad nende seni suure hingega tehtud töö üle.

Põhjamaade käsitöö päevad toimusid 1.–7. septembril veebikeskkonnas ühingu kuue riigi koostöös. Sotsiaalmeediast on sündmus leitav juba tuttava Nordic Craft Weeki nime all. Kogu veebisündmus toimus inglise keeles. Sel aastal oli tähelepanu all iga riigi rahvarõivad või traditsioonilised rõivad. Toimus esitlusi nii videos kui ka pildis, aga ka veebinare, kus oli palju osavõtjaid. Kuna rahvarõivaste traditsioon ja ajalugu on igas kuues ühingu liikmesriigis väga erinev, olid nädala postitused väga huvitavad ja silmaringi laiendavad. Ka sotsiaalmeedias oli igal riigil oma kindel päev info jagamiseks ning enda esiletoomiseks. Eesti poolt jagasime infot erinevate vööde tegemise ja töövahendite kohta.

Euroopa Käsitöö Organisatsiooni (ECO) koosolekud toimusid veebi vahendusel kogu liikmeskonnale kolm korda ja juhatause koosolekud mitu korda aastas. Liikmete reaalse kohtumisega üldkoosolekut võõrustas sel korral Eesti. Ühendasime koosoleku Mardilaada ja rahvarõivakonverentsiga novembris.

Käsitööliitu esindasid Liina Veskimägi-Iliste ja Liis Burk. Kohtumispäevade arutluste fookuses olid uute liikmete vastuvõtmine, osalustasu ja ühiste veebinaride planeerimine. Samuti tutvuti Euroopa Käsitöö Alliansi tegemistega ning sellega liitumise võimalustega. Iga riik valmistas ette oma aasta teemasid kajastava ettekande. Ühtlasi arutasime liikmete murekohti ja võimalikke lahendusi.

Lisaks ECO koosolekule ja rahvarõivakonverentsile saime tutvustada oma kohalikku käsitööd, meistreid ja Tallinna käsitöökeskusi.

27. augustil toimus **Mikkelis soomlaste käsitöögala**, kus autasustatakse tegijaid ja oskuste edasikandjaid kuues kategoorias. Lisaks teistele sai Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit 2025. aasta koostööpartneri tunnustuse, mille võttis vastu Liina Veskimägi-Iliste.

Novembris käisime kogemuste saamiseks käsitööliidu meeskonnaga **põhjanaanabrite juures**, külastasime soomerootslaste rahvarõivakeskust BRAGE. Vaatasime näitusi Helsingi linnas.

Külastasime käsitöökauplusi, Põhjamaade suurimat käsitöömessi Tamperes ja Martin Markkinat Helsingis.

Algas ka üle kahe aasta toimuva rahvusvahelise käsitööliste, disainerite ja kunstnike näituse „**Homo Faber**“ ettevalmistus. Esitasime 2026. aasta septembris Veneetsias toimuvale näitusel oma töödega mitmeid meie meistreid. Paljud kohalikud meistrid on oma tegemised registreerinud ning välja pannud ka Homo Faber Guide'i avalikul lehel.

Saime taas **Erasmus+** programmi kaudu tutvustada välismaalaste gruppidele oma meistreid, käsitööd ja kultuuripärandit. Aprillis külastasid meid portugallased, novembris grupp Leedu käsitöölisi. Aprillis käisid käsitööliidust Liis Burk ja Liina Veskimägi-Ilste Poolas rahvusvahelisel näitusel ja konverentsil „Vill – allikas ja võimalused“, mis tõstis fookusesse kohaliku villa tähtsuse käsitöös ja pärandkultuuris. Projekt keskendus traditsioonide elushoidmisele ja säästlikule materjalikasutusele – vill on looduslik, vastupidav ja kultuuriliselt tähenduslik materjal. Meie poolt tõi Liis Burk näitusele nõeltehnikas valmistatud esemed ja kohaliku villalõnga, Elly Karjam Kihnu traditsioonilised troid ning Liisa Kallam turbavildist sisetallad. Liis Burk tegi ettekande lambakasvatuse ja villa kasutusest Eestist ning kajastas ka käsitööliidu samme kohaliku materjali kasutamisel – koostöös Kõrgema Kunstikooliga Pallas, märk OMA.

Kahe viimase aasta jooksul on meil olnud võimalus osaleda Põhja- ja Baltimaade villaprojektis **Nordplus F.E.L.T.WOOL**. Projekti Eesti-poolne vedaja oli TÜ Viljandi kultuuriakadeemia. Projekti kuulusid veel Leedu, Soome, Norra ja Rootsi ettevõtted, õppeasutused, lambakasvatavad ja arendajad. Käsitööliidust osalesid Liina Veskimägi-Ilste ja Ave Matsin. Kohtuti kahe aasta jooksul igas riigis kuus-seitse päeva, selle ajaga sai väga hea ülevaate nende lambavilla hetkeolukorrast ja vajadustest. Iga riik on oma lammaste, villa ja villatööstusega erinev, kuid puutekohad ja sarnased probleemid on olemas.

Liis Burk ja Ave Matsin käisid Eesti-poolse töögrupiga novembris Norras villareisil, mille eesmärk oli tutvuda kohaliku villastandardi ja villa töötlemise süsteemi ning võimalustega. Järgmise sammuna asuti aasta lõpul juba koostama ka Eesti villastandardit.

Villareisid andsid hea ülevaate riikide villastandarditest, kohalikest lambatõugudest ja villa väärindamisest. Külastasime lambafarme, villavabrikuid, õppeasutusi. Kohtusime meistrite ja tootjatega. Omavahelised kontaktid, teadmiste vahetus ja võrgustiku tekkimine oligi nende ettevõtmiste suurim väärtus.

Mai lõpus võtsime vastu külalised Soomest. Meid külastasid edaspidise koostöö eesmärgil **eestvedajad Soome Käsitöömuuseumist**, Soome Rahvarõivasõprade Ühingust ning soomerootsi rahvarõivakeskusest BRAGE. Korraldasime neile ringreisi rahvarõivastega seotud keskustesse ja asutustesse. Külastasime Muhu rahvarõiva nõuandekoda, Velli Saabase Uhkuasi töökoda ning Tõstamaa käsitöökeskust. Samuti käisime tutvumas TÜ Viljandi kultuuriakadeemia pärandtehnoloogia õpperuumide ja tegijatega. Kohtusime Viljandimaa rahvarõiva eestvedajatega ning külastasime rahvarõivanäitusi Viljandi Muuseumis ja Eesti Rahva Muuseumi Heimtali muuseumis. Koostöö jätkuks saime küllakutse suve lõpus Jyväskylä toimuvale Soome rahvarõivapäevale.

Teave käsitööliidu ettevõtmiste kohta on saadaval paikkondlikes käsitöökeskustes üle Eesti, Eesti Rahvakultuuri Keskuses, Eesti Käsitöö logo kandvates käsitöökeskustes ja meistrikodades. Meie ettevõtmiste lendlehti saab võtta ka Tallinna turismiinfo punktist. Avaldame aktiivselt oma tegemiste kohta infot ajakirjas Käsitöö. Meie aasta suurimad ettevõtmised on Keskaja Päevad juulikuus ja Mardilaat novembris.

Kodulehekülg folkart.ee on Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu oluline info jagamise kanal. Lehekülg on uuendatud 2016. aastal. Värskendame jooksvalt seal infot ning teeme alates 2024. aastast püsivat koostööd ka ettevõttega Veebihai, kes osutab meie kodulehtedel vajalikku IT-tuge. Meie koduleht hakkab siiski vananema ning Veebihai tähelepanekute kohaselt peaksime hakkama plaanima nii suurt mahtu sisaldava kodulehe uuendamisele. Veebileheküljelt leiab iga lugeja ja huviline kogu üldinfo liidu tegevuse, liikmete, toetajate ja alaliitude kohta. Lehel on põhjalik info käsitöötunnustuste jagamise, -koolituste, -sündmuste ja -näituste kohta. Lisaks jagatakse infot liidu kirjastustegevuse, liiduga lähedalt

seotud ettevõtluse ja väljaantud tunnustuste kohta. Väga vaatuslikud on Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu filmitud filmid, mida kõiki saab kodulehelt vaadata. Need on üleval ka meie Youtube'i kanalil.

Mardilaat.ee on lehekülj laada jaoks, mida korraldab Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit iga aasta novembris. Veebileheküljel on kogu info Mardilaada toimumise kohta Tallinnas Unibet Arenal. Suuremat infot uuendatakse igal aastal umbes kolm kuud (alates august) enne laada toimumist ja veebileht on avatud kogu aasta. Lisaks üldinfole (laada toimumisajad, ligipääs ja piletiinfo) leiab huviline väga põhjaliku info laadal kauplejate, töötubade ja seminaride kohta. Jätkasime piletimüügi partnerina koostööd Piletileviga, mille kaudu toimus edukalt piletimüügi süsteem otse kodulehelt.

Keskaja päevade jaoks on loodud leht medievaldays.ee, kus kajastame samuti sündmuse infot, lisa-sündmusi ja keskaegse hõnguga jutte.

Kõikide veebilehekülgede materjali haldamine võtab aega ja vajab järjepidevat tööd. Info kodulehekülgedel peab olema korrektne ja üheselt mõistetav. Folkart.ee lehele aastate jooksul kogunenud info ja pildimaterjal vajab endiselt süsteemset toimetamist.

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidul on **kolm sotsiaalmeediakanalit**: Facebookis kolm lehekülge ning Instagramis üks konto.

Facebooki lehekülj Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit on kõige olulisem liidu sotsiaalmeediakanal. Leheküljel jagatakse kõiki Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liiduga seotud sündmusi ja ettevõtmisi, sealhulgas näitused, koolitused, raamatuesitlused. Lehe kaudu jagatakse ka teisi Eesti rahvusliku käsitööga seotud sündmusi üle Eesti.

Facebooki lehel Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit on 13 093 jälgijat (seisuga 14.01.2026). Jälgijate arv kasvas aasta jooksul 1125 inimese võrra.

Facebooki lehekülj Mardilaat Unibet Arenal kajastab aktiivselt igal sügisel toimuvat Mardilaata. Lehekülje kaudu saab huviline vaadata postitusi, kus on rohkelt fotosid ja videomaterjale. Facebooki lehel on 6472 jälgijat (seisuga 14.01.2026). Jälgijate arv kasvas aasta jooksul 213 inimese võrra.

Keskaja päevadel on Facebooki leht ja Instagrami konto medievaldays. Jagame juulikuise sündmuse tegemisi, lisaettevõtmisi. Loome postituste ja fotodega huvi sündmuse vastu. Facebooki lehel on 2732 jälgijat.

Instagrami konto estonianfolkart dubleerib Facebooki lehekülge Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit. Kontol estonianfolkart saab peamiselt jagada fotosid ja lühemaid videolõike, ka näituste ja koolituste plakateid. See ühismeediakanal on liidule vajalik, sest paljud käsitööhuvilised üle maailma kasutavad ainult seda sotsiaalmeediakanalit. Instagrami kontol folkart.ee on 2877 jälgijat (seisuga 14.01.2026). Jälgijate arv kasvas aasta jooksul 345 inimese võrra.

E-aadress: info@folkart.ee

E-aadress info@folkart.ee on Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu info jagamiseks ja vastuvõtmiseks e-kirja teel. Sellele kontole on loodud Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu juhatuse ja toetajaliikmete, paikkonna liikmete, alaliitude ja käsitöökeskuste listid. Listide kaudu jagatakse üldinfot käsitööliidus toimuva ja Eesti käsitööga seotud sündmuste kohta.

Meediakajastus/reklaam

Esmane kommunikatsioon toimub meililistide, kodulehekülje ja sotsiaalmeedia kaudu. Aasta ringi on toimunud suuremate sündmuste meediakajastused Põhjamaadele suunatud käsitöö ja reisijakirjades – Baltic Guide, Taito. VisitTallinn ja Visit Estonia kajastavad meie suursündmusi oma veebis, sotsiaalmeedias ja väljaannetes. Meie tegijaid ja ettevõtmisi kajastab pidevalt ajakiri Käsitöö. Aruandeaastal tutvustati paikkondlikke rahvarõiva nõuandekodasid.

Suuremate sündmuste ajal toimub intensiivne ja vastavalt ettevõtmise iseloomule suunatud kommunikatsioon ja meediakajastus. Propageerime käsitööliidu logo kasutamist paikkondade suurematel üritustel, paikkondlikes käsitöökeskustes ja -poodides.

Meil on olnud võimalus kajastada oma ettevõtmisi Vikerraadio „Huvitaja“ saates. Veebruaris rääkisid Mae Kivilo ja Liina Veskimägi-Iliste rahvarõiva-aastast ja Tammsaare pargi välinäitusest „Ammu sätitud“. Juulis saime „Huvitajas“ eetriaega Keskaja Päevade ja novembris Mardilaada kajastamiseks.

Kanal2 „Telehommik“ käis rahvarõivanäituse kohta lisa uurimas ja tegi põhjaliku ülevaate oma kanalis. 22. veebruaril rääkis rahvarõivastest ja näitusest „Ammu sätitud“ modellina üles astunud füüsik Aigar Vaigu.

Keskaja Päevadel ja Mardilaadal oli meediakajastus väga hea. Andsime intervjuusid „Aktuaalses kaameras“, TV3 uudistes, KUKU raadios, Vikerraadios ja mujal.

ETV saated „Prillitoos“ ja „Maahommik“ on kajastanud paljude käsitöötegijate ja meistrite lugusid. Oleme telekanalitele lahesti jaganud kontakte ja teemasid.

Käsitööliidu eesmärk on, et **meie logo oleks nähtav ja tuntav**. Ühe võimalusena nähtavuse suurendamiseks oleme andnud valitud paikkondlikele käsitöökeskustele ja -seltsidele meie logo kasutusõiguse. Need keskused esindavad paikkondlikku traditsioonilist käsitööd ning meistreid. Aruandeaastal täienes meie logo kasutamise õigusega keskuste nimekiri veelgi. Spetsiaalsündmusi me selleks pole teinud. Pöörame tähelepanu, et me ka ise oma üritustel – koolitustel, käsitöösündmustel, mentorkoolitustel jms – oma logo rohkem esitleksime. Sel aastal sai üks uus käsitöökeskus õiguse meie logo kasutada.

2025. aastal ilmus käsitööliidu **Teataja** nii kevadel kui ka sügisel veebis. Mardilaada ajal andsime paber kandjal välja Mardilehe ja tegime seda sel aastal taas nii eesti kui ka inglise keeles, sest soovime tähtsat laadaga seonduvat infot edasi anda kõikidele külalistele. See oli oluline ka Mardilaadale järgnenud päeval toimunud rahvusvahelise rahvarõivakonverentsi tõttu, sest paljud külalised saabusid Eestisse juba varem ning väisasid Mardilaada. Jäime vähese trükihulga juurde, sest huvi paberlehe vastu on vähenenud. Kõiki Teatajaid ja Mardilehti saab lugeda või alla laadida käsitööliidu kodulehelt.

Aasta jooksul ilmus **infoleht** nii Keskaja Päevade kui ka Mardilaada kohta.

Eesti Rahvusraamatukogu hallatavas e-keskkonnas on meie erinevad väljaanded talletatud soovijatele tutvumiseks ja kasutamiseks.

Sel aastal valmis kuus uut **lühifilmi**, mida saime esitleda meie Youtube'i kanalil, sotsiaalmeedias, kodulehel ja ka suuremale publikule Mardilaadal. Kolm filmi keskendusid rahvarõivameistritele: Inna Raud (seelikukanga kudumine), Kadi Vingisaar (tikkimine) ja Pärna Veronika (Kihnu traditsiooniline vöökudumine). Lisaks tegime kolm filmi Aibolandi ehk rannarootsi käsitöömeistritest ja piirkondadest – Pakri, Ruhnu ja Vormsi. Rannarootsi ehk Aiboland oli Mardilaada peakülaline.

Kõikide projektide filmija oli taas Raul Valgiste (MTÜ Kuusalu Kroonika), kellega meil on juba pikem koostöö. Videod ja filmid on nähtavad meie kodulehel ning Youtube'i keskkonnas.

„Elav rahvarõivas 2“ konverentsist 9. novembril tegi videosalvestuse OÜ Valgusmeedia. Kõikide ettekannete videod on nähtaval meie kodulehel ja Youtube'i kanalil.

Eesmärk 3. Rahvuslik käsitöö säilib elujõulisena tänu elukestvatele õppele, järelkasvu toetamisele ja mitmekesisele koolitustegevusele.

Õppida on mõnus, see viib edasi

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu koolituskeskus

Koolituskeskuse eesmärk on pakkuda kvaliteetseid rahvusliku käsitöö kursusi nii meistritele kui ka hobitegijatele. Käsitööliidu koolituskeskuses on ruumi väiksemale osalejate hulgale. Möödunud hooajal oli suur huvi triibuseeliku, tikkimiskoolituste ja niplispitsikursuse vastu. Hästi täitus ka uus Haapsalu pitsi lõikelise kudumise kursus. Proovisime rohkem keskenduda ka päris algajate koolitustele, kus kevadel täitus „Minu esimene kirikinnas“ koolitus, kuid sügisel enam mitte. Aastateema raames toimus ka rahvarõiva üksikesemete tegemisele suunatud

koolitusi – säärepaelad, sitsjakk. Koolitused toimuvad pigem väiksematele gruppidele. See annab koolitajale võimaluse osalejaga lähemalt suhelda ja õpetada.

Koolitustest teatame käsitööliidu kodulehel ja sotsiaalmeedias. Kursuste nimekiri ja korraldamise tingimused on näha kodulehel folkart.ee koolituste rubriigis. Registreerimine kursustele toimub kodulehe folkart.ee registreerimissüsteemis.

Sotsiaalmeedias kasutame koolituste reklaamimiseks äratuntavat ja ühtset kuulutuste põhja. Igal kuulutusel on foto ning konkreetne ja lühike info koolituse kohta. Pikema kirjelduse koolituse kohta leiab folkart.ee lehelt. Paneme rõhku pigem väiksemale hulgale koolitusele ja nende põhjalikule reklaamimisele – enamik 2025. aastal planeeritud koolitusi on toimunud ja grupid on kenasti täitunud.

Täienduskoolitusi on korraldatud ka alaliitude kaudu: alaliitude kursused, suvekoolid ja käsitöölaagrid. Kõigil suurematel käsitöölaagritel on korraldatud meistrikodasid ja õpitubasid nii täiskasvanutele kui ka lastele. Ka Mardilaadal Unibet Arenal toimus laada jooksul suur hulk töötube.

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu kursused

Kevad 2025

	Kursus	Juhendaja	Maht (ak/h)	Osalejaid
1.	Niplispits algajatele ja edasijõudnudtele 2024/2025	Kristiina Nemirovitš-Dantšenko	28	13
2.	Haapsalu räti kudumine	Siiri Reimann	12	10
3.	Kihnu muustrilise teki kudumine 2024/2025	Elly Karjam	64	9
4.	Minu esimene triibuseelik	Reet Kapp	12	6
5.	Säärepaelte punumine	Lembe Sihvre	4	10
6.	Keskaegne tikand	Lembe Sihvre	12	8
7.	Minu esimesed kirikindad	Gerly Karu	24	6

Sügis 2025

	Kursus	Juhendaja	Maht (ak/h)	Osalejaid
1.	Niplispits 2025/2026	Kristiina Nemirovitš-Dantšenko	28	11
2.	Haapsalu pitsi lõikeline kudumine 2025/2026	Siiri Reimann	36	8
3.	Sitsjaki õmblemine	Aivi Tamm	28	7
4.	Ajaloolisest trükikangast kandekoti õmblemine	Mari Pukk	6	5
5.	Arhailine tikand	Lembe Sihvre	12	10
6.	Linnupadja tikkimine	Lembe Sihvre	8	7

Rahvarõivakoolituste kohta loe alaliitude aruannetest.

Eesti käsitööd tutvustavaid loengud, kursused (välis)külalistele

- Kultuuriministeeriumi külastanud Botswana kultuuriministeeriumi töötajatele tegime ettekande käsitööliidust ning külastasime koos nendega meie rahvakunstigaleriid ja käsitöökeskusi Tallinnas.
- Lembe Sihvre juhendamisel osales grupp hispaanlasi tikkimiskoolitusel.

Meistrikodad ja õpitoad toimusid suurematel ettevõtmistel koostöös meie meistrite, käsitöökeskuste ja alaliitudega. Erinevad töötod toimusid ka Keskaja Päevade ja Mardilaada ajal. Samuti toimusid meie meistrite töötod juunis vanalinnapäevade ajal pärimuskülas, mida sel aastal korraldas ERRS. Korraldasime ise oktoobris Suure Isetegemise päeva. Läbi aasta toimus paikkondades väga palju töötubasid ning meistrikodasid.

Käsitööliidu **juhtide koolis** 12. septembril Hopneri maja suures saalis kohtusime paikkondade esindajatega. Rääkisime käesolevast käsitööaastast. Tegime plaane ja arutlesime 2026–2027

„Päritud pärandamiseks“ teema-aasta õle. Saime infot vaimse kultuuripärandi nimistu kohta. Kuulasime inspireerivaid loenguid. Oma kogemusi käsitööga seotud vaimse pärandi nähtustest jagasid Helgi Põllo, Ave Matsin ja Aivar Ruukel.

2025. aastal toimus 28 **mentorkoolitust**, mitmed neist kahepäevased. Paikkondade huvi mentorkoolituste vastu oli suur, vaid ühes paikkonnas jäi koolitus eelmisel aastal toimumata. Koolituste teemad olid mitmekesised – õpiti kalavõrku kuduma, teritama, potikedral nõusid valmistama, tehti naha-, tohu-, villatöid jpm. Jätkuvalt oli populaarne vokkide töökorda seadmine ja ketramine, samuti taaskasutusteemad. Aastateema raames toimusid ka rahvarõivaste detailide ja ehete valmistamise koolitused.

Mentorkoolitused jätkuvad Eesti Rahvakultuuri Keskuse toetusel ka käesoleval aastal.

2025. aasta mentorkoolitused maakondades

Nr	Mentor	Paikkond	Kuupäev	Teema
1	Eve Mahhov	Setomaa	28. veebr	Ehete valmistamine
2	Anu Randmaa	Järvamaa	10. märts	Helmekeede valmistamine
3	Eve Mahhov	Setomaa	14. märts	Loovõmblemine
4	Liis Luhanaa	Raplamaa	30. märts	Neotud suka ja kindalõngade värvimine
5	Margit Saarits	Viljandimaa	30. märts	Vitssõle valmistamine
6	Julika Roos	Valgamaa	11., 12. juuli	Vokkide korrastamine ja töökorda seadmine
7	Harri Lumiste	Ida-Virumaa	10. sept	Tohutööd: soolatops
8	Kadi Pajupuu	Pärnumaa	13. sept	Tootearendus
9	Kairi Orav	Ruhnu	23., 24. sept	Ruhnu meeste püksid
10	Roland Burk	Kihnu	29., 30. sept	Kirve ja vikati teritamine
11	Anu Randmaa	üle-eestiline	3. okt	Rahvarõivad pärandina
12	Anu Randmaa	üle-eestiline	4. okt	Rahvarõivad pärandina
13	Piia Rand	Tartumaa	18. okt	Rahvarõivaste aksessuaarid
14	Kristina Rajando	Vormsi	18. okt	Nahatöö
15	Margit Saarits	Võrumaa	19. okt	Vitssõle valmistamine
16	Aet Reha	Hiiumaa	25. okt	Hiiu pitsi heegeldamine
17	Anu Pink	Pärnumaa	1. nov	Etnograafilised kindad Põhja-Pärnumaal
18	Kristiina Nemirovitš-Danšenko	Saaremaa	1. nov	Nõelpits Saaremaa piirkonnas
19	Eve Mahhov	Tartumaa	10. nov	Vanutatud kudumite uuskasutus ja õmblemise tehnika
20	Ulve Kangro	Muhu	15. nov	Makramee algkoolitus
21	Eve Mahhov	Harjumaa	15.–16. nov	Taaskasutus ja materjali väärtustamine. Loovõmblemine
22	Kadi Pajupuu	Ida-Virumaa	21. nov	Mustrimeetrid: rulltrükk kangale ja paberile
23	Maret Sikstus	Läänemaa	22. nov	Kalavõrgu kudumine. Võrkkott
24	Mareli Rannap	Lääne-Virumaa	22. nov	Nuku valmistamine märgviltimise tehnikas
25	Küllli Allikvee	Viljandimaa	22. nov, 7. dets	Potikedral kausi ja tassi valmistamine
26	Anu Pink	Järvamaa	23. nov	Ajaloolised kudumid
27	Julika Roos	Jõgevamaa	10.–11. nov	Vokiga ketramine
28	Julika Roos	Valgamaa	6. dets	Vokiga ketramine

Meistriõpe. Kutseeksamite korraldamine

Käsitöö kutsealade kutsetunnistust antakse välja seitsmel erialal: tekstiilitöö, sepatöö, nahatöö, puutöö, mööbli restaureerimine, keraamika ja klaasipuhumine. Võimalik on taotleda 3.–7. taseme kutset.

Rahvakunsti ja käsitöö kutseenõukogu koosseisus esindas 2025. aastal käsitööliitu Maret Lehis.

Kutsekomisjoni koosseis 2025. aastal: Maret Lehis – esimees (tekstiili valdkond), Pille Kivihall – aseesimees (nahkkäsitöö), Anu Randmaa (tekstiil, rahvarõivas), Kersti Laanmaa (keraamika), Meelis Kihulane (puutöö), Eili Soon (klaasipuhumine), Ahti Koitmäe (mööbli restaureerimine), Joonas Kiri (sepatöö).

2025. aastal toimus kutseõppeasutustes kokku 30 kutseeksamit, taotlejaid oli 189 ning kutse omistati 177 käsitöölisele. Vaideid ei esitatud.

Eesmärk 4. Rahvusliku käsitöö traditsioon ja järjepidevus on nähtav, hoitud ja hinnatud.

Ise tehtud, hästi tehtud

Pärandihoidja jt tunnustused 2025

Maret Tamjärv – käsitöövaldkonna alalhoidmise ja edendamise eest

Made Uus – käsitöövaldkonna alalhoidmise ja edendamise eest

Kairi Güsson – käsitöövaldkonna alalhoidmise ja edendamise eest

Noore käsitöömeistri tunnustuse eesmärk on märgata ja toetada noori käsitööhuvilisi, suunata tähelepanu nende tegevusele ja toetada nende loomingulist arengut. Tunnustuse saaja on mõnel käsitööerialal õppiv kuni 26-aastane noor.

Noor käsitöömeister 2025 on Mari Roose, TÜ Viljandi kultuuriakadeemia, kultuuripärandi loovrakenduste I kursuse magistrant.

2025. aasta autasud antakse üle 7. veebruaril 2026 Tallinnas Hopneri majas. Tunnustuste juurde kuulub ka rahaline preemia.

Stipendiumid ja preemiad

Käsitööliidu juhataste ettepanekul on taotletud Kultuurkapitali jt stipendiume ja preemiaid nii suurettevõtmiste korraldamiseks kui ka käsitöömeistrite tegevuse toetuseks erinevatelt fondidelt ja institutsioonidelt.

Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapitali preemiad

- Jana Stahl – rahvakultuuri sihtkapitali peapreemia – Rannarootsi kultuuripärandi sihikindla hoidmise ja esiletoomise eest Mardilaadal
- Mae Kivilo, Kristina Rajando – rahvakunsti sihtkapitali käsitöö aastapreemia - rahvarõivanäituse "Ammu sätitud" Tammsaare pargis ja ERMi Heimtali muuseumi heinamaal eest
- Maret Tamjärv ja Anu Pink – tunnustuspreemia raamatu "Rannarootsi rahvarõivad" toimetamise eest
- Urve Selberg, Eda Aavik – tunnustuspreemia Lihula lillkirja traditsiooni innuka edasikandmise ja edendamise eest
- Tuuli Tubin McGinley, Merle Puusepp, Kaie Kulper – tunnustuspreemia ERMi Heimtali muuseumi näitusesarja "Pealaest jalatallani" kureerimise eest

- Inna Raud – tunnustuspreemia Viljandimaa rahvarõivakooli lõputööde rändnäituse "Sajand ees või taga" kureerimise eest
- Reet Piiri – tunnustuspreemia rahvarõivatraditsiooni pühendunud uurimise, hoidmise ja edendamise eest
- Ulve Kangro – tunnustuspreemia panuse eest noorte kaasamise käsitöömaastikul
- Eve Mahhov – tunnustuspreemia uuskasutust tutvustava raamatu "Loovkampsik" eest

Kutsekoda tunnustas aurahaga koostööpartnereid, kelle panus Eesti kutsesüsteemi arengusse on olnud märkimisväärne. Maret Lehis pälvis auraha pikaajalise ja sisulise koostöö eest, mis toetab kvaliteetset kutse andmist ning aitab siduda oskusi tööturu vajadustega.

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit sai augustis Soome Taito käsitööselt 2025. aasta **koostööpartneri** tunnustuse.

2025. aasta **paikkonna tegu** tunnustuse otsustas käsitööliidu juhatus sel korral ümber nimetada **paikkonna veduriks**. Selle tiitli sai Helgi Põllo Hiiumaa Muuseumist rahvarõivateemade edasikandmise ja hoidmise eest Hiiumaal, rahvarõivanäituse eestvedaja olemise ja rahvarõivakooli algatamise eest.

Parim näitus 2025 Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis oli Veinika Västriku näitus „Kuld on jäänud jälgedesse“.

Kahel aastal on **aastateema rahvarõivas ruudus** raames fookuses nii rõivad ise kui ka kõik sellega seonduv – näitused, koolitused, konverentsid, arutelud ehk kõik see, mis aitab valdkonda tutvustada, arendada ja sisukamaks muuta.

MTÜ Rahvarõivas koordineerimisel oli teine õppeaasta käimas Tallinna rahvarõivakoolil ja septembris alustasid rahvarõivakoolid ka Vooremaal ja Virumaal. Taas alustas rahvarõivakool Tallinnas. Vastavalt uuendatud õppekavale eelnes sellele veebiloengute sari, millest saavad osa võtta ka need huvilised, kes rahvarõivakoolis ei osale. MTÜ Rahvarõivas koolitusklassis Tallinnas (Jõe 5) toimusid mitu üksikesemete valmistamise kursust. Rahvarõivaste veebilehele lisandus uusi galeriisid lõppenud Vooremaa ja Pärnumaa rahvarõivakoolides valminud komplektidest. Mardilaadal oli MTÜ Rahvarõivas taas esindatud oma nõuandekoja boksiga. Seal toimunud töötoad olid inspireeritud peakülalise – rannarootsi – teemadest. Ilmus ka rannarootsi rahvarõivaste raamat.

Soome Käsitöö Muuseumis Jyväskylä oli kuni 4. oktoobrini avatud Eesti-Läti-Soome ühisnäitus „Terekäsi üle aja ja aia“. Eestist olid seal eksponeeritud Muhu, Tõstamaa ja Vigala kindad. Rahvarõiva nõuandekodade meistrid osalesid alates septembrist Eesti Folkloorinõukogu kutsel järgmisel suvel toimuva pärimuspeo Baltica ettevalmistamise protsessis.

Aastateema raames korraldasime kaks tähtsündmust. Esimene oli suunatud avaliku ruumi kaudu laiemale publikule. **Rahvarõivanäitus „Ammu sätitud“** Tallinnas Tammsaare pargi väligaleriis oli kuu aja jooksul avatud kõigile, seda märgati ja see puudutas. Näitus polnud pelgalt ülevaade rahvarõivastest ning selle sobitamine veebruari ei olnud juhuslik. Soovisime rahvarõivaid esitleda keset linna ja inimeste argipäeva. Rääkisime kuuluvusest, oskustest, inimeseks olemisest.

Näituse modellideks otsisime oma ala tegijaid teaduses, kunstis, muusikas, õpetamises jm ehk inimesi, kes ei kannu rahvarõivaid mitte ainult pühapäeval, vaid kelle jaoks on need keele, kogukonna ja enesemääratluse kandjad. Näitus oli esil veebruaris Tammsaare pargis ja suvehooajal ERMi Heimtali Muuseumi heinamaal.

Teiseks peasündmuseks oli kokkuvõttev rahvusvaheline **konverents „Elav rahvarõivas 2“**. Kultuurikatlas novembris toimunud konverentsil tegid ettekanded Anu Randmaa, Ave Matsin,

Anu Pink, Piret Pupart, Liis Luhamaa ja Tiina Kull Eestist, Taina Kangas Soomest, Liina Odell Rootsist ja Ragni Engstrom Nilsen Norrast.

Ettekanded olid jagatud kolme alateemasse, millest esimene keskendus rahvarõivaprogrammidele ja koolitustele, teine rahvarõiva uurimisele ja edasiandmisele ning kandmisele. Kolmas ettekannete alateema oli teaduslik lähenemine rahvarõivastele. Konverentsi salvestus ja esinejate teesid on kättesaadavad käsitööliidu koduleheküljelt. Konverentsi sihtgrupiks olid rahvarõiva valmistajad, uurijad, õpetajad, paikkondlike rahvarõiva nõuandekodade liikmed ja rahvarõivahuvilised nii Eestist kui ka välismaalt. Konverentsil täiendasid *pop-up*-töötoad ja rahvarõivateemaliste raamatute tutvustus ning müük. Töötubades saime osa Indrek Ikkoneni etnograafiliste ehete väljapanekust. Mari Pukk tutvustas mineviku kangamustreid tänapäeva tehnoloogia kaudu ja Eva-Liisa Kriis esitles rahvarõivakangaste käsitsi kudumist koopiakangaste näitel.

Konverentsi lisasündmusena toimus rahvakunstigaleriis näitus „Elav rahvarõivas“. Väljapanek keskendus Kihnu rahvarõivastele, mille kandmise traditsioon on püsinud katkematult tänaseni. Lisaks olid kõik konverentsi osalenud kutsutud vastuvõtule ning Kihnu rahvarõivaste esitlusele Tallinna Raekojas.

Aastateema raames toimus konkurss „**Eesti-keha-kate3**“. Selle raames korraldasime märtsis Eesti Rahva Muuseumis rahvarõiva inspiratsioonipäeva, kus tegid ettekandeid Anu Randmaa ja Reet Piiri rahvarõivavaldkonnast. Oma loominust rääkisid Katre Arula ja Kristi Everst.

„Eesti-keha-kate3“ konkurss tõi kokku loomingulisi töid, mis ammutasid inspiratsiooni eesti rahvuslikust käsitööst ja rahvarõivapärandist. Konkursi tulemused esitati veebikataloogis ja parimad tööd olid väljas 14. oktoobrist 3. novembrini Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis toimunud näitusel. Hindamiskomisjoni kuulusid tekstiilikunstnik Kadi Pajupuu, moelooja Katre Arula ja ajakirja Käsitöö peatoimetaja Laura Karro. Nende hinnangul eristus mitu silmapaistvat tööd, millest igauks kandis endas lugu, ajaloolist pärandit ja uuenduslikku disainilahendust. Konkursi parimaid töid esitleti ka näitusel Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis.

Konkursil tunnustati äramärkimisega järgmisi töid:

I preemia:

Anu Vihur – Roheline kleidike

Helene Skovgaard – „Võttis kulla armastada“ (komplekt kleidist ja korsetist)

II preemia

Merli Taukar – Samblaline

Elena Chirkova – Amulettvest

III preemia

Vilve Unt – Ruhnu naine 2

Eripreemiad

Ulve Kangro eripreemia – Mari-Liis Kõlli – Põhja-Eesti lilltikandi põhine vilditud jakk; Merli Taukar – Samblaline

OÜ Kodukäsitöö eripreemia – Aivi Tamm – Kärbes; Ene Pars – Triibud; Mari-Liis Kõlli – Põhja-Eesti lilltikandi põhine vilditud jakk

Katre Arula eripreemia – Merike Vaarmets – Proua Rääbise pintsak

Ajakiri Käsitöö eripreemia – Piret Pääsuke – Inglitiibadega mantel

Projekt „**Meister kooli**“ oli taas väga populaarne. Kõik väljapakutud külastused koolidesse (kokku 24) leidsid tellijad paari päeva jooksul. Kuulutasime meistrite kooli kutsumise võimaluse välja ERMi muuseumihariduse päeval, meie kodulehel ning otse meie koostööpartneri Eesti Käsitööõpetajate Seltsi AITA meilikontaktide kaudu.

Igale meistrile anti kindel piirkond. See tagas olukorra, et meistril ei kulu riigi teise otsa sõitmisele liialt aega ja kütust.

Kõikide meistrite ühisteemaks on pärandoskused ja paikkondlik käsitöö. Külustus kestab kaks koolitundi. Esimesel tunnil tutvustatakse enda käsitööd ning käsitööettevõtlust nende enda kogemuse näitel. Teisel tunnil tehakse noortega koos ka käelist tegevust. Meister kooli aktsioon on suunatud 7.–9. klasside õpilastele, kes hakkavad peagi tegema valikuid edasiõppimiseks. Projekt toob tähelepanu alla võimaluse jätkata haridusteed käsitöövaldkonnas.

2025/26. aasta projektis osalevad meistritena Kairi Orav, Siiri Reimann, Aivar Ruukel, Maarja Koivuoja, Kairi Güsson ja Õne Uus.

Meistrite tasu tuli Kultuurkapitali toetusest.

Eesti raamatu 500. sünnipäeva auks on ellu kutsutud ainulaadne ühistöö – **eesti raamatu aasta suur piltvaip** „500 aastat eesti raamatut“. See 16-meetrine vaip kujutab valitud hetki meie raamatuloost ning rändab mööda Eestit maakonnast maakonda, peatudes igas paigas kolm nädalat. Vaiba esiküljel on tikitavad pildid ette trükitud, külgeõmmeldavale voodrile võib igaüks tikkida, mida soovib. Iga maakond saab tikkida vaibale trükitud kujundeid ning soovi korral lisada ka kohalikke olulisi sümboloid ja pilte, sobitades need olemasoleva loo jutustusse. Vaibale jäädvustatavad raamatuloolised sündmused valisid välja Krista Aru ja Mart Jagomägi, tekstitoimetaja on Aivar Põldvee. Kujundused on joonistanud Kõrgema Kunstikooli Pallas tekstiiliosakonna IV kursuse tudengid Brigitte Mihkelson, Inger Tammela, Kristiin Kuuslap, Marite Rikkas ja Sofia Lanman. Juhendajateks olid professor Aet Ollisaar ja Marju Roos. Käsitööliit aitab igas maakonnas leida juhendajad, kes toetavad ja aitavad tikkijaid nõu ja jõuga. Meie poolt on projekti koordinaatoriks Lembe Maria Sihvre. Vaibaga on kaasas kõik vajalikud materjalid ja töövahendid ning logiraamat, kuhu saab oma nime jäädvustada. Lisaks on tikkijatele abiks õppevideo, mille abil saab meelde tuletada põhitehnikaid. Osalema on oodatud kõik – noored ja vanad, algajad ja kogunud. Vaiba teekond algas 11. veebruaril Tartust ja Tartumaalt.

Projekt on saanud sooja vastuvõtu ja rohke osavõtu osaliseks. Tikkimine on pakkunud rõõmu, uusi teadmisi, koostegemise tunnet ning tugevdanud kogukonnavaimu. Huvi on üles näidanud ka väliseesti kogukonnad. Neile saadeti vaibastseenide koopiad, millest tikitakse rahvusvaheline lisavaip, mis hiljem ühendatakse üheks suureks vaibaks. See annab võimaluse ka väljaspool Eestit elavatele eestlastele osaleda raamatuaasta tähistamises ning olla osa suurest koostegemisest.

Vaiba teekond kestab kuni 2026. aasta veebruarini.

Kui vaip on oma ringi lõpetanud ja kõik stseenid tikitud, jõuab see tagasi Tartusse ning leiab koha Eesti Rahva Muuseumis. Piltvaiba valmimisel on abiks olnud Kõrgem Kunstikool Pallas, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, raamatuaasta peakomitee, raamatukogud, Postimees Grupp ning kõik tikkijad.

Eesti Käsitöö Maja **rahvakunstigalerii** näituseprogrammi kureeris MTÜ Käsitöömaailm. Näituste korraldamist toetasid Eesti Kultuurkapital ja Tallinna linn. Näitusi kajastati käsitööliidu kodulehel ning sotsiaalmeediakanalites Facebookis ja Instagramis.

Näituseprogramm oli 2025. aastal taas sisukas, tuues esile Eesti käsitöö elujõulisuse ning selle seosed nii pärandi, tänapäeva kui ka tulevikuga. Näitused käsitlesid rahvakunsti ja käsitööd eri vaatenurkadest. Esitatud oli nii autoriloomingut, kogukondliku mälu edasikandmist, õppe- ja järelkasvuprotsesse kui ka kaasaegset disaini inspireerituna rahvakunstist. Kesksel kohal olid tekstiilid ja rõivad: silmkoelised ja heegeldatud tööd, pitsid, trükikangad, siidimaal ja rahvarõivastest inspireeritud kaasaegne loomine. Mitmed

näitused keskendusid rahvarõivale kui elavale ja muutumisele avatud nähtusele, julgustades traditsioonide teadlikku kasutamist nii peo- kui ka argirõivastuses. Olulist rolli mängis noorte kaasamine. Näituseprogrammis kajastusid noorte käsitöoliste ja õppijate tööd, meistriõppe protsessid ning põlvkondadevahelised teadmiste ja oskuste edasiandmise lood. Lisaks toodi esile kestliku mõtteviisi ja materjaliteadlikkuse teemasid, sealhulgas kohalike loodusmaterjalide eetilist kasutamist ja nende päritolu väärtustamist. Rahvusvahelist mõõdet lisasid koostöönäitused ja väliskunstnike osalus, mis avardasid käsitöö käsitlemist kui universaalset kultuurikeelt.

Kokkuvõttes pakkus näituseaasta laia ülevaate Eesti käsitööst alates ajaloolistest eeskujudest ja muuseumipärandist kuni tänapäeva autorite loominguliste tõlgendusteni.

Eesti Käsitöö Maja (Pikk 22, Tallinn) rahvakunstigalerii näitused:

07.01–27.01	Kohalik Tulnukas. India Maria Emilia Kiisler
28.01–17.02	Pealekasv. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit
18.02–08.03	Neli põlvkonda näputööd. Ühe pere lugu
09.03–31.03	SÕÖR. Etnowerk
01.04–21.04	Märk OMA. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit
22.04–12.05	Peale kevadpühi. Hylde OÜ, Mari Pukk
13.05–02.06	Teekond pitsiga – heegeldusi Heimtali muuseumi esemekogust. Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool
03.06–07.07	Rahvarõiva tuules. OÜ Kodukäsitöö
08.07–21.07	Kroonimine / The Coronation. Mütoloogiline Soome. Routa Design, Kirsi Vahtera (Soome)
22.07–11.08	Iirised. Siidimaal. Aita Rõemus.
12.08–01.09	Lehed pitsis. Merli Taukar
02.09–22.09	Vana kuue tuules. Aet Reha, Katarina Naarits
23.09–13.10	Kuld on jäänud jälgedesse. Veinika Västriku
14.10–03.11	eesti-keha-kate 3. konkursitööde näitus
04.11–24.11	Elav rahvarõivas 2. Kihnu rahvarõivad
25.11–15.12	Pea-asi. Lembe Maria Sihvre
16.12–05.01.2026	MTÜ Rahvarõivas. Pärnumaa rahvarõivakooli lõputööd

Traditsiooniliselt valib käsitööliidu juhatus igal aastal välja ka **parima näituse** Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis. Sel aastal läks preemia Veinika Västriku näitusele „Kuld on jäänud jälgedesse“.

Kaarmanni käsitööpoe aknanäitused

Kaarmanni käsitööpoe aknanäitused tutvustavad käsitööettevõtjate uut loomingut, elavdavad avalikku linnaruumi ja aitavad kaasa uute käsitööst huvitatud klientide leidmisele.

Jaanuar	Lembe Sihvre ja FeltMill
Veebruar	Rahvarõivas ruudus
Märts	Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool / Olustvere puidukoda
Aprill	Mari Pukk ja Anu Vingisaar
Mai	Katré, Anu Sergo ja Avinurme Puiduait
Juuni	Kodukäsitöö – Rahvarõiva tuules
Juuli	Vilve Unt ja Mirai
August	Katarina Naarits / Aet Reha ja FeltMill
September	Kõrgem Kunstikool Pallas ja TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia

Oktoober	Kango Tekstiil ja Lembe Maria Sihvre
November	Folkloorinõukogu ja Viru Käsitöö Salong
Detsember	Kodukäsitöö jõulumaa

Rändnäitustest lõpetas aasta alguses koolinoorte loovtööde näitus „Pärime!“. Näitus jõudis kahe aasta jooksul paljudesse koolidesse, raamatukogudesse ja teistesse külastatavatesse paikadesse. Kirikinnaste näitus „Terekäsi üle aia ja aja“ koos soomlaste ja lätlastega toimus 2025. aasta oktoobrini väljas Soomes. Rahvarõivanäitus „Ammu sätitud“ liikus suveks ERMi Heimtali muuseumi heinamaale.

Iga-aastased **käsitööpäevad** toimusid juuni alguses Peipsimaal. See sündmus on suurepärase võimaluse tutvustada Eesti eri paikkondade käsitööd ja piirkonna käsitöötegijaid. Need toovad kokku huvilised, aitavad esile tõsta varju jäävaid teemasid ning toimuvad pingevas õhkkonnas. Peipsimaa Pärimuskeskuse jaoks oli käsitööpäevade korraldamine vahva väljakutse ja ühtlasi võimalus tähistada keskuse 15. aastapäeva. Piirkonnale oli see aga kindlasti suur tunnustus, et Peipsimaa meistreid on ka kaugemal märgatud ja nende tegemiste vastu tuntakse huvi.

Käsitööpäevade sissejuhatuseks tegi Õnne Uus miniettekande, mille kohta ta ütles: „Oluliseks pidasin teha pilguheit vanausuliste käsitöö minevikku, näidates muuseumieksponaate fotodel, ning seejärel liikuda tänapäeva Peipsimaale. Erilise tähelepanu all oli Peipsimaa Pärimuskeskuse pikk teekond, mida tutvustasin läbi reservtrüki ja indigoga värvimise prisma. Lisaks said esile toodud ka muud meie maja ja piirkonna visiitkaardiks kujunenud tegevused: lubokkide trükkimine, ikoonide valmistamine, rikkalikud punavalged tikandid, koolitused, õpitoad, näitused ja käsitöötoit.“

Koostöö kohalike käsitööentusiastidega programmi elluviimisel osutus väga meeldivaks. Käsitööpäevade lavale jõudsid Juta Vahi ja Heli Märtni suurepäraseid ja töömahukad Kodavere kihelkonna rahvarõivakomplektid, mida Heli detailide kaupa tutvustas. Suur rõõm oli ka Made Uusi osalemisest, kes näitas ja kommenteeris oma suurejoonelist lambanahkset kasukat, mis koondas tema ainulaadsed teadmised ja oskused. Vastu tulles käsitööliidu ettepanekule korraldada väike moešõu, sündis Õnne Uusi moeetendus „Kolkja moodi“. See kujunes mitme kuu pikkuseks protsessiks, mis paljudes detailides kindlasti välja paistis. Õnne soovis, et rõivaid demonstreeriksid pärimuskeskuse sõbrad – erineva taustaga inimesed – ning et lavakujunduses oleksid kohapeal valminud tekstiilid. Tänu rõõmsale meeletatusele ja entusiastlikule suhtumisele õnnestus meil kõik otsad kokku siduda ka vaatamata viimasele hetkele jäänud lavaehitusele ja proovidele. Oleme väga tänulikud modellidele (Marit, Kristi, Meelis ja Kaidi), kes leidsid aega meile appi tulla! Käsitööpäevade külalised said osaleda kangatrükkimise ja indigoga värvimise, trükipaku ning ikoonidega seotud ülekandetechnikate õpitubades, põdrakanepit ivantsaiks rullida, aga ka Maido Selgmäe dokumentaalfilmi „Ikooni lugu“ vaadata, Kodavere Duo kontserti kuulata ning õhtul lavalaudadel jalga keerutada ... Ja mitte ainult! Uksed avasid käsitööpäevadel osalejatele Veinika Västriku Turgi käsitöötaalu, Aleksei Pašenkovi kodumaja ja Varnja vanausuliste palvela. Käsitööpäevade mitme kuu pikkune ettevalmistamine oli väljakutse, mis päädis kahe tiheda ja töörohke päevaga, täis kohaliku käsitöö populariseerimist. Aitäh kõikidele, kes käsitööpäevade õnnestumisse panustasid! Aitäh külalistele ja käsitööliidule! Peame väga oluliseks käsitööliidu tegevust nende sündmuste algatamisel ja korraldamisel ka edaspidi.

XXVI Keskaja Päevad Tallinna vanalinnas

Kolmel keskajahõngulisel lõbusal, humoorikal ja harival päeval Tallinna vanalinnas osalesid igas vanuses linnakodanikud ja külalised. Meie Keskaja Päevade rahvusvahelist tuntust kinnitab aastatega suurenenud keskaja rõivais küllastajate osalus meistrikodades ja osavõtt kultuurisündmustest. Aastatega on välja kujunenud traditsioonilised ettevõtmised Raekoja platsil, Niguliste mäel ja mujal vanalinnas.

- Keskaja päevade süda on meistrite turg Raekoja platsil. Põhitegevus oli kauplemine, vanade töövõtete ja tehnikate tutvustamine. Mõnel juhul on ka võimalus ise kätt proovida. Meistrite turul pakuti valitud käsitööd – keraamika, puit, tekstiil, nahatöö jne. Lisaks kohalikele meistritele on turul ajastutruud meistrid/kaupmehed naaberriikidest.
- Pealava Raekoja platsi keskel. Panustame keskaja muusikasse, soovime tuua selle kaudu ajastut lähemale nii kauplejatele kui ka küllastajatele. Peaesinejad on traditsiooniliselt Euroopas või Põhjamaades tuntud muusikud: 2025. aastal Poeta Magica (GER-USA). Alati lisaks kohalikud keskaja teemat esitlevad muusikud, tantsijad jt.
- Keskaja küla Niguliste mäel, kus pakume mängulist keskaja külaelu – teeme tööd, tegutsevad meistrikojad, kus meistri õpetusel saab käsitööd teha, uusi oskusi omandada. Kusagil keedeti suppi meistritele ja moosekantidele. Huvilised said ringi jalutada ja mõnes paigas ka sisseoste teha. Kõik ettevõtmised ja sündmused olid tegevusrohked ja kaasavad. Vastavalt olemasolevatele vahenditele oleme seni lisaks omadele ka naaberriikidest osalejaid kutsunud. Meil on kogemusi ja teadmisi hoopis suuremaks ettevõtmiseks. Keskaja teema kajastamisele annaks hoogu rohkemate külaliste kutsumine teiste riikide keskaja klubidest. Kontaktid on olemas nii Eesti kui Euroopa keskaja klubide kohta.
- Lasteala Niguliste mäel. Lastele oli loodud mänguala, kus võimalus pidada mõõgavõitlust, ratsutada puuhobustel, mõõtu võtta osavusmängudest. Saadi teadmisi keskaja kultuurist.
- Ajalooline rüütliturniir „Reval Cup“ Niguliste mäe uisuplatsil. Sellest võtsid osa mõõgavõitlejad Soomest, Lätist ja Eestist. Meie koostööpartneriks on rahvusvahelise haardega Ajalooklubi Nordburg.
- Rongkäik ja avamine. Alustasime Viru väravate juurest ja jõudsime linnakodanike ja külaliste hõisete saatel Raekoja platsile. Rongkäigus sammusid keskaja rõivastes aukülalised, korraldajad, kauplejad, moosekandid ja keskaja huvilised meilt ja mujalt. Väarikat rongkäiku on aidanud kujundada keskaja rõivaabi Jana Volke eestvedamisel. Keskaja Päevad kuulutati avatuks Raekoja akendelt. Avatseremooniale järgnes etendus õhukõndimise maailmameistri Tauri-Viljar Vahesaare kaasatagemisel.
- Ajaloomatkad, kontserdid ja meistrikojad vanalinnas. Keskaja Päevade traditsiooniline osa oli Tallinna linnaruumi tutvustamine ajaloomatkade kaudu. Lisaks mitmes keeles giidituuridele pakkusime ka teatraliseeritud ringkäiku.
- Pealava programmi toetasid kontserdid Hopneri majas, Niguliste kirikus, Raekojas ja mujal. Vanalinnas asuvad muuseumid, töökojad avasid ukсед eriprogrammiga keskaja teema toetuseks.

Traditsiooniliselt valime iga aasta turu parimad käsitöömeistrid! Aruandeaastal said tunnustuse ja pärjad pähe:

Etno Papuošalai (Leedu) – põneva pronksivalu töötoa eest

Sigil Stone Studio – kaunite toodete ja väljapaneku eest

Revali raeapteegi muuseum – ajastutruu töötoa eest.

Keskaja Päevad on rahvusvaheliselt tunnustatud kultuurifestival Tallinnas. Ettevõtmise kaudu oli võimalus toetada loomemajandust (kunst, käsitöö, muusika, teater ja keskaja teemat edendavad teadusprojektid) ja kaasata kogukonda. Tutvustati Tallinna ajalugu ja kultuuripärandit.

Keskaja päevade edu pant Tallinnas on vanalinna atmosfäär, mida aitab luua vanade majade kooslus, keskaja rõivaid kandvate meistrite turg, keskaja küla Niguliste mäel, ajastut toetav kultuuriprogramm, keskaja teemaga seonduvate ühenduste või ettevõtete kaasatus, kogukonna toetus, koostöö mujal Euroopas tegutsevate keskaja klubidega, muusikute ja meistritega. Probleemina toome välja Raekoja platsil asuva suvise rohepargi. Rohepargi tõttu on kauplejate arv väga väike. Teistel vanalinna tänavatel või hoovides keskaegset laata korraldada on keeruline. Peame teenima korralduskulude katteks omavahendit. Kõrvaltänavad ja -hoovid pakuvad kauplemiskohana teistsugust lähenemist, tasuta osalemist, lisareklaami jne. Paraku ei ole meie eelarve seda hetkel võimaldanud. Teine takistus on Raekoja platsi väga kehvast olukorras sillutis. See seab piirid inventari paigaldamiseks ja küllastajate turvaliseks liikumiseks. Lisaks nimetatule on 26 tegutsemisaastaga kujunenud välja pädev korraldustoimkond ja keskaja teemat valdavad toetajad. Kaasasime Keskaja Päevade korraldusse erinevaid kultuuri- ja ajalooalaseid, institutsioone ja huvilisi. Kultuuriprogramm toimus koostöös Hopneri maja ning Ajad ja Tavad meeskonnaga. Ajaloomatku viisid läbi Tallinna giidid. Käsitöö meistrikodasid aitasid korraldada linna meistrid ja teised huvilised.

Keskaja Päevade korraldamiseks ja läbiviimiseks saime Toetust Tallinna linnalt ja Eesti kultuurikapitalilt.

Keskaeg elab Tallinna vanalinnas ja on ideaalne paik Keskaja Päevade läbiviimiseks. Ettevõtmine omakorda väärib kindlat kohta suviste kultuurisündmuste kalendris.

Avatud käsitöökojad on järjepidevalt toimunud juba 2011. aastast, sel aastal oli märgata taas veidi elavamalt osavõttu kui viimastel aastatel. Eesti käsitöömeistrid üle riigi pakuvad võimalust kõigil sel päeval koos käsitööd teha. Avatud on käsitöökojad, vaadata saab näitusi ja toimuvad töötoad.

Avatud käsitöökodades osales sel aastal 21 käsitöökeskust, meistrikoda või paikkondliku seltsi töötuba. Mitmel puhul koondus ühe sündmuse või tegevuse alla mitu töötuba. Mitmed töötoad olid leidnud seose rahvarõiva aastateemaga.

MTÜ Käsitöömaailm koos käsitööliiduga korraldas avatud käsitöökodade raames järgmisel päeval sündmuse Tallinna koolituskeskuses ja Hopneri majas. **Suur isetegemise päev** toimus järjena eelmise aasta suurele paranduspäevale. Huvilised said eelregistreeruda kolmest töötoast koosnevatele pakettidele. Töötubade pakette oli valikus kaks. Kõikides töötubades sai 1,5 tunni jooksul valmis lihtsama eseme. Päeva eesmärk oli lihtsamate, kuid samas huvitavate käsitöötehnikatega pakkuda osalemise võimalust ja avastamist nii algajatele kui ka edasijõudnud käsitöötegijatele. Suure isetegemise päeva töötube juhendasid Toomas Mägi, Eve Mahhov, Inga Talviste, Katarina Naarits ja Hanna-Stina Vahimets.

Sel aastal toimus esmakordselt **Eesti maalamba villa- ja nahakonkurss**, mida korraldasid Eesti maatõugu lamba aretajad ja MTÜ Kihnu Maalamba Selts koostöös Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu, TÜ Viljandi kultuuriakadeemia ning Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liiduga. Konkursi eesmärk on väärtustada ja propageerida Eestis kasvatatavate põlistõugu lammaste villa ja naha kasutamist. Konkursile esitati mitmekesised tööd, mille hulgas leidis nii viltimist, kudumist kui ka nahatöid – rõivaesemeid, aksessuaare, kodutekstiile ja muud, mis kõik näitasid kohaliku materjali mitmekülgset kasutusvõimalust. Töid hindas komisjon, kuhu kuulusid Kihnu maalamba kasvatajad Katti Muru ja Made Uus, eesti maalamba tõu kasvataja Liis Burk, Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Seltsi esindaja Mirjam Pikk mets, Eesti Rahvakunsti ja

Käsitöö Liidu esindaja Liina Veskimägi-Iliste ning TÜ Viljandi kultuuriakadeemia esindaja Ave Matsin. Tulemused tehti teatavaks Mardilaadal, kus autasustati parimaid töid ja anti eriauhindu. Konkursi korraldajad rõhutavad, et konkurss jätkub ka tulevikus, et pakkuda käsitöömeistritele võimalust kasutada ja arendada Eesti maalammaste villa ning naha väärindamise traditsiooni ning julgustada looma innovaatilisi ja jätkusuutlikke käsitöötooteid.

1. koht – Kätlin Kalmus, Kapuuts-sall „PILK“

Rahvahääletuse võitja – Ulrike Kalev, Kardigan „Sügiskuld“

Ajakiri Käsitöö lemmik – Seily Sõgel-Raid, romantiline Raplamaa kampsik

Eesti Vabaõhumuuseumi lemmik – Kadri Vulkan, Karmammus

MTÜ Kihnu Maalamba Seltsi lemmik – Els Salm, Kihnu jää

XXIX Mardilaat 6.–8. novembril 2025 Unibet Arenal

Mardilaada, Eesti käsitöö SUURPEO eesmärk on väärtustada ja hoida paikkondlikku käsitööd, arvestades rahvuslikke käsitöötraditsioone kui kultuurinähtust ja elatusallikat.

Mardilaadal pakutakse käsitöötooteid parimatelt kohalikelt meistritelt, toimuvad koolide ja kirjastuste esitlused. Rahvarõiva nõuandekojast saab teavet rahvarõivaste kandmise ja hooldamise kohta. Avatud on meistrikojad, toimuvad kontserdid, pakutakse kohalikku toitu. Kõigil kolmel päeval jätkub tegemist nii suurtele kui ka väikestele. Huvilistele pakutakse otsekontakte tegijatega, infot koolituste, meistrikodade ja käsitöömaastikul toimuvate sündmuste kohta. Vahetu kontakt tegija ja tarbija vahel aitab kaasa valdkonna populariseerimisele. Tähtsal kohal on oma ala professionaalide kohtumised, mis omakorda aitavad kaasa paikkondlike käsitööühenduste ja käsitööettevõtjate võrgustiku toimimisele.

2025. aasta laada peakülaline oli rannarootsi piirkond ehk Aiboland. Rannarootslasteks pidas end Lääne- ja Põhja-Eesti saartel ning merekaldal elanud saarerahvas. Koostöö Jana Stahli ja Eestirootslaste Kultuuriomavalitsuse sihtasutusega oli väga sisukas. Jana eestvedamisel olid kaasatud pea kõik rannarootsi alad, Mardilaada külastaja sai väga hea ülevaate selle väikese rahvakillu kultuurist ja käsitööst. Sisu lisasid käsitööliidu poolt valmistatud lühifilmid, mida näitasime Mardilaada suurel ekraanil, ning rannarootsi enda laupäevane filmiprogramm seminariruumis.

Jätkasime traditsiooniliste tegevustega: mardivaiba kudumine, ühisvaiba tikkimine, rahvarõivaste tutvustamine, „Uus toode Mardilaadal“ tööde tutvustamine. Uue toote märgi saajad olid:

- Rookrooni meisterdamiskomplekt, Loovus 360. Autor Urmas Veersalu Viiskanda OÜ
- Kampsun ja tasku „Kuldne sügis“. Autor Kersti Loite, Viru Käsitöö Salong OÜ
- Näpujänes ja rätinukk. Autorid Liina Hergauk, Inna Raud, Mari Pukk Herta OÜ
- Postkaartide komplekt „Vöökirjad Aibolandist“. Autorid Kiristel Vihman, Kangastus OÜ ja Piret Miina Roberg, Mudu OÜ

Kõiki võitjaid esitleti Mardilaada avamisel, lisaks koduleheküljel ja Mardilehes. Kogu laada jooksul olid need tooted tähistatud märgisega Uus Toode Mardilaadal.

Laada parimateks valiti:

- No(N)si unikaalne ja läbimõeldud tootevalik – stiilsed, kvaliteetsed, mugavad ja parandatavad *barefoot*- ehk paljajalujalatsid, mis on valmistatud kohalikult ja jätkusuutlikult, maksimaalselt naturaalistest materjalidest.
- TikiMari Käsitöökooli armas ja läbimõeldud töötuba ning tootevalik. TikiMari Käsitöökool pakub tikkimiskoolitusi kõigile huvilistele, keskendudes praktilistele

nippidele ja kvaliteedile. Nad õpetavad, kuidas tikkida rõivastele nii, et tulemus oleks alati pilkupüüdev ja vastupidav.

- Kiharairi kaunis väljapanek. Valmistab Eesti esimesi *zero waste*-puidust juukseakssessuaare. Lisaks on nende toodete hulgas ainulaadsed käsitsi voolitud lusikad ja kulbid.

Käsitöö-ÖÖ taevas säras sel korral peakülaline rannarootsi. Saime osa Pakri mardisanditamisest, rannarootsi rahvarõivaste esitlusest ja etnomoest. Käsitöö-ÖÖL sai näha ka Pakri pulma. Pakri pulma ja mardisantimise eest suur tänu Tallinna Prantsuse Lütseumi tantsuansamblile Leesikad ja Pakri Orkestrile.

Oleme Mardilaada programmi teadlikult lisanud valdkonda mõjutavaid päevakajalisi teemasid lahkavaid seminare ja koosolekuid. Sel korral toimusid seminariruumis ettevõtluspäev ja „Päritud pärandamiseks“ aastateemat tutvustav seminar. Laupäeval tutvustati seminariruumis rannarootsi ajaloolisi filme

Neljandat korda andsime Mardilaadal üle käsitööettevõtja auhinna. Käsitööettevõtja 2025 on Maret Lehis (Pileum OÜ). Maret valmistab rahvarõivaid, koob kangast, valmistab etnograafilisi peakatteid ja nõustab soovijaid rahvarõivateemadel.

Käsitööettevõtlust toetavad seminarid, ettekanded, tutvustused peavad laadale jääma ka tulevikus. Loodame programmi tehes puudutada erinevaid sihtrühmi ettevõtjatest hobitegijateni.

Mardilaadal jagasime välja ühe märgi OMA ja kaks Tunnustatud Eesti Käsitöö märki

Märk Oma:

Ragnar Saage, MTÜ Õpperetk – kohalikust maagist raua sulatamise eest

Märk Tunnustatud Eesti Käsitöö:

Mari Pukk, Hylde OÜ – ajaloolised trükimustriga kangad ja neist valmistatud esemed
Maret Lehis Pileum OÜ – pappalusel valmistatud etnograafilised peakatted (pott- ja kabimütsid, pärjad)

Lisaks tavapärasele laadamelule oleme ettevõtmisega ka virtuaalmaailmas – www.mardilaat.ee on hea platvorm laadal osalejate tutvustamiseks, see annab võimaluse otsekontaktiks meistri ning tegijaga ka muul ajal. Arendame ja uuendame kodulehekülge pidevalt. Mardilaadal osalejate ja seal toimuvate töötubade info on koduleheküljel esil kuni augusti lõpuni, seejärel hakkame lehele sisestama uue laada osalejaid. Virtuaalne ja reaalne laat täiendavad teineteist. Lisaks toetas virtuaalseid kontakte ja infovahetust sotsiaalmeedia, salvestatud intervjuud ja lühifilmid.

XXIX Mardilaada meediakajastus oli positiivne. Lisaks tasulisele reklaamile valgustabloodel ja tänavapostidel kajastati Mardilaada ajalehtedes ja raadiosaadetes. TV uudistes alates „Aktuaalsest kaamerast“ ja lõpetades TV3 uudistega. Olime aktiivsed käsitööliidu ja Mardilaada sotsiaalmeedias. Meie postitused levisid ja neid jagati, käsitööliidul on üle 13 000 ja Mardilaadal üle 6500 jälgija Facebookis, millele lisandub Instagramis pea 3000 jälgijat. Traditsiooniliselt ilmus Mardileht nii paberil kui virtuaalse lehena eesti ja inglise keeles.

Kindlasti vajame tulevikus lisaabi rahvusvahelise meediakajastusega. Praegu on toimunud see suures osas otsekontaktina huviliste kaudu. Eesti käsitööhuviline on Mardilaada toimumisest teadlik, peame temani suunama Mardilaada reklaami ja käsitööuudiseid kogu aasta jooksul, et huvi üleval hoida ja uuega üllatada.

XXIX Mardilaadal oli 257 väljapanekut, õppeasutuste, kirjastuste, kohalikku toitu pakkuvat ettevõtet, paikkondade käsitöökeskuste, käsitööettevõtjate, meistrite, muuseumite ja töötubadega.

On hea tõdeda, et laadal osales ja müügikoha ostis väga lai hulk käsitöömaastikule vajalikest ettevõtjatest. Küllastajate arvu ja piletimüügi suurenemisele aitas kaasa koostöö Piletilevi keskkonnaga. Kaheaastane praktika annab lootust, et piletimüük kasvab. Oleme eesmärgiks seadnud välisküllastajate arvu kasvu. Seda saame teha just tänu kaasaegsele piletimüügi süsteemile ja otsekontaktide. Mardilaadajärgsel pühapäeval korraldasime Kultuurikatlas rahvusvahelise rahvarõivakonverentsi. Konverentsi osalejate kaudu saime uusi lähiriikide kontakte ja külastusi ka Mardilaadaks. Teist aastat kasutusel olnud Spotsproni asendiplaani keskkond Mardilaada koduleheküljel vajab veel täiustamist ja tehnilisi lisasid. Praegusel juhul ei ole me pakutud lahendustega veel rahul. Koostöö jätkub 2026. aastal, siis loodame keskkonnas pakutavaid võimalusi suuremas mahus rakendada.

Panime rõhku ka kaupleja meelespeale, heade kauplemistavade rakendamisele ning keskkonnasäästlikule käitumisele nii külastaja kui ka osaleja seisukohast. Uuendasime kliendi kogemuse parandamiseks viitasid, mis juhatasid inimeste liikumist Unibet Arena alal. Kogume osalejalt tagasisidet ja arvestame ettepanekutega. Mardilaat on kultuurimaastikul kindla koha leidnud.

2023. aastast on Mardilaadale kuni 18-aastastele sissepääs tasuta. Noorte küllastajate arv oli märgatav ka sel korral. Noored külastasid laata eelkõige käsitöö- ja ettevõtlustundide raames. Tulevikus plaanime noortele eriprogramme aktiivse osalemise tarbeks.

Mardilaat, Eesti käsitöö SUURPIDU on oma vajalikkust nii osalejatele kui ka küllastajatele igati õigustanud. Traditsioon peab jätkuma, sest Mardilaat on käsitöövaldkonna kõige olulisem aastasündmus ja vajalik nii meistritele kui käsitööhuvilistele.

Koostööpartnerid MTÜ Vaselised, MTÜ Rahvarõivas, Tallinna Käsitöökeskus, Käsitöömaailm MTÜ, TÜ Viljandi kultuuriakadeemia.

Mardilaada programmi raames toimusid ka kaks **suuremat seminari**. Neljapäeval toimus ettevõtluspäev ja reedel 7. novembril oli teemaks uus aastateema „Päritud parandamiseks“. Keskenduti pärandoskustele ja nende edasikandmisele. Räägiti Kihnu elavast pärandist, vanaisalt päritud korvipunumise oskustest. Samas ka pärandist tänapäeva sisearhitektuuris ning noorte moedisainerite loomingus. Eesti Rahvakultuuri Keskuse poolt selgitati vaimse kultuuripärandi nimistu põhimõtteid. Lisaseminaridena toimus kirivöökursuse esitlus ning laupäeval tutvustati rannarootsi niplispitse ning näidati filme. Seminaridest osavõtt oli kõikidele tasuta ja rõõm oli sellest, et huvilisi jagus. Väga mõistlik on valdkonna seminare korraldada Mardilaada ajal – nii on kohaletulnud külalistel mitmekülgsem kava.

Oktoobris toimus **kangakudujate infopäev** Tallinnas, aastateemaks oli ettevõtlus. Loe täpsemalt alaliitude aruannete juurest.

Jätkus ka **kirivööpäeva** traditsioon, kus kutsutakse kõiki 23. juunil kandma kirivööd.

Juba teist aastat toimus Kudujate Koopiaklubi poolt üleskutse kanda 24. veebruaril **kirikindaid**.

Paikkondades toimub pidevalt uusi traditsioonilisi ettevõtmisi. Rahvakunsti- ja käsitöösündmuste kohta saab infot folkart.ee kodulehe kalendrist ja alamlehelt „Sündmused“.

Eesmärk 5. Tarbija märkab, tunnustab ja väärtustab kvaliteetsed eesti käsitööd ja selle valmistajat.

Oma on armas

Tunnustatud Eesti Käsitöö

Märgi eesmärk on toetada käsitööettevõtlust, tunnustada käsitöömeistreid ja ettevõtjaid ning tõsta esile kõrgetasemelisi käsitöötooteid. Märki on välja antud 2014. aastast. Nüüdseks on antud 34 tootegrupi märki 29 taotlejale.

Märgi Tunnustatud Eesti Käsitöö eksperdikomisjoni koosseis: Kadi Pajupuu (esimees), Merle Suurkask, Evelin Tsirk, Urmas Puhkam ja Liivi Soova (käsitööliidu juhatuse esindaja). Vajaduse korral kaasatakse komisjoni erialaspetsialist.

2025. aastal anti välja kaks uut märki Tunnustatud Eesti Käsitöö:

- Mari Pukk, Hyllda OÜ – ajaloolised trükimustriga kangad ja neist valmistatud esemed
- Maret Lehis, Pileum OÜ – pappalusel valmistatud etnograafilised peakatted (pott- ja kabimütsid, pärjad)

OMA märgi statuut ja andmise kord töötati välja 2023. aastaks. Sellest ajast on ka kohaliku materjali kasutamisele suunatud märki jagatud.

OMA märk tähistab Eesti loodusest pärit eetilise kogutud ja töödeldud materjali. Märgi eesmärk on toetada kohalike loodusmaterjalide eetilise kasutamise ja väärimise kaudu kestlikku eluviisi, julgustada loojaid ja tarbijaid jälgima teadlikult materjali elukaart ja selle kestel tehtud valikuid, suunata tarbijaid nende tarbimisvalikutel toetama kohalikku loodust, pärandit ja meistreid.

OMA märki kandev loodusmaterjal on:

- Eestis kasvanud või siit pärit;
- kasvatatud, kogutud ja töödeldud eetilise kultuuri- ja looduspärandit hoides;
- jälgitava päritolu ja elukaarega.

2025. aastal anti välja üks uus OMA märk:

- Ragnar Saage, MTÜ Õpperetk – kohalikust maagist raua sulatamise eest

Aprillis toimus rahvakunstimuuseumis OMA märki tutvustav näitus. Näitusel esitlesime Eesti loodusest pärit ja siin töödeldud materjale, mida on ajalooliselt kasutatud tarbeesemete valmistamisel ning mis on rikastanud ja mõjutanud meie elukeskkonda. Vill, puit ja nahk on kasutusel igapäevaselt ka tänapäeval. Uurisime, kuidas valmistatakse tõrva või kuidas saab maapõuest võetud savist vastupidav ning praktiline keraamiline nõu, milline näeb välja rauamaak või looduslike vahenditega pargitud ulukinahk. Tööprotsesside kirjeldused ja materjalinäidised andsid kohalikest looduslikest materjalidest hea ja selge ülevaate.

Ettevõtlushpäev Mardilaadal

Ettevõtlushpäev toimus kolmandat aastat järjest Mardilaada avapäeval. Pealaval anti üle käsitööettevõtja aastaauhind ja esitleti käsitööettevõtjaid. Oleme Mardilaada programmi teadlikult lisanud valdkonda mõjutavaid päevakajalisi teemasid lahkavaid seminare ja

koosolekuid. Ettevõtluspäeva korraldamiseks on Mardilaat kõige sobivam koht, kuna laadal osaleb palju ettevõtjaid ja käsitööhuvilisi.

Ettevõtluspäeva fookuses oli traditsioonilise käsitööga seotud ettevõtluskogemused, edulood ja koostööprojektid. Ettevõtluspäev päädis pealaval „Käsitööettevõtja 2025“ tunnustuse üleandmisega.

Käsitööettevõtja 2025 on Maret Lehis, Pileum OÜ. Maret Lehis on looja ja käsitööettevõtja, tema elutööks on rahvarõivaste valmistamine ja selle pärandi edasikandmine. Ta koob kangast ja valmistab rahvarõivaid ning nõustab soovijaid ka rahvarõivateemadel.

7. novembril toimus koostöös Eesti Rahvakultuuri Keskusega seminar „Päritud pärandamiseks“, mis keskendus käsitööliidu uuele aastateemale. Seminaril tutvustati vaimse kultuuripärandi nimistut talletatud pärandi näidetel. Esitleti silmapaistvaid meistreid ja nende kogemusi ettevõtjana. Seminaride eesmärk Mardilaadal on rikastada osalejate teadmisi ja inspireerida nii noori kui ka kogunud käsitöötegijaid oma pärandit väärtustama ja edasi andma. Seminaridest osavõtt on Mardilaada pileti eest, mis võimaldab külastajatel ühendada teadmiste omandamise ja laadaelamuse. Ettevõtluspäeva täpsema sisu ja programmi kohta loe alaliitude aruandest.

LooTöö

Tallinna Strateegiakeskuse toetusel toimus käsitööettevõtlust toetav tegevussuund LooTöö.

LooTöö eesmärk on käsitööettevõtluse toetamine, uute käsitöötoodete turuletoomine. Toetuse abil korraldame konkursse, tegeleme tootearenduse, turunduse ja reklaamiga, koolitame ettevõtjaid ja korraldame näitusi.

Tallinna käsitöömeistritest väärivad aruandeaastal esiletõstmist Maris Willadsen oma keraamiliste väikeste vanalinna majakeste ja lauanõudega ning Sirje Raudsepa tootesarja „Kadrioru karud“ täiendamine. Tootegrupile „Armastusega Tallinnast“ on järke oodata juba 2026. aastal. Räägime huvilistele lugusid Tallinnast kvaliteetsete käsitöötoodete kaudu.

Jätkus koostöö kõrgkoolidega. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu ning Kõrgema Kunstikooli Pallas tekstiiliosakonna koostöös toimunud tootekonkursi kohalikust villasest lõngast silmuskootud toodete loomiseks võitis tekstiilitudeng Hanna-Maria Org. Tema võidutöö – säärised – on loodud seelikukandjatele, kes soovivad hallist massist välja paista. Toote puhul tõsteti esile selle elegantsust ja nooruslikkust ning kevadiselt värsket värvigammat. Koostöö Kõrgema Kunstikooliga Pallas ja TÜ Viljandi kultuuriakadeemiaga on toonud Kaarmanni Käsitöö akendele tudengite septembrikuised tekstiilnäitused ja käsitööpoodi algajate ettevõtjate loomingu. Mitmed tooted on saanud edukateks müügiartikliteks ja sillutanud teed noorele ettevõtjale.

TÜ Viljandi kultuuriakadeemia 2025. aasta võidutöö oli Christi Küti rahvuslikest põimevaipadest inspireeritud siidrättide sari. Vaip on eesti pere armastuse pitsar ja tootearendusena on tema looming nüüd peidetud siidrättidesse.

Jätkasime uute toodete turuletoomise koostööd käsitööettevõtjate ja disaineritega. Toodete testmüügid toimusid põhiliselt Kodukäsitöö OÜ Kaarmanni käsitöökaupluses. Mirjam Pärnametsa õleintarsiast seinakellad vajavad veel täiendamist, aga kaubagrupina laiendab see kindlasti tootevalikut. Lisaks täiendasime toetuse abil juba varem alustatud sarja „Lind“, mis sai sel korral lisatooteks postkaardid ja masintikandiga T-särgi. Moekunstnik Anne Metsis ja õmbleja Vilve Jürissoni kaasabil tegime näidissarja muinasaja kleidist inspireeritud rõivastele.

LooTöö projekt on aidanud kaasa uute käsitöötoodete turulejõudmisele ja mõjutanud aknanäituste kaudu avalikku linnaruumi meile omasel, pärandit toetaval viisil. Oleme LooTöö

toel rikastanud valdkonda pärandile toetuvate kaasaegsete toodetega ja toetanud selle kaudu käsitööettevõtluse arengut Tallinnas ja kogu Eestis.

LooTöö toetus on oma vajalikkust igati õigustanud ja see peab jätkuma. LooTöö on käsitöövaldkonna oluline arenguprogramm, mis toetab ja arendab nii meistreid ja ettevõtjaid kui ka käsitööhuvilisi ja tarbijaid.

Jätkus koostöö **paikkondlike käsitöökeskuste ja meistrikodadega**. Logo kasutamise õiguse sai Piusa Savikoda. See on elustiilikeskus, kus Meelis ja Signe Kriguli käe all valmivad unikaalsed kunsti- ja tarbeesemed.

Meiega sama logo kandev Kodukäsitöö OÜ korraldas Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis näituse „Rahvarõiva tuules“. Näituse peamine eesmärk oli kutsuda huvilisi senisest rohkem mõtlema meie rahvakunstipärandile. Oli ju laulupeosuvi ja pärandvarast inspireeritud rõivad igati aktuaalsed. Näitusele kutsuti kaasosalejatena üheksa käsitööettevõtjat ja koostööpartnerit.

Käsitööliidu **toetajaliikmeid** reklaamitakse kodulehel www.folkart.ee, samuti meie kaks korda aastas ilmuvast infolehes Teataja. Toetajaliikmed on nimekirjades valdkonnapõhises järjekorras, veebilehel on otseavataavad lingid nende kodulehtedele. Tasutakse aastamaksu. Käsitööliidu toetajaliikmeks saab avalduse alusel.

2025. aasta raamatupidamisbilanss

	Majandusaasta lõpp 31.detsember 2025.a.	Majandusaasta lõpp 31.detsember 2024.a.
AKTIVA		
KÄIBEVARA		
RAHA JA PANGAKONTOD	43155	60616
NÕUDED JA ETTEMAKSED		
LÜHIAJALISED NÕUDED	6432	7187
ETTEMAKSED HANKIJATELE	3390	
NÕUDED JA ETTEMAKSED KOKKU	9822	7187
KÄIBEVARA KOKKU	52977	67803
AKTIVA KOKKU	52977	67803
PASSIVA		
KOHUSTUSED		
VÕLAD JA ETTEMAKSED		
OSTJATE ETTEMAKSED	33558	42400
VÕLAD HANKIJATELE	354	6759
VIITVÕLAD		
LÜHIAJALISED KOHUSTUSED KOKKU	33912	49159
KOHUSTUSED KOKKU	33912	49159
NETOVARA		
EELMISTE PERIOODIDE AKUMULEERITUD TULEM	18644	18356
ARUANDEPERIOODI TULEM	421	288
NETOVARA KOKKU	19065	18644
PASSIVA KOKKU	52977	67803

2025. aasta tulemiaruanne

EURODES (KOMAKOHATA)

	2025.a.	2024.a.
TULUD		
1. LIIKMETASUD		
1.1 Mittesihotstarbelised Liikmemaksud	2335	2660
Liikmetasud kokku	2335	2660
2. ANNETUSED JA TOETUSED		
2.1 Mittesihotstarbelised annetused ja toetused Valitsuse sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	73429	79429
2.2 Sihotstarbelised annetused ja toetused Valitsuse sihtfinantseerimine projektideks	179817	148875
Annetused ja toetused kokku	253246	228304
3. Muud põhitegevuse tulud	11907	14191
TULUD KOKKU	267488	245155
KULUD		
Sihotstarbelised kulud: projektide otsesed kulud stipendiumid ja toetused	-171001 -3000	-152991 -3000
Sihotstarbelised kulud kokku	-174001	-155991
Mitmesugused tegevuskulud	-26321	-21463
Tööjõukulud: palgakulu sotsiaalmaksu kulu töötuskindlustuse kulu	-49884 -16462 -399	-50383 -16627 -403
Tööjõukulud kokku	-66745	-67413
KULUD KOKKU	-267067	-244867
ARUANDEAASTA TULEM	421	288

PAIKKONDADE KÄSITÖÖHENDUSTE AASTAARUANDED

HARJUMAA

Käsitööühendused

Kehra käsitööklubi
Naisseltsing AMFORA
Kose Kunstikool/MTÜ Kose Kunstikeskus
Kose kunsti- ja käsitööselts
Seltsing Sügiserdõm
Anija mõisa käsitöökamber
Aegviidu rahvamaja keraamikaring
Voose rahvamaja kangakudujad
TSIRK
Kiruvere Muinaslaager
Viskla Külaarendamise Selts
Oru mõisa käsitöötuba
Loviise Vaibad-Meite vaibad
Seltsing Keila Kangakudujad
Käsitööklubi „Mõtted mujal“
Rae Kultuurimaja keraamikaring
Rae Kultuurimaja kangakudumisring
Keila lapiselts
Vääna Külaselts
Kiili Pitsiklubi
TKKK
Klaasistudio Qpeale
Klooga seltsituba-käsitööateljée
Ardu Huvikeskus MTÜ
Kristallipesa
Kose Uuemõisa Arendamise Selts
Isemoodi Isetegijate Sõpruskond MTÜ
MTÜ Pakri Käsitöö ja Kodulookoda

Pakri Meistrikoda MTÜ
Aruküla käsitööring
Lahemaa Pärimumskoda
Klooga seltsituba-käsitööateljée
Kose Uuemõisa Arendamise Selts
Isemoodi Isetegijate Sõpruskond MTÜ
MTÜ Pakri Käsitöö ja Kodulookoda
Pakri Meistrikoda MTÜ
Aruküla käsitööring
Lahemaa Pärimumskoda
Kuut
Kolga seltsimaja käsitööpesa
Rubentirts kudumisklubi
MTÜ Rannamännid Loksa
MTÜ Tuulekell
MTÜ Vötikmetsa Hobikoda
MTÜ Vääna Külakoda
MTÜ Metsatuka Kunstiait
MTÜ Vaarikas Vahukoorega
MTÜ Lammas Ruudus
MTÜ Austrvegr Selts
MTÜ Ardu Huvikeskuse värkstuba
MTÜ Väike Värkstuba
MTÜ Harju Loogiline
MTÜ Tabasalu Käsitöökamber
MTÜ Harjumaa Pärimumskeskus
MTÜ Nokitsejad

Käsitööettevõtjad

FIE Avalaid Monika
FIE Smitt Helena
FIE Tiiu Jalakas (Ulmus Glamura
Prahiring)
FIE Õnne Mägi
Aada Desing
OÜ Nurme Looduskosmeetika
OÜ Divello miniplastika
OÜ Perline Estonia OÜ,
Maarit Ridalaan: käsitöökauplused
Pärlipood Candelina OÜ
FIE Külli Ojasson
Eelika keraamika
Mary Aimsalu
Silvi Alliman

Kitty Torim-Laine
Loomeleheke
Raudsepa Loomelust OÜ
Maurite Desing
Mailis Desing
OÜ Vildivilla
Kaja Kurn – Triibukangas
Liivi Lutter Sinkko
Porcellisa OÜ
OÜ Viiskand
FIE Heljo Laev
OÜ Vilt ja Puit
OÜ Jussi Sussid
Merily Käsitöötuba
Zinuci küünlad

Handmade Studio
Tiina Käsitöökelder
Liivika Asumaa
Vanamõisa Keraamika

Kose-Jõe Käsitöökool
Evekese ja Roosikese ehted
Sheldest OÜ
My Art Studio

Käsitöökauplused/infopunktid

MTÜ Ardu Huvikeskuse värkstuba
OÜ Ehal
MTÜ Rannamännid müügipunkt
Nurme Looduskosmeetika OÜ kauplus
Harjumaa Muuseumi muuseumipood
Kauplus-Stuudio Piste
Perline Estonia OÜ
Käsitöösalong Vaarikas Vahukoorega

Kase talu käsitööpood – oma pere
käsitööpood Lohusalus
Piibe butiik
Tulilill OÜ, Kuusalu
Rubentirts OÜ
Anija valla Kultuurikeskus
Ravila Mõis

Harjumaa ja Tallinna Käsitöö Keskseks

Tiiu Jalakas, +372 524 7284, e-post: tiuu.jalakas@gmail.com
Harjumaa Kultuurikorraldajate Liit (HKL), Keila, Keskväljak 12, Harjumaa
EMTAK-kood: 94995

Harjumaa ja Tallinna Käsitöö Keskseks asutati 2008. aasta sügisel Harjumaa Kultuurikorraldajate Liidu allüksusena. Üks eestvedaja. Tegutsemise peamised eesmärgid: propageerida käsitööd, aidata korraldada näitusi ja õpitubasid, vahendada infot käsitöösündmuste/projektide kohta.

2025. aasta tegevused

Aruanne ei kajasta Tallinna käsitööettevõtmisi.

Koostööd tehakse kohalike omavalitsustega. Paljudes omavalitsustes tagatakse kohalikele käsitöötegijatele tasuta müügikoht kohalikel laatadel, tasuta reklaamivõimalus kohalikus ajalehes, omavalitsuste allasutused – raamatukogud (k.a Harju maakonnaraamatukogu), rahvamajad, kultuurikeskused, päevakeskused – võimaldavad tasuta näitusepinda ning tasuta või soodushinnaga ruume käsitööringide ja töötubade läbiviimiseks. Eriti populaarsed on keraamika- ja kangakudumisringid.

- Üks mentorkoolitus: Eve Mahhovi mentorkoolitus „Loovkampsikud“
- Kosejõe Käsitöökooli kursused
- Harjumaa Muuseumi sünnipäeval Keila linna käsitöötegijate moedemonstratsioon ja raamatu „Rannarootslaste rahvarõivad“ esitlus
- MTÜ Vaarikas Vahukoorega korraldab suviseid laste meisterdamislaagreid, muudel koolivaheaegadel käsitööhommikuid, õhtusel ajal koolitusi täiskasvanutele.
- „Käsitöötoad üle maa“ raames töötoad kohtadel – kahjuks ei anta oma ettevõtmistest üleriigilises kalendris teada.
- MTÜ Harjumaa Pärimuskeskus ja Harjumaa rahvarõiva nõuandekoda korraldasid rahvarõivakonverentsi „Vabadus traditsiooni raames“
- Harjumaa rahvarõiva nõuandekoda laupäevak „Lood rahvarõiva taga“, Piret Puparti loeng
- Keila piirkonna käsitöötegijate (seltsing „Mõtted mujal“) kaks õppesõitu: jaanuaris Pärnusse, külastamaks Eesti Tekstiilikunsti Liidu aastanäitust ja

taaskasutusteemalist näitust „Anna uus elu“, mais kogemuskohtumine Türi kogukonna maja eestvedajatega ja käsitöötegijatega ning külaskäik Saara kirjastusse.

- Suurimad käsitööd pakkuvad laadad: Laulasmaa laad, Vanamõisa laad, Püha Bernardi päevade laad, väiksemaid laatasid korraldatakse kohtadel palju.

Käsitööteemalised näitused:

- Kose-Uuemõisa külakeskuses on aastaringne käsitöö vaateaken, kus väljapanek pidevalt vahetub.
- Kose Kunsti ja Käsitöö Seltsi näitus Tabasalu Keskuses
- Harku valla käsitööhuviliste näitus „Kevadised lapimustrid“
- Keila Sotsiaalkeskuses iga-aastane näitus „Vahva“
- Anneli Teimann „Lihtsad lapitekid“
- MTÜ Wäega Wärk „Loovkampsikud – õnnelikud vanurkampsunid“
- Aneli Toht „Vanast uus – moepeatus enne prügikasti“
- Harju Maakonnaraamatukogus: Lääne-Harju Lasterikaste lapitehnika- ja heegeldamiskursuste tööde näitus „Lõbusad lapid“
- Haapsalu Kutsehariduskeskuse tekstiilkäsitöö ja silmuskuduja erialade õpilaste tööde näitus „Õpitud. Lõpetatud“
- „Hakkame sättima“ – ehted, sukapaelad ja kirivööd Lembe Maria Sihvre kogust
- Taaskasutusnäitus „Moest mööda“ – Eve Selisaar, Sirje Kriisa ja Ülle Leissoo
- Käsitöökarbid – Karin Välja
- „Näitus nagu elu, elu nagu näitus“ – taaskasutusteemaline näitus – Bianca Mättas, Reet Õunloo, Katri Äkke
- Keila Kultuurikeskuses portselanimaaliringi näitus
- „Hingele pai“ – Piret Tiismaa, Reina Klausu sõbad ja suurrätid
- Tabasalu Raamatukogus näitus „Saarte suised sitsjakid“

Peamine sündmus: MTÜ Harjumaa Pärimuskeskuse ja MTÜ Harjumaa rahvarõiva nõuandekoja korraldatud rahvarõivakonverentsi „Vabadus traditsiooni raames“ esitati Harjumaa aasta sündmuse kandidaadiks, päev oli sisutihe, huvitavad ettekanded, osalejaid palju.

Endiselt on probleeme info vahetamisega – paikkondades toimub palju asju, mille kohta info puudub. Mõned toredad sündmused on (Ohtu külapood) õhinapõhise tegevuse lõpetanud, samas on juurde tulnud uusi tegijaid (MTÜ Nokitsejad meistrimehed aitavad inimestel asju parandada, lõnga- ja käsitöötarvete pood Rubentirts kutsus kokku kudumisklubi), populaarsed on käsitöötegijate inspiratsioonireisid.

2026. aasta tegevusplaan

Luu kontaktid kohalike omavalitsuste käsitöövaldkonna eestvedajatega, jätkata näituste korraldamist, organiseerida õppekäike, koostöös Eesti Rahvakultuurikeskusega korraldada käsitöötegijate andmebaasi.

Kose Kunsti ja Käsitöö Selts

Piret Aavik, 507 8055, piret.aavik@gmail.com

Aadress: Ravila tee 21, Ravila Mõis, Kose vald 75101, Harjumaa

EMTAK-kood: 94995

Kose Kunsti ja Käsitöö Selts asutati 2012. aastal. Seltsi tegevuse eesmärk on rahvuslike käsitöötraditsioonide järjepidevuse säilitamine oma liikmete tegevuse kaudu, rahvakunsti- ja käsitööhuviliste koondamine, koolituste, näituste, õpitubade ja õppereiside korraldamine. Seltsi liikmeteks on peamiselt kohalikud Kose valla naised.

2025. aasta tegevused

Kunsti- ja käsitööpäevad (jaanuar–november)

Kogukonna taaskasutuspäevad (jaanuar–detsember)

Käsitöölaat Ravila mõisas (juuli)

Lahemaa Pärimuskoja külastus (oktoober)

Käsitöökojad üle maa (oktoober)

Keraamikapäevad Kose-Uuemõisas (november–detsember)

Käsitöökonverents (november)

Jõululaat Ravila mõisas (detsember)

Näitused:

Magnus Kittaski näitus „Näotu lugu“

Puukäsitöö konkursi näitus „Soolavakk“

Marko Pikkati isikunäitus „Pole raske“

Omaloomingu näitus

Gunta Randla maalinäitus

Gunta Randla „Omadele võõras, võõrastele oma“

Piret Tähe puukäsitöö näitusmüük

Kose Kunsti ja Käsitöö Selts korraldab kunsti- ja käsitööstuudiot täiskasvanutele aasta ringi ja lastele õppeperioodil septembrist maikuuni Ravila ja Kose-Uuemõisa piirkonnas. Igal aastal korraldame näitusi ning mõne suurema projekti raames erinevaid temaatilisi kursusi ja õpitubasid, kuhu ootame osalejaid lähemalt ja kaugemalt. Aasta lõpus toimub käsitöökonverents, sel aastal olid kogukonna taaskasutuspäevad ning kunsti- ja käsitööpäevad. Taaskasutus on märksõna, mis puudutab pea igaüht meist, meil kõigil on kodus erinevatest töödest ja toimetamistest järel erinevaid materjale, mida taaskasutada või millele leida uus elu. Taaskasutuspäevade õpitoad korraldasime materjalipõhiselt: paber, kartong, klaas, kile, puit, vineer, keraamika, tekstiil jpm. Kunsti- ja käsitööpäevade raames viidi läbi traditsioonilisi õpitubasid, au sees on ikka rahvuslik käsitöö. Toredad tööd said välja omaloomingu näitusele, mis esialgu väljas Ravila mõisas ja seejärel mujal valla piirkondades.

Käsitöökonverentsi korraldasime novembri lõpus, infot olid jagamas esindajad Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidust, Harjumaa ja Tallinna Kesksest, Rahvakultuuri Keskusest, Kose Kunsti ja Käsitöö Seltsist, Tallinna Linnamuuseumist, Muinsuskaitseametist, Kose Gümnaasiumist, samuti anti infot uute teemade ja sündmuste kohta 2026. aastal, käsitöö õppimisest 55+ aastates, õppimisvõimalustest erinevates õpitubades ja kursustel, taaskasutus ja uuskasutus jpm.

2026. tegevusplaan

Kunsti- ja käsitööpäevad (jaanuar–november))
Kogukonna taaskasutuspäevad (jaanuar–oktoober)
Ravila keraamikapäevad (juuni–juuli)
Kunsti- ja käsitöölaagrid Ravila mõisas (juuni–august)
Käsitöölaad Ravila mõisas (juuli)
Käsitöökojad üle maa (oktoober)
Täiskasvanud õppija nädal/TÕN (oktoober)
Mardilaad Kose Kultuurikeskuses (november)
Käsitöökonverents (detsember)
Jõululaad Ravila Mõisas (detsember)

Meie koostööpartnerid: Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Kose Vallavalitsus, Ravila Mõis, Ida-Harju Koostöökoda, Lahemaa Pärimuskoda, Kose-Uuemõisa külakeskus, Ravila Külaarendamise Selts, Tuhala Ajaloo- ja Kunstikamber, Gita Kunstikamber jt.

Meie toetajad: Eesti Kultuurkapital, kohaliku omaalgatuse programm, Kose Vallavalitsus, LEADER programm, Ravila Mõis.

MTÜ Rahvakunsti Klubi Erakool Veerik

Tiia Ehvert, e-post: juhatuse@rahvakunstiklubi.ee

MTÜ Rahvakunsti Klubi asutati 1989. aastal, juhatuses on viis inimest, liikmete üldarv 25. Tegutsemise peamised eesmärgid on korraldada rahvusliku käsitöö kursusi ja töötubasid.

2025. aasta tegevused

Tegime järgmisi koolitusi:

- Kangastelgede kursus
- Laastukorvi punumine
- Nõelviltimise töötuba
- Külmailmakinnaste õmblemine koos tikkimisega
- Helmestikand
- Lapitehnikas pajalappide õmblemine

Osalesime Mardilaadal. Tegime pudelisuuvöö töötuba ja kohtusime väga toredate käsitööd armastavate inimestega. Mardilaadal läks meil väga hästi – meie tehtud käsitöö vastu tunti huvi ja me saime sealt mitu uut liiget.

Meie väikesel käsitööklubil läheb hästi. Liikmete hulgas on väga suur huvi kangastelgedel kudumise vastu ja meie seitse kangastelge on pidevalt kasutuses.

Väga meeldejääv oli ka käsitööliidu korraldatud üritus erinevate töötubadega Hopneri Majas.

2026. aasta tegevusplaan

- aktiivne tegevus kursuste ja töötubade läbiviimisel,
- uute teadmiste edasiandmine liikmetele,
- uute liikmete värbamine

Lahemaa pärimuskoda

Liis Burk, 5595 9817, e-post: liis@parimuskoda.ee

Lahemaa Pärimuskoda on juriidiliselt asutatud 2018. aasta alguses, kuid reaalselt toiminud Kuusalu vallas Uuri külas pikemalt enne seda. Lahemaa Pärimuskoda hoiab ja annab edasi meile omast kultuuripärandit eluviisi, koolituste ja sündmuskorralduse kaudu.

2025. aasta tegevused

Aasta suurim areng pärimuskojas oli puutöökoja kolimine suuremale pinnale, kus saab korraga pikemal kursusel puutööpinkide taga osaleda maksimaalselt kuus inimest. Endisest puutöökojast sai aga villatuba ja seeläbi saame köetavas ruumis igal ajal ka tekstiilkäsitööd teha ja tutvustada.

Seoses töökodade kolimisega ei toimunud sel aastal kohapeal näitust laudagaleriis. Suur villamaterjali näitus toimus aga Eesti Vabaõhumuuseumi Pulga talu rehealuses. Näitusel oli mitu partnerit ning esitleti villa ajaloolist ja tänapäevast kasutust, eri tüüpi villasid ja nende töötlemisvõimalusi. Tegemist oli järjestikku kolmanda suvenäitusega vabaõhumuuseumis ja siit edasi kohe uusi plaane nõnda suureks suvenäituseks pole.

Kevadel oli näitus meie pere põlvkondadevahelisest käsitööst Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis.

Rahvapärase puutöö õppes lõpetas suvel esimene üheaastane kursus ja lõpetajad said ka sellekohase tunnuskirja. Samuti algas augustis uus üheaastane rahvapärase puutöö algtaseme koolitus. Lisaks on käinud palju huviliste grupe nii pärimuskojaga tutvumas kui ka erinevates töötubades osalemas. Lisaks korraldasime enda juures juurekorvi punumise (juhendaja Margus Rebane) ja nahast terariistadele kaitsete tegemise (juhendaja Egge Edussaar) koolitused.

Peremees Roland Burk sai Edeva Eremiidi puutöökoolist ka ise tunnismärgid oma töökoja seinale. Jaanuaris tunnustati Lahemaa pärimuskoda Kuusalu valla turismiedendaja auhinnaga. Muusikaline aastapäev oli augustis Uurikate noortebändi lõpukontsert, mida väisas pea 900 inimest. Osalesime ka Keskaja Päevadel ja Mardilaadal Tallinnas. Avatud talude raames juulis külastas meid pea 800 inimest.

2026. aasta tegevusplaan

Jätkuvad nii tekstiili- kui eelkõige ka rahvapärase puutöö koolitused kohapeal ja väljaspool pärimuskoda. Lisakoolitustena on meie juures taas nahast terariistadele kaitsete tegemise töötuba ning planeeritud ka tohutöö koolitus. Osaleme avatud talude päevadel, Keskaja Päevadel ja Mardilaadal.

Puutöö aastasel kursusel on uued lõpetajad, kes samuti saavad tunnuskirjad.

Jätkame Eesti maalammaste aretamist ja tutvustamist, poollooduslike koosluste peal karjatamist ja villa propageerimist.

Tuhala Ajaloo- ja Kunstikamber MTÜ

Margit Solo, 5330 0849, e-post: ajalookamber@tuhala.ee
Kosejõe 9d/2, Kose-Uuemõisa, Kose vald, Harjumaa

Tuhala Ajaloo- ja Kunstikamber MTÜ on asutatud 2008. aastal. Tegevustes osalejate arv on 28, eestvedajaid 3. Tegutsemise peamised eesmärgid on pärimusliku käsitööhariduse edendamine, tootedisain, turustamine.

2025. aasta tegevused

Tuhala Ajaloo- ja Kunstikamber MTÜ on jätkanud 2025. aastal põhiliselt Kosejõe Käsitöökooli tegevust. On jätkanud rahvarõivakool, mis 2025/26. õppeaastal alustas oma neljandat hooaega, uute kursustena alustas 2025. aasta sügisel rahvuslike pitside meistriklass Silja Nõu juhendamisel ja kangakudujate klubi. Klubi tegevust juhendab Margit Solo ning see on suunatud eelkõige ümberkaudsete külade kangakudumishuvilistele, pakkudes alg- ja teoreetilist õpet neile, kellel on vanaemade kangasteljed veel kodus olemas. Jätkatud on ka puukäsitöö õppega, 2025. aastal pigem küll individuaal- ja lühiajaliste kursuste vormis. Perioodilistest tegevustest võib välja tuua ka puukäsitöökonkursi, mis 2025. aastal toimus üheksandat korda ja mille teemaks oli seekord soolavakk. Traditsiooniliselt võib konkursitöid näha pärast konkursi lõppu ka näitustel. Seekord oli näituse võõrustajaks Ravila mõis.

2026. aasta tegevusplaan

Jätkame arhiivikorrasustöödega ja kangakudumise teenuse pakkumisega.

Uuendusena muutus meie tegevusaadress: suvel kolisime Kose-Uuemõisast Tuhalasse uutesse ruumidesse. Kolimine tõi kaasa värske energia ning 2025/26. õppeaastal osaleb meie käsitöökooli kõigil kursustel kokku *ca* 45 inimest.

Tallinna Käsitöökeskus

Liina Veskimägi-Iliste, 56674671, liina@folkart.ee

Estonia pst 3/5, Tallinn

Selts asutati 2000. aastal ja seltsis tegutseb 13 inimest. Eesmärgiks on rahvusliku käsitöö hoidmine ja arendamine.

2025. aasta tegevused

Viimastel aastatel on ühingu tähtsamateks ettevõtmisteks töötubade korraldamine. See annab võimalusi käsitöövaldkonda tutvustada ja meistrite tegevusi näidata. Näituste ja suursündmuste korraldamisega hetkel tegelenud ei ole.

Töötoad

Keskaja Päevad Tallinna vanalinnas 11.–13. juulil.

Mardilaat Unibet Arenal 6.–8. novembril.

Portugali käsitöömeistritega kohtumine.

Viltimise töötoa korraldamine 10. aprillil.

2026. aasta tegevusplaan

Töötubade ja meistrikodade korraldamine erinevatel kultuurisündmustel. Meistrite koondamine ja infovahetus.

HIUMAA

Käsitööühendused

Heliivika
Hiiu Meistrite Koda
Hiiu Vill
Kiigik, DesigRi
Ainult Ilusad Asjad
Lepaniidi mahetalu
Hiiu Mesi
Lavendlitalu
Servasahver

Üll
Kassari Remli
Jääk ja Praak
Pitsu
Hiiu Design
Galder
Vilorett
Hiiuihuhooldus

Hiiumaa Käsitööselts

Nele Eller, 516 6553, e-post: nele.eller@gmail.com, hiiukasitoo@gmail.com
hiiukasitoo.ee
EMTAK-kood 94995

Asutatud 1998. Eestvedajaid 12 inimest. Ühenduse tegevuse eesmärk on Hiiumaale omaste käsitöötraditsioonide jätkamine, käsitöö kui omaette kunsti viljelemine ja propageerimine, kohalikust materjalist tehtavate Hiiumaale omapäraste käsitöötoodete idee otsimine ja kavandamine, oma liikmetele igakülgse abi osutamine.

2025. aasta tegevused

Tule tulemine

Suvine käsitöö- ja omatoodangu laat

Kila-kola laat

Mardilaat Tallinnas

Talvine käsitöö- ja omatoodangu laat

Käsitööliidu mentorkoolitus: Hiiu pitsi mentorkoolitus Aet Reha juhendamisel. Osales 10 inimest ja jaanuaris toimub jätkukoolitus, mis on ka juba broneeritud, võib-olla tuleb teha ka kolmas.

LTP „Iseoma“ tule tulemine Hiiumaale ja tule olemine Hiiumaal. Tuli toodi Saaremaalt Hiiumaale Sõrulle merepäästealustel. Esimene peatus oli Gullkrona mälestusmärgi juures. Seal tänati merepäästjaid ja Helen Kõmmus rääkis vanaisa Jegard Kõmmuse poolt kogetud ja kirja pandud loo merepääste aktsioonist aastal 1941. Sõrult Kassarisse viisid tuli traktoril edasi põllumehed, tantsuseltskonna Põka liikmed. Kassaris Leigri kuju juures vahetas tuli taas kandjat. Kassari rahvamaja juurde viidi tuli hobuvankril. Seal tervitas tuld Helgi Põllo, kes rääkis Kassari hariduselust ja seosest Marie Underiga. Loeti luulet, meeolelu löid Valdek Elmi ja rahvatantsijad. Tule teekond jätkus hobuvankril Laisma sillale, kust tuli liikus mandri-Hiiumaale motoklubi Insula Deserta abil. Motomehed ja naised tõid tule mootorratastel Kärdlasse Vabrikuväljakule. Tuuru maja ees anti tuli pidulikult Hiiumaa Käsitööseltsi kätte. Tule tervitamiseks olime meie tekitanud käsitöötänava, kus liikumist ja tegevusi juhendas Helle-Mare Kõmmus. Tänavat ääristas viis käsitöötelki, kus näidati 14 käsitöövõtet. Kärkla ilmestamiseks Kohvilähkrite linnana oli iga telgi all vanamoodne kohvilaud pitslinaga, kus ääres istusid Kohvitantade proud kohases riietuses ja jõid päris kohvi ja sõid küpsist. Tuli sai käsitöötänavat mööda käest kätte liikudes kaasa käsitsi kedratud Hiiumaa lammaste villast lõnga, mida hakati samm haaval liikumise järgi kerima. Iga telgi juures tehti peatus ja tutvustati

käsitöövahendeid ja töövõtteid. Küll see oli ülev vaatepilt! Tuletõrviku hoidmine võttis silmanurga märjaks. Tõeline rahvuslik kogemus. Kui tuli oli käsitöötänava läbinud, jõudis see Hiiumaa Muuseumi Pika majani ja Kärkla kalevivabriku (Hiiumaa Muuseumi) direktorini, kes pidas Kärclat ja kalevivabrikut tutvustava kõne. Tantsiti vabriku tööga seotud tantsu ja Kärkla kirikukoor koos Kärkla kammerkooriga laulsid. Seejärel suundus tuli Kärkla kirikusse puhkama. Peale lõunat võeti Tuli retrovillise peale ja sõit läks Palade poole. Palade Loodushariduskeskuse juures ootas tuld politsei, kes selle jalgsi turvaliselt Soera talumuuseumisse toimetas. Seal tutvustati tulele õlletegu, punuti lillepärgi ja tantsiti, lauldi. Siis hakkas tuli liikuma Hellamaa jaanitulele, mis süüdati sel aastal Hiiumaal võidutulest ning laulu-tantsupeo „Iseoma“ tulest. Tuli lahkus Hiiumaalt purjeka HiiuIngel pardal Läänemaale. Oli ülev päev.

Koostööpartnerid: Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Hiiumaa vald, Hiiumaa Muuseum, Hiiumaa Arenduskeskus, Kärkla Ühisgümnaasium, Hiiumaa käsitööõpetajad, Hiiumaa käsitööettevõtjad, külaseltsid, Hiiumaa sotsiaalkeskus, Kärkla Kultuurikeskus, Sõru Muuseum, Hiiumaa Tarbijate Ühistu, R-kiosk parvlaevadel jne. Oleme oma aastaga väga rahul, plaanid õnnestus ellu viia. Õnnestus realiseerida pikaajaline plaan ja luua seltsi juurde 0,5 koormusega töökoht.

2026. aasta tegevusplaan

Seltsi jätkuv mitmekülgne toimimine, majade renoveerimine, teise maja kasutussevõtmine, seltsi liikmete arvu hoidmine.

Oluliseks peame pikaajaliste traditsiooniliste üritustega jätkamist ja vähemalt ühe konkursi ja näituse korraldamist seoses tuletorniaastaga, et rikastada kingituste ja meenete valikut Hiiumaal.

IDA-VIRU ja NARVA

Paikkonnas tegutsevad

MTÜ Art Lace

MTÜ Art Lace

Olga Kublitskaja, 553 1658, e-post: olga.kublitskaja@gmail.com

Narva Klubi Käsitöö asutati aastal 2001. Tegutsemise peamised eesmärgid on:

- Narvas ja Ida-Virumaal niplispitsi punumise traditsioonide arendamine ja säilitamine ürituste, näituste ja meistriklasse korraldamise kaudu. Niplispitsi punumine algajatele ja edasijõudnutele, nii täiskasvanutele kui ka lastele;
- sidemete loomine, hoidmine ja tugevdamine erinevate kultuuri- ja rahvusühendustega Eestis ja välismaal;
- niplispitsi punumise populariseerimine, osaledes linna-, piirkondlikel, riiklikel ja rahvusvahelistel näitustel, meistriklässides, festivalidel, seminaridel ja messidel.

2025. aasta tegevused

ART LACE MTÜ, mille eesmärk on säilitada Narvas ja Ida-Virumaal niplispitsi punumise traditsiooni, korraldab aasta jooksul igakuiseid pitsimeistriklasse kõigile huvilistele, et omandada seda pitsitehnikat.

Läbi on viidud palju muid üritusi, sealhulgas:

- mai: Pitsifestival, teemaks Narva niplispits
- november: näitus „Pits kui kunst“
- detsember: näitus „Talvefeeria“

Pitsifestivali eesmärk on anda võimalus kõigil soovijatel tutvuda niplispitsitraditsioonidega Narva linnas, tutvustada Narva Laste Loomemaja Pitsikooli tööd. Tutvuda teiste maade pitsipunumistraditsioonidega, osaleda näitustel, konkurssidel, esitlustel, moedemonstratsioonidel ja meistriklassides, näidata oma meisterlikkust niplamisel ning aktiveerida noorema põlvkonna huvi pitsipunumise kui rakenduskunsti vastu.

Koostööpartnerid: Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Eesti Pitsi Gild, Ida-Virumaa Integratsioonikeskus, Narva Linnavalitsus, Narva Loomemaja.

Kõik selle aasta planeeritud tegevused on lõpule viidud.

2026. aasta tegevusplaan

2026. aastal on kavas korraldada näitusi ja meistriklasse, osaleda linna-, piirkonna ja üleriigilistel üritustel.

2026. aasta mais toimuvad Narvas üleriigilised käsitööpäevad.

JÕGEVAMAA

Käsitööühendused- ja seltsid

MTÜ Käsiteokoda
MTÜ Kangrukoda
Kiwwja Lapiselts
MTÜ Kamari Haridusselts
Adavere Mõisa Selts
Lustivere Kultuurimaja käsitööring
Põltsamaa Kultuurikeskuse
kangakudumisring
Puurmani Käsitööselts Kati

SA Kalevipoja Koda
Kaarepere kunstiring
Pajusi käsitööring Vägaris
SA Jõgeva Linna Sotsiaalmaja
Härjanurme Maarahva Selts
MTÜ Loovad Novad
MTÜ Avinurme Ajavakk
Palamuse Klaasikoda
Kultuuriselts „Jensel“

Käsitööettevõtjad

Avinurme Puiduait
Katre Meistrikoda OÜ
Leivapuu OÜ
OÜ Puuhabe
Metsakolli talu
OÜ Siimusti Keraamika

Sohvi äri Ingrid Juuse FIE
FIE Taimi Puus
OÜ Jerjomin Glass Studio
Metsakolli talu
Meenemeister OÜ
Eha Alt FIE Käsitööd kauplus

Katre Arula Meistrikoda

Katre Arula, 551 3147, e-post: katre.arula@gmail.com

Lossi 1a, Põltsamaa

katrearula.com, facebook.com/KatreArulaMeistrikoda,

instagram.com/katre_arula_meistrikoda, etsy.com/shop/KatreArulaDesign

Katre Arula Meistrikoja on asutatud aastal 2004. Eestvedajaid on 1.

EMTAK-kood: 90031

2025. aasta tegevused

5.02.–31.03.2025 Näitus „Rohepööre“, Eesti Lapitöö Seltsi aastanäitus Hopneri majas Tallinnas

8.02.2025 ERKLi volikogus osalemine.

Veebruaris 2025 algas püsinäituse planeerimine ja ruumide remont Põltsamaa lossi Meistritemaja Meistrite stuudiogaleriis

27.02.2025 OmaMoe žüriis osalemine

11.03.2025 ERMis rahvarõivaste inspiratsioonipäeval esinemine

4.04.2025 Põltsamaa turismiasjaliste seminaril ettekanne meistrikodade püsinäitusest

Mais 2025 vaateaknanäitus „Pajalapila“ Kaarmanni käsitööpoees Tallinnas

03.06.–7.07.2025 Osalemine Kodukäsitöö näitusel „Rahvarõiva tuules“ Rahvakunstigaleriis Tallinnas

7.–8.06.2025 Osalemine ERKLi käsitööpäevadel Peipsi Pärimuskeskuses

11.06.–31.07.2025 isikunäitus „Jalutuskäik Põltsamaa lossis“ Põltsamaa lossi Meistritemaja galeriis, eksponeeritud fotodel ja mannekeenidel

14.07.2025 Soome Tuglase seltsi grupp meistrikojas, tööde tutvustus

9.08.2025 moešõu „NEW. UUS 4“ Põltsamaa lossihoovis

5.09.2025 Ettevõtluskogemuse jagamine TÜ VKA tekstiili eriala tudengitele

12.09.2025 osalemine ERKLi juhtide koolis

26.09.2025 osalemine Kesk-Eesti DMO turismikonverentsil „Mis värvi on turism?“

6.10.2025 ERKLi konkursi „KehaKate 2“ žürii liige. Eripreemia, auhinnaks raamat „Rõivad räägivad“

6.–8.11.2025 Mardilaadal osalemine

9.11.2025 osalemine rahvarõivakonverentsil Kultuurikatlas

Detsembris 2025 Katre Arula ja Kersti Poogi ühisnäitus „Lapitöö võlumaailm“ Põltsamaa lossi Meistrikodade stuudiogaleriis

13.–14.12.2025 ERMi jõululaadal osalemine

Suurimad koostööpartnerid 2025. aastal: ERKL, Kodukäsitöö OÜ, Põltsamaa Loss, Eesti Disaini Maja, ERM, KUMU, Eesti Esindus

2026. aasta tegevusplaan

2026. aasta suursündmuseks saab püsinäituse avamine Põltsamaa lossi Meistritemaja stuudiogaleriis. Koostööpartnerid on MTÜ Käsiteokoda, Põltsamaa Loss, Egle Oja, Annika Pakk, Kadi Pajupuu.

MTÜ Käsiteokoda

Katre Arula, 551 3147, e-post: katre.arula@gmail.com

Lossi 1a, Põltsamaa

Asutamise aasta 2009, eestvedajate arv 2.

MTÜ Käsiteokoja üks suurimaid eesmärke on taaskasutuse propageerimine. Läbi aasta korraldatakse koolitusi, õpitubasid ja erinevaid üritusi.

2025. aasta tegevused

2025. aastal alustati püsinäituse loomist Põltsamaa lossi Meistritemaja stuudiogaleriisse. Galeriis eksponeerime Katre Arula ja Kersti Poogi tööd. Koostööpartnerid on Põltsamaa Loss ja Egle Oja, sisekujundaja Annika Pakk, näituse kujundaja Kadi Pajupuu, tekstide kujundaja Triinu Arula.

2026. aasta tegevusplaan

2026. aasta suursündmuseks saab püsinäituse avamine Põltsamaa lossi Meistritemaja stuudiogaleriis.

Mittetulundusühing Kangrukoda

Kersti Pook, 515 6980, e-post: kerstipook@gmail.com

Põltsamaa Lossihoov, Lossi 1a

EMTAK-kood: 94995

Kangrukoda on asutatud aastal 2019.

2025. aasta tegevused

12.05.2025–13.06.2025 Põltsamaa Kultuurikeskuses toimunud kangakudumisnäitusel „Hakkame sättima“ sai uudistada kangastelgedel kootud esemeid ja uusi töövõtteid.

1.10.–8.11.2025 koostöönäitus „Toatäis tekke“ Kiwwja Lapitöö seltsiga. Põltsamaa Kultuurikeskuse galerii ja fuajee olid täis näituse tarbeks valminud tekke lapitöö erinevates tehnikates.

Meistrikojad ja koolitused

30.05.–5.05.2025 koolitus Turgi talus

4.–15.05.2025 koolitus „Taimedega värvitud lõngad“. Koolitus oli mõeldud kooliõpilastele, et näidata, kui lihtne on luua midagi omapärast oma värvitud materjalidest. Koolitusel osales 58 last kahest koolist. Koostöö oli kohaliku Põltsamaa muuseumiga.

7.06.2025 ERKLi käsitööpäevadest osavõtt Peipsimaa Pärimuskeskuses

21.06.2025 Põltsamaa lossi- ja linnapäeval laadavaiba kudumine

4.10.2025 üle-eestiline kangakudujate infopäev „Ettevõtlik kangakuduja“ Tallinnas.

Hea vastuvõtt ja palju osalejaid (104 osalejat). Koostööpartnerid olid Kultuurkapital, ERKL, Oma lugusid jagasid:

- Kadi Pajupuu (<https://www.kadipuu.ee>) rääkis oma leiutaja- ja disaineritööst kangakudumises. Tutvustas uut raamatut „Muutujad. Variables“.
- Veinika Västriku rääkis Turgi käsitöötalu tööpäevast.
- Marge Veelmaa rääkis Tuulesttekstiili sünnist ja arengust, ettevõtte inkubatsioonist.
- Eva-Liisa Kriis IIDA Studiost rääkis kangakudumise ettevõtlikkusest mujal maailmas.

- Tiia Saart Vaiba Lee brändist.
- Maret Lehis (Oub OÜ) rääkis telgedel kootud rahvarõivakangastest ja kutsestandardi vajalikkusest.
- Signe Kinks kangasteljetoast Koome Koos.

Valiti „Kangasulase“ konkursi 2025. aasta vääriline kangakuduja näituse põhjal, mis on üles seatud Hopneri majas ERKLi koolituskeskuses. Võitjaks valiti Leelo Luts (Kullamaa meeste püksikanga kudumine ja pükste õmblemine).

2026. aasta tegevusplaan

Koostöös ERKLi ja Eesti Kultuurkapitaliga korraldada kangakudumist tutvustavat ettevõtlust. 10.01.2026 mentorkoolitus „Vokile uus elu“

15.01.2025 rõivaste parandusvõtete õpetus (Aivi Tamm)

juuli-august 2026 näitus „Salli Kalli“

3.10.2026 üle-eestiline kangakudujate infopäev Põltsamaal „Moodne, kangas“

Puuhabe OÜ

Kersti Pook, 515 6980, e-post: kerstipook@gmail.com

Kooli 4, Põltsamaa

puuhabe.weebly.com, facebook.com/Puuhabe, instagram.com/puuhabe

EMTAK-kood: 90031

Puuhabe OÜ on asutatud aastal 2005.

2025. aasta tegevused

OÜ Puuhabe on väike pereettevõte, mis on loodud 2005. aastal. Valmistame looduslikest materjalidest käsitööd. Osühing sai nimeks Puuhabe, sest samanimeline samblik kasvab vaid eriti puhtas keskkonnas. Oma klientidele pakume kvaliteetseid ja keskkonnasõbralikke tooteid. Põhilise tootevaliku moodustavad kangastelgedel kootud esemed. Minu toodete valmimisel on suur rõhk sõnal keskkonnasõbralikkus: materjaliks kasutan tekstiilitööstustes üle jäävat materjali või töötlen seda ise käsitsi ümber omale sobivaks materjaliks. Kuna ühesugust jääktoorainet on raske saada, valmib suur osa toodetest ainueksplarina ja tellimustööna.

Teise poole OÜ Puuhabe toodetest moodustavad naturaalsest materjalidest toodete sarjad „Murd“ ja „Koekiri“. Uusi põnevaid võimalusi otsides laieneb ka uute toodete sari „3D“. Loomisel uus tootesari „Loodusest“. Müüme ka mõnusat ajaveetmisvõimalust gruppidele, kes soovivad käsitööga tutvust teha.

14.06.2025 töötuba külastas 70 osalejat.

24.09.–27.09.2025 Rootsi kangakudumismessi külastus Gävles

6.12.2025 osalemine Põltsamaa kodu- ja käsitöölaadal

2026. aasta tegevusplaan

Plaanin otsida uusi ja põnevaid väljakutseid kangakudumise alal. Tellijate vajaduse rahuldamiseks olen paindlik ja püüan töövõtteid muuta kiiremaks ja kvaliteetsemaks. Otsin huvitavaid materjalivõimalusi. Puuhabe Kangrukoda asub Põltsamaa Lossihoovis, kus näitan oma töid meelsasti, kui oled andnud oma tulekust ette teada (telefon 515 6980). Tunnen ise rõõmu oma tööst ja pakun seda rõõmu ka oma klientidele!

JÄRVAMAA

Paikkonnas tegutsevad

Alpaka Wile Farm
MTÜ Kesk-Eesti Käsitööselts
OÜ Kangaspuu

Saara Kirjastus
Türi Käsitöötuba

MTÜ Kesk-Eesti Käsitööselts

Margot Marks, 53005974, margot@kangaspuu.ee

Silvia Aarma, 5015975, silvia.aarma@gmail.com

Ravila 36-14, Türi, Järvamaa

Kesk-Eesti Käsitööselts on asutatud aastal 2002.

Seltsi eesmärk on hoida alles eesti rahvusliku käsitöö traditsioone, ühistegevuse kaudu kaasata rohkem huvilisi ja õpetada inimesi hindama kvaliteetset rahvuslikku käsitööd. Õpitubades ja õppereisidel osaleb aktiivselt 10 osalejat.

2025. aasta tegevused

Tähtsamad sündmused:

- vitssõle valmistamise töötuba märtsis
- lõngavärvimise töötuba ja seltsi sünnipäeva tähistamine juunis
- selts valmistab Ambla kirikukoori ajaloolise lipu koopia, mis anti Järvamaa Muuseumi Sõprade Seltsile üle juunis
- õppereis Sillamäele ja Narva-Jõesuusse augustis
- ajalooliste kudumite töötuba novembris
- näituse „Lapid ja pitsid“ korraldamine Türi raamatukogus oktoobris
- ajalooliste kudumite töötuba novembris

Suursündmusena toome esile näituse „Lapid ja pitsid“, mille avamisel 7. oktoobril korraldasime töötoa, kus tutvustasime lapitöötehnikat ja õmblesime Mari Puki ajaloolise taastatud mustri õuntega kangast kaks lapitöös patja, mille sai Türi raamatukogu endale, et lapsed saaksid üritustel põrandal istuda. Patjade mustri on kujutatud õun, mis on Türi vapil.

Koostööpartnerid: Järvamaa muuseum, Türi Vallavalitsus.

Hinnang tegevusele: keskmine. Kuna seltsis on vanemad inimesed, siis oleme planeerinud vähe üritusi.

2026. aasta tegevusplaan

Plaanis on korraldada kolm õppepäeva, üks õppereis Heimtali muuseumi või Järvakandi klaasistuudiosse. Iga-aastane näitus toimub Türi raamatukogus oktoobris ja selle aasta teema on „Õun“.

KIHNU

Käsitööühendused

mitteformaalsed ühendused Kihnu muuseumis ja Metsamaa pärimustalus

Käsitööettevõtjad

Anneli Martson FIE	Kihnu Manufaktuur OÜ
Annika Annuk FIE	Miku talu
Kaerametsa puukoda	Pärnamäe talu OÜ
Kallase talu	Rooslaiu talu OÜ
Kihnu Craft OÜ	Saarde talu OÜ
Kihnu Puukoi OÜ	Urga OÜ

Käsitöökauplused/infopunktid

Kihnu Muuseumi pood	Merebutiik
Lohu käsitööpood	Pärna ja Pärnamäe talu
Kihnu Pood	Rooslaiu talu
Mõnu käsitöötalu	Kihnu sadama turg
Kihnu Njaputüe Püed	Kihnu tuletorni käsitööpood

Käsitööd müüvad oma kodust väga paljud kodumajutuse teenuse pakkujad.

Kihnu Muuseum

Maie Aav, juhataja

Linaküla, Kihnu, Pärnumaa

Kihnu Muuseum, asutatud 1974.

Ametlikult registreeritud muid ühendusi ei ole. Muuseumi korraldusel toimuvad näitused ja koolitused muuseumis, SA Kihnu Kultuuriruumi korraldusel kudumisfestival Metsamaa Pärimustalus. Väikesi käsitöö õpitube korraldavad enamik kodumajutuse pakkujatest. Rohkem paistavad teiste seast silma Urga talu, kus Elly Karjam teeb õpitube, ning Rooslaiu talu, kus saab mitme õpetaja juhendamisel harrastada erinevaid Kihnu käsitööviise. Tegutsemise eesmärk on käsitöölise innustamine, õpetamine, hääbuma kippuvate oskuste väärtustamine ja elujõule kaasaaitamine, samuti käsitöömüügi korraldamine tulu saamiseks.

2025. aasta tegevused

Rõõm on sellest, et üha enam talusid müüb oma koduüest käsitööna tehtud kohalikust toorainest toitu ja käsitsi tehtud tarbeesemeid. Tõusmas on ka pakutavate töötubade ja igasugu käsitööõpetuste arv.

Ettevõtmised: erinevad käsitöö-õpitoad toimusid muuseumis, Metsamaal, majutuskohtades. Sügisel algas muuseumis pikk Kihnu sukkade kudumise töötuba, mis jätkub 2026. aasta kevadeni – käime koos igal teisipäeval kell 16–18 (kes saab olla kauem, on kauem). VIII kudumisfestival Metsamaa pärimustalus keskendus lapiliste kindavarte kudumisele.

Kihnu muuseumikuuris toimunud töötoad – kalavõrgu kudumine ja rakendamine, paelte punumine, pastelde tegemine jpm – olid rahvarohked. ERKLi mentorkoolituse raames käis Roland Burk oma terituskoolitusega.

Kihnu päritolu varalahkunud käsitöömeistri Merike Liidemaa pärandist on algust saamas uus ettevõtmine – Kihnu käsitööpesa, mida veab eest kooli käsitööõpetuse õpetaja Kai Maser.

Koostööd teevad kiirel suveajal kõik: käsitöömeistrid leiavad rakendust muuseumis, Metsamaa pärimustalus, Mõnu käsitöötalus ja erinevates kodumajutustes ja -kohvikutes.

Sügisest käivitus muuseumis põhikooliõpilastele mõeldud näputööring.

Hinnang aastategevusele: Õnneks on suvekülastajate seas järjest rohkem neid, kes rannas peesitamise asemel aktiivselt käsitööd teha proovides linnaelust puhata tahavad.

Kihnu osales töötubade ja käsitöömüügiga ka Mardilaadal Unibet Arenal.

Kahjuks on meeste käsitöö õpetuste pakkumine endiselt pea olematu. Kallase talus on valmimisel sepatöö tegemise töökoda – nii, et asi paraneb.

Erinevatel põhjustel ei saanud muuseum niplispitsi käsiraamatut avaldamisküpsaks ja sellega jätkame 2026. aastal.

Kihnu kodudes aga jätkub tarberõivaste ise valmistamise komme: kootakse kindaid, sokke, sukki, kampsuneid, üle kümne perenaise ja -tütre koob ka sel talvel uusi kõrte juurde.

2026. aasta tegevusplaan

Rooslaiu talus toimub 2. Kihnu käsitöönädal madalhooajal jaanuaris.

Muuseumis toimub kord kuus neljapäeval ühine käsitööõhtu ehk ülalistumine.

Igal reedel saavad põhikooliealised tulla muuseumisse tikkimisringi.

Jätkub SA Kihnu Kultuuriruum korraldatud kudumisfestivali traditsioon Metsamaa pärimustalus.

Kevadel eksponeerime muuseumis näitust kihnlaste talvistest käsitöödest.

Pikime käsitööteemat erinevatesse suveüritustesse.

Tahame pakkuda käsitööturunduse koolitust kihnlastele. Tähelepanu alla võtame rohkem oma rahva käsitööoskuste hoidmise ja parandamise. SA Kihnu Kultuuriruum koostöös muuseumi ja kooliga koostab Kihnu käsitööõpikut kooliõpilastele.

Muuseum avaldab Kihnu pulgapitsi kudumise käsiraamatu.

LÄÄNEMAA

Paikkonnas tegutsevad

Haapsalu Käsitööselts

Haapsalu Käsitööselts

Mirje Sims, 5160445, e-post: mirje@haapsalusall.ee, info@haapsalusall.ee

Karja 25, Haapsalu.

Ajutine postiaadress Haava 10-11, Haapsalu 90505. Tegevusasukoht kuni august 2026

Haapsalu kaubamaja II korrus.

EMTAK-kood: 94995

Haapsalu Käsitööselts on asutatud aastal 1992. Seltsi juhatuses on 5 inimest. Seltsi liikmeid on nimekirjas 56, aktiivseid 40. Tegutsemise peamised eesmärgid on eelkõige põhikirjalised: hoida, säilitada, kaitsta, propageerida Haapsalu pitse ja nende kudumist. Anda sisu Haapsalu Pitsikeskusele.

2025. aasta tegevused

Selts kogunes läbi aasta igal teisipäeval 14–19. Aasta jooksul toimus käsitööselti korraldamisel 7 näitust meie endi majas. Osalesime Mardilaadal, toimusid väljasõidud laatadele inspiratsiooni saamiseks, võtsime vastu turismi- ja külalisgruppe.

Alates 1. septembrist paikneme ajutisel pinnal Haapsalu kaubamaja II korrusel, sest meie enda kodumaja aadressil Karja 25 läks renoveerimisele. Oleme ajutisel pinnal kuni augustini 2026. Sellega seoses oli meie väga suur töö 2025. aastal kolimine – mida 60 naist on 11 aastaga kokku tassinud, seda kolme päevaga ei kולי.

Tähtsamad sündmused:

- Näitused „Müts on müts“ ja lihavõttenäitus „Kana“
- Mardilaat Tallinnas
- Esitlused gruppidele ja külalistele, mentorkoolitus Maret Sikstusega, kudumiskool Siiri Reimanniga

Tähtsündmusena toome esile Haapsalu 14. pitsipäeva, mis on ajaloo ja traditsioonidega pitsikudujaid ühendav üritus. Maja ja hoov on täis pitse, kudumist, esitlusi ja muidugi toimus ka sel aastal kudumisvõistlus.

Teeme koostööd Haapsalu linnavalitsusega – esindame ju meie linna, Looduse Omnibussiga, kohaliku kogukonnaga. Seoses Pitsikeskuse renoveerimisega oleme üheks kuuest kaaspartnerist projektis „Haapsalu vanalinn aastaringselt elavaks tugeva ajaloolise identiteedi ja kogukondliku koostöö kaudu“.

On olnud tavapärasest erinev aasta just kolimise tõttu. Võtame seda kui aega, mis tuleb üle elada, et edaspidi Haapsalu pitsidel veel paremini läheks.

2026. aasta tegevusplaan

- Haapsalu pitsidele geotähise taotlemine
- Haapsalu Pitsikeskuse muuseumi uuendamine
- Haapsalu Pitsikeskus ärkab pärast remonti oma tuntud ja veel paremas headuses
- Meie seltsi liikmed on kaasatud ja motiveeritud käsitöösse panustama ja Haapsalu pitside uhkust kõrgel hoidma
- Jätkub kudumiskool

LÄÄNE-VIRUMAA

Käsitööühendused

MTÜ Huviselts „Elujoon“	Tudu Käsitöötare-muuseum
Muuga Maanaiste Selts	Viru-Nigula käsitööring
Jäneda Külaelau Arendamise Selts	Lehtse Käsitööseltsing
Tamsalu käsitööring	Käsmu käsitööring
Tapa käsitööring	Moe külaselts
Kadrina käsitööring	Lahemaa Käsitöökoda
Kadrina Maanaiste Selts MTÜ	Käravete käsitööring
MTÜ Loometöö	Ambla käsitööring
Pensionäride ühendus Kõrvelill Jänedal ja Seniorid Tapal	Ardu kangakudujad
Jäneda keraamikaring	Käru Seltsimaja kangakudumise tuba
	Simuna käsitööring

Käsitööringe ja seltsi võib olla rohkem, sest kõik ei pruugi oma tegevusest meile teatada.

Käsitööettevõtjad

Aale Käsitöö OÜ
Viru Käsitöö Salong OÜ
Lõnga Liisu OÜ
Savikalda OÜ
Korjuse Moor OÜ
Marit Käsitöö OÜ
Vocatio OÜ
Lillemantel OÜ
KP Fashion & Design OÜ
Spets HS OÜ
AS E. Strauss
Einmans OÜ

OÜ Anne Lii Käsitöö
Ülle Murula FIE
Ene Inno FIE
Banelle OÜ
Mähansu OÜ
Rakvere Loovuskeskus MTÜ
Lauli Loovustudio
Linnuvoolija OÜ
Ärklittoa OÜ
Kirevere Mulk OÜ
MTÜ Kodutare Käsitöökeskus

Kunsti ja käsitöökauplused

Viru Käsitöö Salong
Marit Käsitöö
Kuke keraamikakoda
Joller Grupi hooajaline kauplus Sagadi mõisas
Jäneda Käsitöökeskuse hooajaline kauplus
KMOORi keraamikagalerii-koda Haljala vallas
Käsitöö müügikoht Tapa bussijaamas
Lõnga Liisu käsitöö kauplus – töötuba
Pajustis
Ülle Baumani kauplus-õmblustöökoda
Käsitööpood Hea Hoog – erivajadustega inimeste valmistatud käsitöö

Renate Kunstisalong
Eepo Eesti Portselani tehasepood
Pajustis
Kakuvälja Käsitöökammer Haljala vallas
Rakvere Linnuse hooajaline suveniiripood
Palmse mõisa hooajaline pood
Sagadi mõisa muuseumipood
Rakvere Loovuskeskuse butiik
Võsu Kunstikuur, hooajaline
Kadrina Maanaiste Seltsi käsitööpood
Tamsalu käsitööpood

Infopunktid

Viru Käsitöö Salong, Pikk 16 Rakvere
Jäneda Käsitöökeskus

Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts MTÜ

Kersti Loite, 514 3795, e-post: kerstiloite@hotmail.com
Pikk 16, Rakvere 44307
EMTAK-kood: 94992(EMTAK-2008), NACE kood: 94.99

Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts asutati 1999. aastal. Tegutsemisaastate jooksul oleme algatanud mitmeid käsitööliikumisi, osalenud ERKLi töös, korraldanud näitusi, konkursse, koolitusi jpm. Juhatuse liikmeid 4. Erinevatel ettevõtmistel on osalejate arv varieeruv.

Peame oma ülesandeks säilitada ning arendada kunsti- ja käsitöötraditsioone kui kultuurinähtust, mis põimib ajaloo, uskumused, käsitöötraditsioonid ning väljendab tegija kaudu kultuuritaustale omast mõtteviisi.

2025. aasta tegevused

2025. aastal oli põhifookus suunatud Virumaa rahvarõivakooli teise lennu komplekteerimisele ja uue kaheaastase koolitusprogrammi algusele augustis. Koostöö jätkus Viru Instituudi ja Virumaa lasteaedade pärimusprogrammiga, mille käigus aitasime kaasa lasteaedade folklooriteo „Viru Pillar“ korraldamisele 22. mail. Juunis osalesime traditsioonilistel käsitööpäevadel Peipsiveerel ja novembris Mardilaadal. Aasta lõpus toimus mentorkoolitus, kus Mareli Rannap õpetas erinevaid viltimistehnikaid ja nuku valmistamist.

Koostööpartnerid: SA Virumaa Muuseumid, Rakvere Kultuurikeskus, Rahvakultuuri Keskus, Rakvere Linnavalitsus, Saara Kirjastus, Rakvere Loovuskeskus Virumaa Instituut jt.

2026. aasta tegevusplaan

Kuna aastad 2024 ja 2025 olid kuulutatud rahvarõiva-aastateks, siis 2025. aastal oli pööratud rahvarõivastel. Jätkame sellel lainel, sest kaheaastane rahvarõivaste valmistamise koolitus kestab kogu 2026. aasta ja osaliselt 2027. aastal. Kestab koostöö Virumaa Instituudiga rahvakunsti tutvustamisel Ida-Virumaal ning lasteaedade õpetajatega paikkondliku rahvakunsti laiemal kasutamise võimaluste otsimisel lasteaedades.

MTÜ Loometöö

Airi Ruus, 528 7107, e-post: loometoo.mty@gmail.com
rahvariided.eu

Jäneda, 73602, Tapa vald, Lääne-Virumaa
EMTAK-kood 9499

MTÜ Loometöö asutati 20. märtsil 2006.

Liikmeid kokku 15.

Tegutsemise peamised eesmärgid: Jäneda rahvarõiva nõuandekoja tegevuse korraldamine; käsitöönäituste, -töötubade, -esitluste, -koolituste ja -kursuste korraldamine; käsitöötehnikaid ja rahvarõivaid tutvustavate trükiste väljaandmine.

2025. aasta tegevused

Tähtsamad sündmused – Luule Nurga sünniaastapäeva niplispitsi näitus Jäneda lossis, niplispitsiklubi regulaarsed kohtumised ja rahvarõivaste valmistamise koolitused, Avatud Käsitöökodade raames kaks töötuba – Jänedal „Pitsid ja paelad“ ning Kolgas „Villad, lõngad ja paelad“.

Ühe tähtsündmuse kirjeldus – mälestamaks Luule Nurgat tema sünniaastapäeval 20. septembril 2025 panime Jäneda lossi saalis üles tema aastate jooksul valminud niplispitsid. Näitus oli üleval pool aastat. Niplispitsidega saab uuesti tutvust teha, kui oleme üles pannud Luule elutöönäituse tema 88. sünniaastapäevaks.

Koostööpartnerid – Eesti Rahvakultuuri Keskus.

Hinnang aastategevusele on hea, sest jätkasime rahvarõivaste valmistamise koolituse ja niplispitsiklubi tegevusega.

2026. aasta tegevusplaan

Plaanis on lõpetada hetkel käiv rahvarõivaste valmistamise koolitus, alustada uue koolitustsükliga sügisel, jätkata niplispitsiklubi tegevustega ning üles panna Luule Nurga elutöönäitus Jäneda lossis.

MUHU

Paikkonnas tegutsevad

Traumann design OÜ
Fie Piret Lember
Uhkuasi

Männiku Käsitöötuba
Muhu Puidukoda

Muhu käsitööselts Oad ja Eed MTÜ

Eveli Jürisson, 5226675, oadeed@gmail.com

Piret Tärno, piret.tarno@gmail.com

Meierei, Liiva küla, Muhu vald, Saare maakond, www.oadeed.ee

EMTAK-kood: 94701

Oad ja Eed MTÜ on asutatud 1996. aastal. Seltsis on 27 aktiivset liiget. Muhu käsitööselts Oad ja Eed ühendab inimesi, kel on huvi ja tahtmine teha käsitööd. Peale kohaliku käsitöötraditsiooni kandmise korraldab selts kursusi ja õpitubasid erinevates käsitöötehnikate valdkondades.

EMTAK-kood: 94995 / EMTAK-2008

NACE-kood: 94.99

2025. aasta tegevused

- Anu Pingi mentorkoolitus „Muhu sukkade kudumine“
- Projekt „Muhu naine oo kut lill“ sitsijakkide õmblemine algus (õpitoad igal nädalal veebruarist mai alguseni)
- Käsitööpreemia andmine Triinu Traumannile
- Muhu kevadlaat – seltsi laadakoht ja loterii
- Sitsijakkide näitus käsitööseltsi poe ruumis
- Töötuba – kadakast alusel tikitud prossi valmistamine
- Muhu Hooldekeskus – esitlus, seltsi tegevuste ja toimetamiste tutvustamine
- Muhu sügislaat – seltsi laadakoht ja loterii
- Külas ettevõtlikud naised Virumaalt – esitlus, seltsi tutvustamine (toimine, eesmärgid jne)
- Avatud käsitöökodade raames – maasika tikkimise töötuba
- ETV saade „Muhu värvid ja mustrid“
- Mardilaadal osalemine
- Ulve Kangro mentorkoolitus „Makramee algõpe“
- Heategevus hooldekodule
- Seltsi jõulumüük

Tähtsündmus: Projekti „Muhu naine oo kut lill“ raames sitsijakkide õmblemine. Õpitoad toimusid igal nädalal veebruarist mai alguseni. Projekti eesmärk: „taaselustada“ sitsijakkide valmistamine ja kandmine.

Koostööpartnerid: Muhu vald, Muhu Turismi Assotsiatsioon, Muhu Muuseum, Muhu rahvarõiva nõuandekoda. Kõige toredam asi aastal 2025 oli see, et õnnestus läbi ERRi tellimusel valminud telesaate „Muhu mustrid ja värvid“ avada Muhu saare rikkaliku käsitöömaailma ning seda, miks peavad kohalikud seda osaks enda identiteedist ning oluliseks kultuuripärandiks. Saate tegijad Pilleli Läets ja Hannes Raimla, tootja Pilleli & Hannes / PH TEIK OÜ.

Arenguruumi on õpitubade korraldamise vallas.

2026. aasta tegevusplaan

- Seltsi 30-aastaseks saamise tähistamine. Seoses sellega on seltsil läbi aasta plaanis erinevate juubeliga seotud tegevuste korraldamine.
- Käsitöömeistrite tutvustamine.

PÕLVAMAA

Paikkonnas tegutsevad

Põlva Käsitööklubi

Himmaste käsitööring „Nobedad näpud“

Lauri Talu käsitööpood

Sireli Talu Villakoda

Ullaline OÜ

Põlva Käsitööklubi

Talvi Kaldma, e-post: talvi.kaldma@gmail.com, 5253448

polvakasitooklubi.blogspot.com

Põlva Käsitööklubi on olnud järjepidevalt tegutsev käsitööhuviliste ja -meistrite ühendus alates 1993. aastast. Klubisse kuulub 12 liiget. Klubi eesmärk on hoida ja edasi kanda käsitöötraditsioone, toetada loovust ja rikastada Põlvamaa kultuurielu. Kollektiiv on üksmeelne ja teotahteline. Klubi liikmed täiendavad pidevalt oma teadmisi ja oskusi.

2025. aasta tegevused

Aruandeaasta jooksul toimusid regulaarselt juhendatud kokkusaamised, mille käigus tegeleti erinevate käsitöötehnikatega, valmistati ühistöid ja jagati kogemusi. Kohtumised toetasid oskuste arendamist ja klubisisest koostööd.

Näitused ja avalikud sündmused:

- 26.05–2.06 kevadnäitus Himmaste Külakeskuses
- 20.05–21.06 klubiliikme Taivi Kaldma isikunäitus „Siidilummuses“ Raasiku valla raamatukogus
- 20.07 osalemine Põlvamaa käsitööpeol ja Jakob Hurda rahvustoidu festivalil
- 21.07–21.09 klubiliikme Taivi Kaldma isikunäitus „Käsitöönäitus“ Raasiku valla raamatukogus
- 6.10–16.10 osalemine eesti raamatuaasta projektis „500 aastat eesti raamatut“
- Klubiliikme Taivi Kaldma siidisallide-rätikute püsinäitus Alatskivi lossis

Koolitused:

- Õmblemine
- Viltimine
- Lõigete konstrueerimine

Kevadel toimus näitus Himmaste Külakeskuses ajavahemikul 26. maist 2. juunini. Näitusel olid eksponeeritud Põlva Käsitööklubi ja Himmaste käsitööringi „Nobedad näpud“ liikmete käsitööd. Väljapanek hõlmas mitmekesisest valikut tekstiili- ja käsitöötehnikaid, tutvustades nii traditsioonilisi kui ka kaasaegseid käsitöövõtteid. Näitus pakkus külastajatele ülevaadet kohaliku käsitöö mitmekesisusest ja kõrge tasemest. Üritus tõi kokku rohkelt huvilisi ning

soodustas kogukonna suhtlust. Kevadnäitus aitas suurendada käsitöö nähtavust Põlva vallas ja tugevdas koostööd kohalike käsitöötegijate vahel.

Koostööpartnerid: Himmaste Külakeskus, Põlva vallavalitsus, Raasiku valla raamatukogu, Alatskivi loss, Põlva J. Hurda nimeline Rahvahariduse Selts, Põlva Keskraamatukogu

Aruandeaasta oli Põlva Käsitööklubi jaoks sisukas, muutusterohke ja arengule suunatud. Klubi on järjepidevalt tegutsenud alates 1993. aastast, edendades liikmete aktiivset osalust ning käsitöötraditsioonide hoidmist ja väärtustamist. Aasta jooksul toimusid edukalt regulaarsed kokusaamised, koolitused, näitused ja ühisprojektid, mis suurendasid klubi nähtavust ja tugevdasid koostööd kogukonnas. Esile tõstaks hästi õnnestunud „Kevadnäituse“ ning osalemise raamatuaasta projektis.

Aruandeaasta tõi Põlva Käsitööklubile kaasa ka mitmeid väljakutseid. Märtsis lahkus klubi asutaja ja tunnustatud käsitöömeister Heli Raidla, kelle pühendumus ja elutöö jäävad kehtvalt klubi tegevust ja väärtusi kandma. Oktoobris toimus klubi juhi vahetus ning aruande koostas uus juht, kes on pikaajaline klubi liige ning jätkab sihipäraselt liikmete kaasamist ning klubi järjepideva tegevuse arendamist. Klubi liikme ja juhi Taivi Kaldma loomingu on esitletud nii isikunäitustel kui ka püsinäitusel, näiteks Alatskivi lossis, mis on aidanud kaasa klubi tuntuse ja käsitöö nähtavuse suurendamisele ka väljaspool maakonda.

Vaatamata keerulistele hetkedele oli aruandeaasta Põlva Käsitööklubi jaoks oluline ja arengut toetav. Klubi jätkab oma tegevust austusega varasemate tegijate pärandi vastu ning vaatab tulevikku, keskendudes käsitöötraditsioonide hoidmisele ja kogukonna aktiivsele kaasamisele.

Aruandeaasta märtsis tabas klubi valus kaotus – lahkus meie asutaja ja üle vabariigi tuntud käsitöömeister Heli Raidla. Tema pühendumus, teadmised ja elutöö on jätnud sügava jälje nii Põlva Käsitööklubi tegevusse kui ka Eesti käsitöökultuuri laiemalt. Klubi liikmed mälestavad Heli Raidlat suure austuse ja tänutundega ning jätkavad tema pärandi hoidmist ja edasikandmist.

2026. aasta tegevusplaan

Uuel aruandeaastal kavandab Põlva Käsitööklubi mitmeid tegevusi, mis toetavad klubi arengut ja käsitöötraditsioonide hoidmist. Plaanis on alustada projekti „Põlvamaa silmapaistvamad hooned“, mille raames soovitakse kaasata ka kunstnik ning töötada välja projekti sisu ja suund. Projekti valmimine sõltub edasistest võimalustest ja ressurssidest. Kevadel on kavas näitus „Õide heegeldatud naised“ Põlva Keskraamatukogus.

Olulise eesmärgina jätkub klubi asutaja Heli Raidla pooleliolevate tööde lõpetamine, eesmärgiga esitleda neid 2027. aasta mais, mil möödub 100 aastat tema sünnist. Uuel aastal on kavandatud ka Taivi Kaldma siidirätikute näitus Soomes Kannuses Justuse galeriis koostöös Eija-Riitta Kohaliga. Võimalusel Toholampi vallamajas Põlva Käsitööklubi ühisnäitus, mis aitab suurendada klubi rahvusvahelist nähtavust ja koostööd. Kannus on ka Põlva sõpruslinn. Täname kõiki liikmeid ja partnereid pause eest ning ootame uut aastat täis loovust ja koostööd, jätkates klubi tegevust.

PÄRNUMAA

Paikkonnas tegutsevad

Alpakafarm OÜ
Allika Seltsituba
Aniar OÜ
Artbeat OÜ
Ceramic Point OÜ
Ehtsad Värvivid OÜ
EthnoArt OÜ, Thormani sepikoda
FIE Ene Riso
FIE Ilme Figol
FIE Maire Bristol
FIE Signe Taremaa
Hetkese OÜ
Karini Paberikoda OÜ
Leili Klaasikoda OÜ
Levikivi OÜ
Lammas Linnas Villastudio
Lihula Lilltikandi Selts
Lihula Õpikoda OÜ
Lõuna-Läänemaa Käsitööühing MTÜ
MargitCraft OÜ
Margus Rebane
Nisuma Studio OÜ
MTÜ IIDA Kursused
MTÜ Lüster
MTÜ Meie Muster
OÜ Etskae
Paasik Design OÜ
Potitehas OÜ
Riided Selga OÜ
Saarde Käsitöökeskus
Studio Klaasikild OÜ
Tammeli OÜ
Teopaik OÜ
Tulilind MTÜ
Vaas & Vaas OÜ
Vaibapesa OÜ
Õmblusstudio Jätk
Lõuna-Läänemaa Käsitöö Ühendus MTÜ
MargitCraft OÜ
Margus Rebane
Nisuma Studio OÜ
MTÜ IIDA Kursused
MTÜ Lüster
MTÜ Meie Muster
OÜ Etskae
Paasik Design OÜ
Potitehas OÜ
Riided Selga OÜ
Saarde Käsitöökeskus
Studio Klaasikild OÜ
Tammeli OÜ
Teopaik OÜ
Tulilind MTÜ
Vaas & Vaas OÜ
Vaibapesa OÜ

MTÜ Maarja Magdaleena Gild

Stella Viljat, 5887 2790, e-post: info@maarjamagdaleenagild.ee

Kadri Rebane, 5558 8187

maarjamagdaleenagild.ee, Uus 5, Pärnu linn

Facebookis: Maarja-Magdaleena Gild

Mittetulundusühing Maarja-Magdaleena Gild on asutatud 2007. Ühingu juhatus on 5-liikmeline. Praegu kuuluvad juhatusse Kadi Kampus, Krista Hanvere, Eve Napp, Janek Kõvask ja Jane Erikson. Igapäevaelu korraldab tegevjuht Stella Viljat.

2025. aastal tegutses Maarja-Magdaleena Gildi majas pidevalt 24 meistrit 23 käsitöökojas või stuudios. Lisaks oma maja meistritele tegutsesid siin ajutiselt mitmed praktikandid ja suur hulk hooaja ringides, kursustel ja sündmustel osalejaid. Tegutsemise peamine eesmärk: loomeettevõtjaid ühendava ja aasta ringi avatud keskusena väärtustada kohalikku käsitööd ja kultuuri.

2025. aasta tegevused

Tähtsamad gildi korraldatud sündmused:

- Pärnu XXVIII Gildipäevad
- Gildi meistrite ühine ülevaatenäitus sügisel

Mitmed Maarja-Magdaleena Gildi meistrid esitlesid oma loomingut uhketel isikunäitustel väljaspool meie maja (Signe Taremaa, Margit Dravniece).

Osaleti mainekatel suurtel näitustel ja käsitöösündmustel, näiteks näitus „Anna uus elu“ Pärnu Uue Kunsti Muuseumis, Mardilaat, ERMi jõululaat, Pärnu Kunsti 2025. aasta näitus.

Tähtsündmus oli Pärnu XXVIII Gildipäevad 1.–2. augustil. Taas täitsid Gildi maja, Steineri aeda ja ümbruskonna tänavaid melu ja käsitöömüüjad Pärnust ja kaugemaltki. Gildi majaga piirnevas Steineri aias kostitasid talunikud külastajaid kodumaise talukaubaga ja hüpikkohvikud pakkusid omavalmistatud hõrgutisi. Steineri aia laval astusid kahel päeval üles pillimehed, lauljad ja tantsijad. Gildipäevad on saanud traditsiooniks, kuhu tuleb teadlik publik – paljude jaoks on see sündmus, kuhu tuleb suvises Pärnus tingimata tulla, et kohtuda sõpradega ja nautida mõnusat olemist. Gildipäevade sissepääs on alati olnud külastajaile tasuta. Koostööpartnerid: Pärnu Linnavalitsus, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Pärnu Muuseum, Destination Pärnu

2025. aasta oli üldjoontes stabiilne, suuremate muudatusteta liikmeskonna või stuudiote osas.

2026. aasta tegevusplaan

Jätkame gildi liikmete toetamist nii loomingulises tegevuses kui ka ettevõtjatena, soovime leida selleks uusi võimalusi ja väljundeid. Tugevdame suhtlust teiste käsitööühendustega, jätkame Pärnumaa paikkonna eestvedamist ning Pärnumaa elava käsitöötraditsiooni hoidmist ja tutvustamist.

Tõstamaa Käsitöökeskus MTÜ

Anu Randmaa, 56682283, anu7@folkart.ee

EMTAK-kood: 94995

Tõstamaa Käsitöökeskus on asutatud aastal 2010. Eestvedajaid 5, liikmeid 21.

MTÜ Tõstamaa Käsitöökeskus tegutseb Pärnu linna külakeskusena. Peamised eesmärgid on kohaliku käsitöö ja käsitööturismi edendamine, käsitöökogukonna loomine ja kodukoha identiteedi tugevdamine.

2025. aasta tegevused

Käsitöökeskusel on oma galerii, kus toimus aprillist detsembrini kuus näitust.

Teist korda osalesime oma müügiboksiga Mardilaadal. Tõstamaa osavallapäevadel avame alati oma hüpikkohviku, oleme avatud olulistel tähtpäevadel, nagu Räumewest, maal elamise päev, Tõstamaa jõululaat. Möödunud aasta inspiratsioonireis oli Põhja-Eestisse: Lahemaa Pärimuskotta ja Palmse mõisa.

Mais toimus Tõstamaa mõisas käsitöökeskuse ja MTÜ Rahvarõivas koostöös toimunud IV Pärnumaa rahvarõivakooli lõputööde esitus.

Käsitöökeskuses toimuvad regulaarselt esmaspäeviti ja teisipäeviti keraamikaringid ning kolmapäeviti ja neljapäeviti käsitööringid täiskasvanutele. Lisaks võõrustame välismaiseid käsitööturiste ja pakume neile töötubasid. Möödunud aastal külastas meid kuus välismaist gruppi Taanist, Maltalt, Itaaliast ning käsitööreiside korraldajate poolt koostatud segagrupid.

Korraldasime juulis viiendat korda pärandkultuurifestivali „Tõstamaa õhetus“, kus pakume roosimise ja muid traditsioonilise käsitöö koolitusi. Kutsume samal ajal oma üritusi pakkuma teisi Tõstamaa ettevõtteid, et muuta festival suuremaks.

Esimest korda oli võimalus roosimist õpetada väljaspool Eestit – Anu Randmaa oli õpetajaks Rootsis, Biskop Arno nädalases suvekoolis.

Saime LEADER-toetuse abil läbi viia kogu Pärnumaad haarava projekti, kus kümme Pärnumaa kihelkondade esindajat/käsitöolist omandavad pärandoskusi rahvarõivakasukate õmblemisel.

Koostööpartnerid: Tõstamaa asutused ja ettevõtted, ERKL, MTÜ Rahvarõivas, Pärnu Lahe Partnerluskogu, Pärnu Muuseum, Lihula Muuseum, Pärnumaa Arenduskeskus.

MTÜ tegevuste kalender on tihe, kõik eelnimetatud tegevused õnnestusid ning taustal toimub ka pidev arendustöö. Seepärast rõõmustame eriti uute tegemiste üle, milleks olid roosimise õpetamine Rootsis ja kasukakoolitus.

Meie e-pood, mille lootsime valmis saada, jäi kahjuks toppama, sest kodulehekülge on üles ehitatud Wix-platvormil, kus ei ole võimalik kogu infot eesti keeles kuvada. Otsime uusi võimalusi.

Meie 2024. aastal koostatud Läänemaa koduse pärandvara näitus oli ühe osana eksponeeritud Lihula Muuseumis näitusel „Läänemaa naise pidulikud rõivad 19. saj lõpus ja 20 saj alguses“.

2026. aasta tegevusplaan

Eelkirjeldatud traditsioonilised sündmused tulevad taas.

Kasukad valmivad 2026. aasta veebruaris.

Koostöös Muru Villavabrikuga oleme oma lõnga välja töötamas ja protsess peaks lõppema eeloleval aastal.

Pärnumaa Arenduskeskuses tegutseva toiduKOBARaga koostöös on kavas luua Tõstamaa käsitööpoodi Pärnumaa maitsete müüginurk.

Pärnu Pitsistuudio (MTÜ Tulilind)

Birgit Pere-Päästel, 507 6571, e-post: birgit.pere@gmail.com

Pärnu, Roheline 1b

EMTAK-kood: 94995

Pärnu Pitsistuudio on asutatud aastal 2000, liikmeid on 18. Seltsi tegevuse eesmärk on niplispitsi traditsioonide hoidmine, arendamine ja tutvustamine, käsitööoskuste edasiandmine.

2025. aasta tegevused

- Iganädalane koostöö oktoobrist maini
- Osavõtt käsitööpäevadest juunis Peipsimaal
- MTÜ Niplispitsi Seltsi 30 aasta juubeliüritus juunis Nooruse Majas Pärnus
- Kolmepäevane niplamislaager septembris Vormsil; kohal niplajad üle Eesti, muuseumituur, Vormsi vabakäelise pitsi niplamine
- Rullpadja meisterdamise töötuba oktoobris Jänedal
- Osalemine Mardilaadal – töötuba
- Tegevused, mis seotud igapäevase pitsiringi tööde ja huvidega

Koostöö Eesti Niplispitsi Seltsiga ning ühistegevused-kokkusaamised teiste niplajatega, see kõik toetab meie arengut ja säilimist. Eriti meeldejääv oli Niplispitsi Seltsi 30 aasta juubeliüritus Nooruse Majas Pärnus. Näha sai aastakümnete jooksul tehtud parimaid töid, toimusid töötoad (Soome Heinamaa pitsid ning Ruhnu vabakäeline pits).

2026. aasta tegevusplaan

Jätkata regulaarsete töötubadega, Eesti rahvuslike pitside niplamisega.

RAPLAMAA

Paikkonnas tegutsevad

Rapla Käsitöö- ja Kunstiselts

Rapla Käsitöö- ja Kunstiselts

Ivi Sark, tel: 512 8931, e-post: ivi.sark@gmail.com

Metsamajandi tee 8-6, 79517 Raplammaa, Rapla vald

EMTAK-kood: 90031

Rapla Käsitöö- ja Kunstiselts on asutatud aastal 1995. Seltsil on 1. jaanuari 2026 seisuga 25 liiget. Tegutsemise peamised eesmärgid on koolituste korraldamine, õppereisid, meistrilaadad.

2025. aasta tegevused

Aasta 2025 oli teguderohke. Leader-meetmetest saadud rahastus projektidele andis võimaluse korraldada koolitusi ja õppereise, meistrite laatasid. Taas oli tore kokku saada!

Rapla Käsitöö- ja Kunstiseltsi 30 tegevusaasta üritused:

- mai 2025 maalinäitus „Kunstis olemine“ Rapla Kaasaegse Kunsti Keskuses
- Avo Päädami maalinäitused Kohilas Märjamaal
- Elukestev õpe koolitustel ja õppereisidel aprillist juunini (Leader-projekt); projekti raames külastasime Riigikogu, Kalamaja muuseumi, Kohila Keskkonnahariduskeskust, Adila Puhkekeskust, Tõrvaaugu Mahe Talu ja Uuskaubi talu Vigala kandis
- ERKLi käsitööpäevad Peipsimaal
- 10. mail toimus Rapla XXIII KEVADLAAT
- 15.–17. mai: külastasime Hiiumaad
- 5.–7. september: reis Saaremaale
- 28. september: Oru kandi külade ja aedade külastus
- ettevõtlusnädala raames kohtusime maakonna ringkäigul väikeettevõtjatega
- 4.–5. oktoober: reis Vormsi saarele
- 8.–12. oktoober: Rootsi õppereis – väiketootjad
- Erasmus-projekti raames külastasime Küprost
- 13. detsember Rapla XXIII jõululaat

Meie koostööpartnerid: Raplammaa Partnerluskogu MTÜ ja RAEK

2026. aasta tegevusplaan

- Rapla Käsitöö- ja Kunstiseltsi 30 tegevusaasta üritused jätkuvad
- märts – konverents „Kultuuris olemised II“
- koolitused, õppepäevad ettevõtjatele koostöös RAEK ja rahvakultuuriga
- 9. mai Rapla XXVI kevadlaad
- august õppereis-koolitus Saarjärvel, kuningriigi päevad Mikitamäel
- 12. detsember Rapla XXVI jõululaad

RUHNU

Paikkonnas tegutsevad

Ruhnu Käsitöökamber (Ruhnu Roos OÜ, Külli Uustal)
MTÜ Ruhnu KultuuriAit

MTÜ Ruhnu KultuuriAit

Triinu Lamp, 5210 1113, e-post: kultuuriait@ruhnu.ee

Randoja, Ruhnu saar. Facebookis: Ruhnu Kultuuriait

EMTAK-kood: 94995

Ruhnu piirkonna kontaktisik **Külli Uustal**, 5692 9551, e-post: kulli.uustal@gmail.com

Facebookis: Ruhnu käsitöökamber Vävkammaren/Ruhnu pärandikool.

2025. aasta tegevused

Ruhnu Käsitöökamber võttis talvises käsitööringis ette Ruhnu *bluavamsa* kudumise. Töö oli mahukas, aega ja oskusi nõudev. Koostöös Ruhnu muuseumiga uuriti muuseumis asuvat originaaleset, õpiti Külli Uustali juhendamisel uusi kudumisvõtteid ja seda, kuidas kavandada suurema eseme kudumist oma mõtudele. Mai lõpus toimus Ruhnu traditsioonilise pallimängu *mjul* läbimängimine Mjülbacka platsil, mille käigus said osad pallimängijad selga spetsiaalsed pallimängu rahvarõivad. Suvel tegutses käsitöökamber rahvamaja juures, kus soovijaid said käia käsitööd tegemas – ketramas, villavaipa põimimas, paelu punumas. Saart külastanud gruppidele pakuti rahvarõivaste tutvustusi koos rõivaisse panekuga ja õpitubasid. Juulis toimus Ruhnu viulilaagri raames Ruhnu pulmapärja valmistamise õpituba ning teine Ruhnu kudumislaager Stick-talko 2025. Osa võttis 12 inimest Ruhnust väljastpoolt, lisaks kohalikke kudumishuvilisi. Teemaks olid Ruhnu sokid, aga ka muud traditsioonilised kudumid. Magdaleena päeval toimus raamatu „Rannarootslaste rahvarõivad“ esitlus Korsi talu õuel ja rahvarõivaste tuulutamine. Ruhnu rõivaste kohta kogus materjali, süstematiseeris ning kirjutas kirjeldused Külli Uustal. Septembris toimus Kairi Orava mentorkoolitus „Ruhnu meeste pükste õmblemine“ Ruhnu rahvamajas ning detsembris Ruhnu maalamba villa ketramine Pärnus Maarja-Magdaleena Gildis.

Mardilaada peakülaliseks oli sel aastal Aiboland. Ruhnu Kultuuriait aitas kaasa Mardilaada korraldamisele, Ruhnu kultuuriprogrammi kokkupanemisele ja Ruhnu käsitöö esinduse väljapanekule. Mardilaadal tehti Ruhnu pulmapärga, valmistati *mjuli*-palli ja vesteti männikoort. Külli ja Triinu tutvustasid Ruhnu rahvarõivaid, Külli näitas nõuandekojas Ruhnu vesti õmblemise nippe. Terve Ruhnu kool oli kohal ning koos ansambliga Ruhnu Lood ja Laulud astuti üles Mardilaada suurel laval. Septembri alguses võõrustati Ruhnus Meelis Kihulase puutöökooli, koguti männijuuri ning üks möödunud aasta Ruhnu tooli töötoa poolelijäänud tool sai juurtest punutud põhja. Ruhnu koolilapsed said 1. septembril vesta endale männikoorest paadikese või võrguujuki.

2026. aasta tegevusplaan

2026. talvel on käsitöökambril kavas Ruhnu *rosavamsa* valmistamiseks suviste kudumislaagrilistega ettevalmistuste tegemine ja veebi teel kooskudumised (tööproovide kudumine). Ruhnu pulm peeti 31. mail ERMis, selleks pandi kokku rahvarõivakomplektid. 12.–14. juulil Stick-talko 2026 – teemaks Ruhnu pidulik *rosavamsa*. Jätkame suviste õpitubadega ja rahvarõivaste tutvustustega. Ruhnu kultuuriaidal on plaanis korraldada õpituba südamekujulise sõle valmistamiseks ning lina ja muude taimsete kiudude töötlemise koolitus.

Aasta lõpus ERKLi näitusepinnal on planeeritud näitus Ruhnu naiste aardekambrist (Ruhnu hõbesõled, põlled ja rätikud).

SAAREMAA

Paikkonnas tegutsevad

Kohala OÜ

Liimeister OÜ

Paul Tohv FIE

Riine Sooäär FIE

Saare Rätsep OÜ

Saaretikand OÜ

Saaremaa Sepad OÜ

Sakadak OÜ

Tiiu Kaju Nahatööd OÜ

Tuuleluud OÜ

Valjala Sepikoda OÜ

Kamsi OÜ

Õmblusstudio e-Mair OÜ

Niidihaldjas OÜ

Lossi Disain OÜ

Kuldrenett Disain OÜ

FIE Tiiu Jõgi

Saare vilt OÜ

Saaremaa käsitööselt Kadakmari MTÜ

Mareli Rannap, 522 8817, e-post: marelirannap@gmail.com

Padari talu, Praakli küla, Saaremaa vald, Saare maakond

EMTAK-kood: 94995

Kadakmari MTÜ on asutatud aastal 2008. Tegevustes osalejate arv on 30.

Tegutsemise peamised eesmärgid: Saaremaa rahvakunsti ja -kultuuri uurimine, elujõulisena hoidmine ja kogukonnale tutvustamine. Rahvakultuuri koolituste ja näituste korraldamine. Rahvariiete kandmise traditsiooni tutvustamine ning koolituste ja näituste korraldamine.

2025. aasta tegevused

Rahvariiete valmistamise koolituse teise aasta koolitused ja projekti lõpetamine. Osales 15 inimest, kes lõpetasid oma rahvariiete komplektid. Valmisid vestid, seelikud, tanud ja põlled. Hetkel käivad koolitustel keskealised inimesed, aga meie soov oleks kõnetada rohkem nooremaid.

Koostööpartnerid: Saaremaa Muuseum, Kuressaare Ametikool

2026. aasta tegevusplaan

Alustada meeste rahvariiete valmistamise koolitusega.

Seoses Kuressaare Ametikoolis lõppeva käsitööõpetamisega soovime käsitööseltiga panustada olemasoleva kangakudumise ruumi elushoidmisele. Soovime ühiselt leida ruumidele ja kangastelgedele kasutust nii laste, noorte kui ka täiskasvanute seast.

MTÜ Lõimik

Kätli Saarkoppel, e-post: katli.saarkoppel@gmail.com

Aia tn 62-5, Kuressaare, 93810

MTÜ Lõimik on asutatud 2019. aastal. Eestvedajaid ja tegevuses osalejaid on 25 inimest. Tegutsemise peamine eesmärk on ühendada rahvuslikust käsitööst huvituvaid inimesi koos tegutsema erinevate käsitöökatega, koguda pärandvara, korraldada näitusi, töötube, infopäevi, laatu, kirjastada kogutud pärandinfot, müüa omatulu eesmärgil organisatsiooni edendamiseks Lõimiku tegevusest saadud tooteid.

2025. aasta tegevused

Tähtsamad sündmused:

- September 2025 – õppe- ja koolitusreis Turgi käsitöötallu. Seda võib nimetada ka tähtsündmuseks. Koolitusel õppisime kuduma erinevaid keerukamaid siduseid (voodriga kangas, pikee, topeltkoekirikangas, aluskoega kõvendatud kirjaline kangas). Külastasime Saara kirjastust, Türi vaibamaterjalide kauplust, Türi kogukonnamaja ning Türi aiandus- ja mesindusseltsi kangakudumise töötuba, kogusime kogemusi sarnase tegevusega MTÜde töökorraldusest ja ideedest.
- 2024. aasta kangakudujate infopäeval auhinna saanud vaiba „Kalad“ annetamine Saaremaa Keskraamatukogule.
- Valik „Lõimiku“ liikmete kootud suurrätte esindasid Saaremaa kangakudumise traditsioone näitusel rahvusvahelisel käsitööfestivalil Leedus Jonava linnas.

Koostööpartnerid: Turgi käsitöötalu, Veinika Västriik (koolitaja ja MTÜ „Lõimik“ auliige), Kuressaare Ametikool, MTÜ Kadakmari

Koolitusreis õnnestus suurepäraselt. 2024. aastal algatatud telgedel kootud linaste tarbetekstiilide projekt jäi vähese huvi tõttu seisma (pärandtekstiilid on uuritud ja fotografeeritud, osa kangakirju olemas).

2026. aasta tegevusplaan

- Koolitus jagatud vahelikuga kudumisest (Marge Veelmaa)
- Seltsi tegevuse aktiveerimine ja töö korraldamine seoses kudumiseks kasutatava ruumi muutumisega

SETOMAA

Käsitööühendused

MTÜ Seto Käsitüü Kogo

Käsitööettevõtjad

OÜ Estonian Pottery	MTÜ Rahunoo, Sigre Andreson
OÜ Tõrvas	MTÜ Ateljee-Galerii, Evar Riitsaar
OÜ Katusõkatja	MTÜ Meieselts Meroos, Sirje Pakler
OÜ Ots Puutöökoda	MTÜ Maakad, Kairi Orav
OÜ Taarka Tarõ	Maret Vabarna
OÜ Kagu Kudujad	Jane Vabarna
OÜ Sujuri	Marje Linnus
OÜ Seto Rõivakoda	Pille Kruustik
OÜ Kurveri, Kriisa talu käsitöömaja	Sirje Ots
FIE Kaja Tullus	Terje Lillmaa
FIE Silvi Valge	Sirid Pärtin
FIE Raivo Jänemägi	

Käsitöökauplused

Setomaa muuseumid: Värskas, Saatses ja Obinitsas

Avatud ateljeed: Ateljee-Galerii Haljas Kunn, Piusa Savikoda, Värskas Käsitööselts Kirävüü, Obinitsa külakeskuse käsitööstudiod, Kriisa talu käsitöömaja, Vana Jüri seebikoja käsitööpood, Kunstizaal Obinitsas

Käsitöö infopunktid

MTÜ Seto Käsitüü Kogo tegevjuhi tööruum Värskas Setomaa vallamaja III korrusel
Setomaa Muuseumid (muuseumid Saatses, Värskas, Obinitsas)

Seto Käsitüü Kogo

Ingrit Kala, 5620 0057, e-post: ingrit@setomaa.ee, kogo@setomaa.ee

kogo.seto.ee

Pikk 12, Värskas, Setomaa vald, Võru maakond 65301

Seto Käsitüü Kogo asutati 18. juulil 2006 Obinitsas. Kogo põhikirjaline eesmärk on seto traditsioonilisel käsitööl põhineva ettevõtluse arendamine seto käsitöötraditsiooni järjepidevuse ja säilitamise kaudu. Eesmärgi saavutamiseks oleme korraldanud koolituspäevi ja -sarju, osalenud ühiselt laatadel-messidel ning otsinud võimalusi käsitööettevõtluse toetamiseks.

2025. aasta tegevused

- 2025. aasta kuulutasime Setomaal välja kirikinda teema-aastaks. Aasta alguses korraldasime viiel korral kooskudumise päevi Setomaa eri piirkondades: Värskas, Mikitamäel, Luhamaal, Obinitsas ja Saatses. Kooskudumiste käigus tutvusime piirkondade vanade kindamustritega ning õppisime Külli Jacobsoni juhendamisel uusi ja põnevaid tehnikaid. Teema-aasta raames viisime läbi koolinoortele suunatud kindamustrite joonistamise konkursi ning seadsime üles teema-aasta mitmekülgse näituse. Aprillis korraldasime ühingu liikmetele õppereisi Rumeeniasse, kus tutvusime

kohaliku käsitöökultuuri ja traditsiooniliste töövõtete. Külastasime rahvarõivameistreid, erakogudes olevaid rahvarõivanäitusi ning mitmeid muuseume, saades väärtuslikku inspiratsiooni ja teadmisi.

- *Pitsipäevad*

Setomaa oluliseks sündmuseks oli XXXII Seto pitsi päevad. Tänavuse konkursi teemaks oli „Geomeetiline pits“. Konkursile esitati 38 tööd, neist 16 koolinoortelt. Näitus oli avatud kolm nädalat ning selle aja jooksul külastas seda rohkelt huvilisi – hääletuskastist koguti 465 sedelit. Sotsiaalmeedia kaudu jõudis seto pits ligikaudu 12 000 inimeseni. Pitsipäevade raames toimusid ava- ja lõputseremoonia ning õpitoad. Lõputseremoonial andis auhinnad üle kultuuriminister Heidy Purga. Välja anti teema-, eri- ja peapreemiad nii täiskasvanutele kui ka noortele. Parima pitsitöö auhinna pälvis Eili Einama värvilise pleedi eest, mida žürii hindas väga töömahukaks ja meisterlikult teostatud tööks, kus seto pits ja vanaema ruut olid suurepäraselt ühendatud. Teise koha sai Galina Liivago kimonoga ning kolmanda koha Anneli Aasna põlvikutega. Publikupreemia anti välja Facebooki meeldimiste ja kohapealse hääletuse summa alusel. Kokku anti 2705 häält ning publiku lemmikuks osutus Maiken Keldu valmistatud kleit. Teemapreemia pälvis samuti Eili Einama pleed ning eripreemia sai Sirid Pärtin kindarandmetega kätiste eest. Noorte arvestuses saavutas esimese koha Setomaa Kooli Värska õppekoha 8. klassi õpilane Ketriin Tuik oma valmistatud koti eest. Teise koha sai Katarina-Lee Saarekivi (Meremäe õppekoha 9. klass) ning kolmanda koha Loore Liisa Samuel (Värska õppekoha 8. klass). Õpilaste juhendamise eest tunnustati õpetajaid Jane Vabarnat ja Sigre Andresoni.

- Setomaal toimusid taas avatud käsitöötalude päevad, mis korraldati sel aastal üheaegselt üleriigiliste avatud käsitöökodade päevaga 18. oktoobril. Sel päeval avas Setomaal ukсед kaheksa eriilmelist kohta, kus tutvustati oma tegemisi ning pakuti müügiks käsitööd. Külastajatele olid avatud mitmesugused õpitoad, taludes sai ringi vaadata ja ise tegevustes osaleda. Enamikus avatud kohtades olid väljas Seto naise pealinikuga seotud näitused. Külastajate seas oli nii tekstiilikäsitöö huvilisi kui ka peredega ringi liikujad, keda köitsid taluarhitektuur, kohalikud traditsioonid ja talude ajalugu. Järgmisel päeval toimus ühingu liikmetele ringreis, mis pakkus hooajavälisel ajal võimalust külastada käsitöötalusid ja tutvuda lähemalt teiste seltsinguliikmete tegemistega. Koostöös kohalike giididega on käsitööturism Setomaal arenemas, aidates kaasa nii kohaliku ettevõtluse edendamisele kui ka kultuuripärandi väärtustamisele. Kavas on märgi SIIH OM SETO KÄSITÜÜ baasil kujundada käsitöö turismimarsruut.
- Olulise ettevõtmisena valmisid hõbeehete valmistamise tehnikaid tutvustavad videoklipid. Hõbesepp Evar Riitsaar õpetab suursõlele mustrite graveerimist ning Reelika Ilvese juhendamisel saab ülevaate kaelakõrra valmistamisest ja hõbenõpsi kaunistamisest klaashelmestega. Videod on väärtuslikud nii õppevahendina kui ka traditsioonide jäädvustamisel ning on kättesaadavad Seto Käsitüü Kogo veebilehel ja YouTube'is.
- Augusti lõpus toimus käsitöölisele õppereis Vormsile, kus tutvusime kohaliku käsitöö ja kultuuriga. Reis pakkus inspiratsiooni ja uusi mõtteid, kuidas Setomaal veelgi tõhusamalt käsitööd eksponeerida, rahvarõivaid esitleda ning avatud talude päevi korraldada.
- Nagu traditsiooniks saanud, osalesime ühise väljapanekuga Seto Leelopäeva ja Seto Kuningriigipäeva laadal. Seto Kuningriigipäeval Saatses korraldas MTÜ Seto Käsitüü Kogo käsitöömüügiala ja traditsioonilise käsitöömeistri konkursi. Konkursile „Kirikinnas“ esitati 15 omanäolist seto mustritega kinnast ning kuningriigi meistriks kuulutati Külli Jacobson.
- Toimusid ERKLi mentorkoolitused, kus Eve Mahhovi juhendamisel arendasime loovust ja eneseväljendusoskusi.

- Osalesime Tallinna Mardilaadal, mille tarbeks valmis suurem hulk kirikinda mustriga tooteid.
 - Käsitöömeistritel kulus sel aastal märkimisväärselt palju aega ja energiat seto rahvarõivakomplekti kuuluvate esemete valmistamisele laulu- ja tantsupeolistele.
- Koostööpartnerid: 2025. aastal jätkus mõnus koostöö meie põhiliste koostööpartneritega: Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Setomaa Turism, Seto Küük, Setomaa Liit, Seto Instituut, Setomaa Muuseumid, Eesti Rahva Muuseum.

2026. aasta tegevusplaan

- Seto Käsitüü Kogol täitub 18. juulil 20. tegevusaasta. Tähistame juubelit konverentsi, käsitöönäituse ja peoga 10. oktoobril Värskas.
- Seto käsitöö aastateema on seto naise pealinik. Toimuvad koolitused, konkursid, õppepäevad, näitused.
- Maikuus toimuvad 33. Seto värvilise pitsi päevad. Konkursi teemaks on „Minu lemmik pits“.
- 18. juulil korraldatakse „Avatud kultuuri- ja käsitöötalude päev Setomaal“.
- Valitakse Seto Kuningriigi näputöömeister. Konkursi teemaks on „Seto naise pealinik“.
- Osaleme ühise väljapanekuga laatadel-messidel.
- Jäädvustame videosse seto naise hamekirja ja linikumustrite korjamise tehnikaid.
- Toimub VIII Seto käsitöölaager.
- Kutsutakse ellu uusi projekte ja korraldatakse käsitöökoolitusi.
- Jätkatakse koostööd seniste koostööpartneritega.

TARTUMAA

Paikkonnas tegutsevad

Tartu Käsitööklubi

Tartu Maanaiste Liit

Tartu Käsitööklubi

Tiina Konsen, 5305 9698, e-post: konsen.tiina@gmail.com

Tartu Käsitööklubi toimib käsitöömeistrite ja käsitööharrastajate võrgustikuna Tartumaal. Eesmärgiks on piirkondlike käsitöötraditsioonide hoidmine ja õpetamine, uute huviliste kaasamine, ühistevgevuse korraldamine.

Tartu Käsitööklubi asutas 1995. aastal Tiina Konsen eesmärgiga võimendada esemelise kunsti ja käsitöö ühisosa konverentside, konkursside, näituste ja koolituste abil. Mõte on toetada ja tunnustada käsitöömeistreid ja käsitööhuviliste kooslusi, võimendada Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu tegevusi Tartumaal.

2025. aasta tegevused

Mullu korraldasime Tartumaal ühe mentorkoolituse rahvarõivaste kandjatele etnograafiliste aksessuaaride teemal, täpsemalt – rahvarõivastega kantavad kottide valmistamine eelkõige folklooriliikumises osalejatele (silmas pidades pärimuspidu „Baltica 2026“) ja ka rahvatantsijatele.

Nõustasime ka Eesti Folkloorinõukogu aktsioonis „Hakkame santima!“ osalevaid Tartumaa õpetajaid mardi-kadrimaskide teemal. Need ei olnud Tartu Käsitööklubi egiidi all toimunud ettevõtmised.

Tartu Käsitööklubi 30. aastapäeva soovisime tähistada traditsioonilise ehk siis igal viiendal aastal toimuva konverentsi ja näitusega, et võimendada jätkuvalt esemelise kunsti ka käsitöö ühisosa, kuid sellel korral ei leidnud projekt finantsilist toetust. Alternatiiviks on edukalt Tartus toimiv loomemajanduskeskus oma inkubaatoritega, mis osaliselt kattub seniste käsitööklubi ettevõtmistega.

1. detsembril, Tartu Käsitööklubi asutamise kuupäeval, otsustasime klubi tegevuse lõpetada. Asutajaliikmeid enam pole, klubi toetust käsitööga tegelejatele jt loomeinimestele pole enam vaja.

Tiina Konsen: „Need viimased 30 aastat minu elust on mulle olnud imelised, olen nautinud näituste ja käsitööliidu konkurss-näituste kujundamist, teinud koostööd fantastiliste käsitöömeistrite ja rahvakultuurist inspireeritud kunstnikega. Kui klubiga sai alustatud, olin päris noor. Klubi asutajaliikmed olid siis minust 10–20 aastat vanemad ja nad vajasid igakülgset tuge. Nüüd neid enam pole. Kolm aastakümnet on päris pikk aeg tegutsemiseks ja valdkonna arendamiseks töö- ja pereelu kõrvalt! Nüüd valdkonna vedurina Tartumaal ma lõpetan. Kahjuks pole nooremate seast kedagi, kes sooviks nagu seni vabatahtlikuna tegutsedes klubi tegevust korraldada. Nooremad hindavad vabatahtlikku panust lihtsalt teistmoodi.“

Tartu Maanaiste Liit MTÜ

Signe Laht, 5347 1841, e-post: signelaht61@gmail.com, tartumaanaisteliit@gmail.com
Tartu vald, Lähte alevik, Kase 7

Tartu Maanaiste Liit on asutatud 18. novembril 1993 ja käsitööd tehakse järgmistes seltsides: Ülenurme käsitöö ja rahvuskultuuri selts „Nurmenukk“, Kõrveküla Maanaiste Selts „Miina“, Vastse- Kuuste Naisteklubi „Kolmapäev“, Vana-Kuuste Maanaiste Selts ja Tiirimetsa Kodukultuuri Selts „Küünal“.

2025. aasta tegevused

- Tartu Maanaiste Liit tähistab igal aastal ühiselt Eesti Vabariigi aastapäeva ja mais emadepäeva, mil traditsiooniliselt valitakse ja tunnustatakse Tartumaa aasta ema. Vabariigi aastapäeva tähistasime tänavu Tõrvandi uues koolimajas. Tartumaa aasta ema üritus toimus Tartu Ülikooli muuseumi valges saalis, aasta emaks valiti Marit Saviir. Tunnustusena laotati tema õlgadele Ülenurme käsitööseltis kootud pehme villane sõba. Meeleolukal üritusel esinesid Lähte naiskoor ning Hanna-Liina Võsa ja Johann Randvere.
- Selleaastane ühisreis oli kolmepäevane ja toimus 12.–14. juunil Läti Kuramaale ja Liivi rannikule, augustis tutvus juhatus *savvusanna* kultuuripärandiga.
- TMLi juhatus käis 15. märtsil Saaremaal õnnitlemas oma liikmesseltsi Tiirimetsa Kodukultuuriseltsi „Küünal“ nende 30. sünnipäeval, 11. aprillil Vastse-Kuuste Naisteklubi „Kolmapäev“ nende 30. sünnipäeval, 23. augustil Otepää Naisseltsi 35. sünnipäeval ja 29. novembril käisime Lätis Kaucminde mõisas Läti Maanaiste Liidu 25. sünnipäeval.
- Tartumaal tegutseb kõige aktiivsemalt Ülenurme käsitöö ja rahvuskultuuri selts „Nurmenukk“. Kohtutakse seltsi ruumides kolmapäeviti ja mõnikord ka nädalavahetustel, võetakse ette erinevaid projekte. Aasta alguses valmistati küünlaid ja õpiti tuniisitehnikas heegeldama. Valmisid imelised padjakatted.

- Selle aasta üks suuremaid projekte on olnud TÜ kliiniku sünnitusosakonnas vastsündinutele papude heegeldamine ja tekkide, linade jms õmblemine. Veebruaris andsime üle 96 paari ja novembris 123 paari papusid, lisaks tekke. Palju tegeletakse kanga kudumisega, valminud on põrandavaibad ja villased sõbad. Oleme kutsunud erinevaid esinejaid, aprillis saime näiteks lühikoolituse süsteemsest ja tulemuslikust koristamisest.
- Suviti me regulaarselt koos ei käi, kõigil on muid tegemisi. Juulis võtsime ette ühepäevase reisi Piirissaarele, et tutvuda sealse looduse ja eluoluga, sealses muuseumis kohalikku käsitööd imetleda. Osalesime 10. augustil toimunud Kambja valla avatud aegade päeval, mille teemaks oli „Saja kartuli lood“ – korraldasime kartulitrüki töötoa ja küpsetasime kartulipirukaid.
- Üle-eestilise täiskasvanud õppija nädala (TÕN) raames toimus seltsiruumis sügisel kaks koolitust – huvilised said meisterdada villaingli ja järgmisel koolitusel oli teemaks taaskasutus – tühjast klaastarast sündisid romantilised laternad. Samad teemad kõitsid huvilisi ka suvisel rahvamuusikute kokkusaamisel Väägvere Wolk, kus õpituba tegemas käisime.
- 10. septembril võõrustasime Torma eakate klubi – õpitoa teemaks oli seekord nõelvilimine. Väarikas eas külalised toksisid tegusalt valmis kes lepatriinu, kes mesimummi.
- Ülenurme seltsi rahvas on varmas taaskasutama. 24. septembril käisid Tõrva proudad meid õpetamas, kuidas kangajääkidest vähese vaevaga toredaid pajalappe meisterdada.
- 19. novembril kohtusime Eve Mahhoviga Reola kultuurimajas tema uue raamatu „Loovkampsik“ esitlusel ja saime kaasasolnud näidistest innustust kantud villastest esemetest loovkampsikut luua.
- 26. novembril olid seltsi külalisteks Valmiera väarikas eas proudad, kes tundsid suurt huvi meie käsitöiste tegemiste vastu ja lahkudes kutsusid meid väga tungivalt ka oma tegemistega tutvuma – see külaskäik on seltsil ka kindlasti plaanis.
- Kirjutasime algatusprogrammi Leader-projekti sotsiaalse kaasatuse suurendamiseks, mis leidis rahastamist ja nõnda on meil plaanis mitmeid ettevõtmisi nii oma valla kui ka teiste seltside inimeste kaasamiseks nii käsitöösse kui ka hakkamasaamise ja tervise teemadesse, sealhulgas Ida-Virumaa ja nüüd ka Lätimaa ettevõtjate tegemistega tutvumiseks.
- Aasta jooksul oleme tõsiselt panustanud ka Ukraina abistamisse – kudenud ja saatnud sinna sokke ja muud sõjatingimustes hakkamasaamiseks tarvilikku. Detsember oligi kiire jõuludeks ettevalmistamise aeg – märgviltisime kindaid, kudasime valla eakatele sokke ja susse, korraldasime ka jõulunäituse.
- Paaril viimasel aastal on meie tegemistesse hoogu ja võimekust lisanud järjekordne praktikant (Ülenurmes on õppepraktikante olnud nii Räpina kui ka Olustvere koolist). Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli tekstiilikäsitöö õpilane Kristi Kull kodus seltsi telgedel oma lõputööks esinemisponšod Ülenurme Muusikakooli trummirühmale ja igal võimalusel jagas oma käsitööteadmisi ka seltsi liikmetele ja teistele huvilistele.
- Kogu seltsi tegevus ongi olnud seotud oma valla ja ka kaugemete käsitööhuviliste tegemistega. Näiteks oli tore võimalus tutvuda Kõrveküla naisseltsi Miina kutsel Jaanioja talus lillemantlite valmimisega ja külastada üksiti ka Viinistu kunstmuuseumi. Kõrvekülas sama seltsi korraldatud väliskinos vaatasime augustis lätlaste filmi „Vooluga kaasa“, novembris külastasime koos Kavastu Maanaiste seltsi rahvaga Malta ordu saatkonda Tallinnas.

2026. aasta tegevusplaan

TMLi traditsioonilised üritused – vabariigi aastapäeva tähistamine, kohutumine kirjanikuga, Tartumaa aasta ema valimine ja pidulik tunnustamine, suvine reis tutvumaks Eesti kaunite mõisatega ja sügisel Baltimaade maanaiste konverents 17.–18. oktoobril, teemaks „Perering“. Ülenurme käsitööseltis jätkame TÜ kliinikumi projektiga (papude valmistamine) ja valla eakatele jõululingituste valmistamisega. Tegevuste planeerimisel on endiselt olulisel kohal taaskasutus – õpime ja õpetame loodussäästlikust eluviisist lugu pidama. Lisaks igapäevastele väiksematele tegevustele on plaanis loovkampsikute valmistamine ja sõbade ning suurrätide kudumine.

VALGAMAA

Paikkonnas tegutsevad

Ann MLT OÜ

Hummuli Rahvamaja Käsitööring

Karukäpp

Karula Kultuuriselts

Lüllemäe Rahvaõpistu

Maavillane

Otepää AMSi kangastelje tuba

Otepää Naisselts

Pritsumehe Marid

Taagepera Käsitöökamber

Taagepera külamaja Savikoda

Riidaja käsitööring

Tõrva Kunstistuudio

Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö

Keskselts

MTÜ TuuleEit

Vintage stuudio

FIE Virve Niilisk

Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskselts MTÜ (VRKK)

Ene Kaas, 53301511, enekaas@gmail.com

Pühajärve tee 2, Otepää 67403, Valgamaa

Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskselts on asutatud 2004. aastal ja registrisse kantud 2005. aastal.

2025. aasta tegevused

- Tänujala Hummuli mõisas (pärandihoidjate tunnustamine VRKK hõbesõlega. Tähtpäevaliste liikmete ja kollektiivide tunnustamine ning koostööpartnerite tänamine)
- Tänuüritus Nõuni rahvamajas (teise poolaasta tähtpäevaliste maakonna kollektiivide ja eraisikute tunnustamine ning koostööpartnerite tänamine)
- Erinevad töötoad (sõbade tikkimine, parandamise päev, Lõuna-Eesti tanude valmistamine, rahvarõivaste parandamine ja hooldamine, Muhu ristsammastega pitsi heegeldamine, Kihnu tippude töötuba; keraamika, portselanimaal)
- Mentorkoolitus („Vokkide korrastamine ja töökorda seadmine“ koostöös ERKLiiga Otepää AMSi majas)
- Käsitöölaat Otepääl (Traditsiooniline rahvakultuurisündmus augustikuu esimesel pühapäeval Otepääl)
- Motivatsioonikoolitused juhatusele ja meeskonnale
- Käsitöökojad üle maa
- Jõululaadad Otepääl ja Lüllemäel

Koostööpartnerid: Valgamaa Kultuurkapitali ekspertgrupp, Valgamaa Arenguagentuur, MTÜ Etnowerk, Otepää Aianduse ja Mesinduse Selts MTÜ

VRKK-le on väga olulised iga-aastased tänuüritused, mis toimuvad kevadel ja aasta lõpus. Kevadisel tänuüritusel märkame maakonna pärandihoidjaid ning tunnustame neid hõbesõlega. Tänuüritused aitavad ühendada kogukonda, tõsta VRKK rambivalgusse ning teadvustada meie tegevust ja eesmärke maakonnas laiemalt.

2025. aasta tähtsündmuseks võib lugeda VRKK ruumides Otepääl sõbade tikkimise kahepäevast koolitust, mis osutus erakordselt populaarseks ning kuhu tulid osalejad kokku üle Eesti. Mõne hetkega registreerus mitme koolituse jagu osalejaid ning sel sügisel jõudsimel teha kaks koolitust. Kuna osaleda soovijaid oli ikka veel väga rohkelt, on planeeritud järgmised kaks koolitust 2026. aasta kevadesse ja ka edaspidi veel mõned koolitused sügisesse. Sõbade tikkimise koolituse hea koostööpartner on MTÜ Etnowerk.

VRKK on laiapõhjaline ühendus, mis ühendab maakonnas erinevaid kultuurivaldkondi: käsitöö, rahvamuusika ja -tants. Käsitöövaldkond on vaid üks osa VRKK haldusesse kuuluvast. 2025. aasta 25. augustil kinnitati VRKK-le uus juhatuse, mis on seitsmeliikmeline. Plaanis on moodustada valdkondlikud grupid (käsitöö, rahvatants, rahvamuusika, koorilaul), kes oleksid toeks ja abiks juhatusele ning moodustada maakondlik rahvarõiva nõuandekoda. Lahendamata on igipõline probleem, kust leida palgafondi, et saada organisatsioonile põhikohaline tegevjuht, kes vähendaks juhatuse liikmete töökoormust ja motiveeriks neid panustama VRKK arendamisse.

1. novembril saatsime igavikuteele seltsi asutaja- ja auliikme Eha Kotovi (25.06.1941 – 22.10.2025).

Aasta tegevuse võib hinnata rahuldavaks.

2026. aasta tegevusplaan

Arengukava uuendamine

Meeskonnakoolitus

Osalemine üleriigilistel käsitööpäevadel

Mentorkoolitused

Osalemine ERKLi koosolekutel

Käsitöökoolitused, töötoad

Tänuüritused, pärandihoidjate tunnustamine

Otepää Aianduse ja Mesinduse Selts

Tiia Tiideberg, 5903 1967, Heidi Möttus, 5347 7749, otepaa.ams@gmail.com

EMTAK-koodid: põhitegevusala 94995, lisategevusala 68201, lisategevusala 94111

Otepää Aianduse ja Mesinduse Selts on asutatud 12. detsembril 1971. Eestvedajateks on juhatuse liikmed. Tegevustes osalejate arv ühel koolitusel on 8–12 inimest. 2025. aastal on seltsimajas koolitustel ja töötubades osaletud 243 korral.

Tegutsemise peamised eesmärgid on pakkuda kogukonnale toremaid käsitöö- ja toidukoolitusi ja töötube. Igal kolmapäeval toimub keraamikaring. Huvilised saavad kangastelgedel kududa.

2025. aasta tegevused

- Mentorkoolitus: vokkide korrastamine ja töökorda seadmine (Julika Roos). Koolitusel seati töökorda 9 vokki. Julika jagas lahkelt teadmisi ja oskusi voki parandamisest.
- Toiduvalmistamise koolitused.

- Jõululaat aiandusmajas.
- Kevad- ja sügislaad.
- Aasta jooksul sai korraldatud palju harivaid koolitusi/töötube.

Koostööpartnerid: Siriani OÜ, Pühajärve Jooga OÜ, Ann MLT OÜ, Tolmukütt OÜ, Nuustaku leib OÜ.

2026. aasta tegevusplaan

12. detsembril 2026 täitub Otepää Aianduse ja Mesinduse Seltsil 55 aastat. Plaanis on juubelinädalal läbi viia käsitöökoolitusi ja töötube.

Kevadlaad, sügislaad ja jõululaad.

Jätkata töötubade ja koolitustega. Kaasata rohkem kogukonna liikmeid ja äratada huvi töötubade ja koolituste vastu lähipiirkondades.

VILJANDIMAA

Viljandimaal tegutseb rahvamajade juures aktiivselt 12 käsitööringi: Karksi-Nuias, Tarvastus, Mõisakülas, Suure-Jaanis, Tännassilmas, Paalas, Vastemõisas, Viiratsis 2 ringi, Kärstnas, Uusnas, Võhmas.

Käsitöövaldkonnas tegutsevad

Murese talu

Malle lapituba

Rahvarõiva Nõuandekoda

Bonifaciuse Gild

Mulgi Ukuvakk MTÜ

Koordikamber

Viljandimaa Rahvakunstiühing MTÜ

Viljandi Käsitöökoda & Etnoait

Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli
käsitöökojad: klaasi-, keraamika-, puidu-,
tekstiili- ja leivakoda

MTÜ Viljandimaa Rahvakunstiühing

Leida Mägi, 529 0617, leidamagi@gmail.com
Tallinna 5, Viljandi 71020

Viljandimaa Rahvakunstiühing on asutatud aastal 1990. Aktiivseid liikmeid on 27. Tegutsemise peamised eesmärgid on käsitöökursuste, -näituste, -õpitubade, -konsultatsioonide läbiviimine.

2025. aasta tegevused

Maakonna käsitööringides õpiti kangakudumist – vaibad, sõbad, linikud, rätid, padjad; varrastel kudumine ja heegeldamine; tehti pakutrükki; tikiti Mulgi arhailist tikandit; valmistati küünlaid, seepe; õmmeldi köögitekstiile, teksajääkidest õmmeldi väga erinevaid tekstiile – vaipu, susse, kotte, pajakindaid, seelikuid, kleite. Rahvamajades toimusid käsitöönäitused, tähtpäevade puhul ja ka käsitöotehnikate kaupa.

Maakondlikult toimus kaks kursust: „Vitssõle valmistamine“ ja „Potikedral tassi ja kausi valmistamine“.

Viisime läbi maakondliku 29. rahvakunstpäeva, mis toimus seekord Saarepeedi rahvamajas. See oli maakonna käsitööringide juhtide ja teiste käsitööhuviliste kokkusaamine, oma mõtete ja oskuste jagamine, uute teadmiste hankimine. Peateemaks oli Kihnu käsitöö tutvustamine, külas oli selle ala meister Elly Karjam Kihnust. Avatud olid Elly kaunite Kihnu kudumite ja ka maakonna käsitöömeistrite näitus. Kuulutati välja Viljandimaa rahvakunstimeister 2025 ja selleks sai Urve Kass Kärstnast. Tervituskontserdiga esines muusik Kulno Malva. Istuti kohvilauas.

Meie koostööpartneriteks on maakonnas rahvamajade juures tegutsevad käsitööringid, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Viljandimaa Omavalitsuste Liit ja Eesti Rahvakultuuri Keskus.

2026. aasta tegevusplaan

2026. aastal jätkame käsitöökoolituste, -õpitubade ja -näituste läbiviimisega. Toimub ka traditsiooniline maakondlik rahvakunstpäev. Valime Viljandimaa rahvakunstimeistri 2026.

VORMSI

Paikkonnas tegutsevad

Vormsi Käsitöö Selts
Vormsi Kra:m
OÜ Vormsi Paat
FIE Tatjana Sääs
OÜ Verokraam

OÜ Vormsi Vaibavabrik
FIE Maarja Koppelmaa
OÜ Kaisi Käsitööd
OÜ Coloratum
Larsa talu

Vormsi Käsitöö Selts

Veronika Isberg, 53421415, veronika.isberg@gmail.com, bindbongen@vormsi.ee
bindbongen.blogspot.com, Hullo küla, Vormsi vald 91301
EMTAK-kood: 94992

Vormsi Käsitöö Selts asutati aastal 2000. Kolmeliikmeline juhatus: Eha Salus, Veronika Isberg ja Kristina Rajando. Seltsi liikmete arv on 34.

Seltsi peaülesanne on kultuuripärandi väärtustamine ja tundmaõppimine läbi traditsioonilise käsitöö ja elulaadi tutvustamise. Kultuurilise ja ajaloolise eripära hoidmiseks ja edasikandmiseks tegeleb Vormsi Käsitöö Selts saare loodusressurssidel põhineva ja saarele sobivate traditsiooniliste käsitööoskuste taaselustamisega ning nende kohandamisega uutesse oludesse.

2025. aasta tegevused

Tähtsamad sündmused:

- Jaanuar-veebruar: Vormsi kirikinnaste kooskudumine Veronika Isbergi eestvedamisel.
- 8. veebruar – 6. märts Tallinnas Tammsaare pargi väligaleriis fotonäitus rahvarõivastest „Ammu sätitud. Meistritöö meistri seljas“. 11 pilditahvli hulgas oli esindatud ka Vormsi, Vormsi rahvarõivastes oli Kahro Tall. Näituse üks kuraatoritest oli Kristina Rajando.
- 23. veebruaril Eesti Vabariigi 107. aastapäeva aktusel anti Vormsi valla tänukiri Vormsi Käsitöö Seltsile pikaaegse hea koostöö eest.
- 26. aprillil tähistas selts 25 aasta juubelit koos liikmete ja koostööpartneritega, toimus ka meenusretk kohtades, kus selts loodi ja tegutses.
- Suvehooaja vältel ja ka etteteatamisel aasta ringi seltsi liikmete käsitööesemete näitusmüük.
- Koostöös ERMiga näituse ettevalmistamine rannarootsi kultuurist, näitus avati 25. mail.
- Suve jooksul seltsi liikmete vardakotikanga kooskudumine.
- 10. augustil toimus Vormsi Talumuuseumis raamatu „Rannarootsi rahvarõivad“ esitlus. Kristina Rajando, Yngve Rosenblad ja Marju Tamm tutvustasid Vormsi rahvarõiva osa valmimise seonduvat.
- 28. augustil külastas seltsi setode grupp Sigre Andresoni eestvedamisel. Sündmust aitas korraldada Kristina Rajando.
- 6.–8. novembril Mardilaadal seltsi esindamine laada peakülalise rannarootslaste ehk Aibolandi koosseisus, seltsi liikmete käsitööesemete presenteerimine, töötubade läbiviimine, Vormsi rahvarõivaste esitlemine.

Meistrikogad ja koolitused:

- Juuli-september: Vormsi mehe sukkade kooskudumine Veronika Isbergi juhendamisel.
- 22.–24. augustil Vormsi kinnaste kooskudumine TÜ Viljandi kultuuriakadeemia pärandtehnoloogia rahvusliku tekstiili vilistlaste Heleri Jürissoni ja Kristi Eversti juhendamisel.
- 18. oktoobril Kristina Rajando nahatöö koolitus/mentorkoolitus. Käsitöölise komplekti valmistamine – sõrmekaitse, pinal, nõelatasku, lõiketangide ümbris, vardaotsikud, tõrva- ja kullalinnud.

Tähtsündmuseks oli kindlasti Vormsi Käsitöö Seltsi 25. tegevusaasta, mis tähistab katkematut ja olulist tegevust Vormsi pärandkäsitöö tutvustamiseks ja alahoidmiseks nii saarel kui ka väljaspool. Meie tegevust toetasid kindlasti ka rannarootsi teema-aasta sündmused (ERMi näitus ja raamatu „Rannarootslaste rahvarõivad“ ilmumine), mis aitas veelgi rohkem tähelepanu pöörata vähemusrahvuse kultuuripärandile ning laiendas huvi pärandi väärtustamiseks ja uurimiseks.

Seltsi koostööpartnerid: Vormsi Vallavalitsus, Vormsi Lasteaed-Põhikool, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Vormsi Pensionäride Seltsing, Vormsi Talumuuseum (Vormsi Kodukandi Ühing), Vormsi Püha Olavi kogudus

Kavandatud tegevused on korralduse poolest õnnestunud. Murekoht on osade seltsi liikmete passiivsus.

2026. aasta tegevusplaan

Püüame jätkuvalt leida võimalusi vormsirootsi käsitööpärandiga tegelemiseks, õppides tehnikaid ja valmistades rahvarõiva materjale ja esemeid. Peame oluliseks koostööd Vormsi Põhikool-Lasteaiaga ning aitame käsitööõppe sisu ja võimaluste parandamisel.

Osaleme Mardilaadal, kavandame täiendkoolitusi ja kursusi vastavalt liikmete soovidele ja läbiviimiste võimalustele. Suvehooajal teeme näitusmüüki käsitöötoas.

VÕRUMAA

Paikkonnas tegutsevad

Sujuri OÜ

Vastseliina Käsitööühing

Käsitöövakk OÜ

Liiva-Ate stuudio

Piret Pilbergi linased riided

Rõuge Kunstikuur

Räpina Loomemaja

Aila Näpustuudio

Edeva Eremiidi Puutöökool

Pillimeister Mihkel Soon OÜ

Tsooru potitehas

Avatud Ateljee (Aivar Rumvolti keraamika)

Piusa Savikoda

Räpina Aianduskool (tekstiilkäsitöö õpe)

Vana-Võromaa Käsitüü MTÜ

Vilve Oja, 554 1999, vilve.oja@gmail.com

Küll Eichenbaum, 5661 1924, kylli.eichenbaum@gmail.com

Vabaduse 12/2, Võru

EMTAK-kood: 94992

Vana-Võromaa Käsitüü MTÜ on asutatud aastal 2018. Juhatuse esimees on Vilve Oja, seltsis on liikmeid 30.

Vana-Võromaa Käsitüü MTÜ põhieesmärk on Vana-Võromaa kaheksa kihelkonna ajalooliste käsitöötavade uurimine, hoidmine, edasiandmine ja traditsioonilisel käsitööl põhineva ettevõtluse arendamine. Vana-Võromaa käsitöölise koostöövõrgustiku ühistegevuste kaudu arendame ja tugevdame Vana-Võromaa käsitöö kaubamärki. Vana-Võromaa käsitöö põhineb päritud oskustel – teadmistel, mida kannavad piirkonna käsitöömeistrid. Käsitööd arendame edasi tänapäevases võtmes. Järjest olulisem tegevussuund on rahvarõivanõustamine.

2025. aasta tegevused

- Omapäratoodete arenduses korraldasime uute omapäratoodete loomise konkursi „Silmäilo“, mis toimus 17. veebruarist kuni 30. aprillini, laekus 17 tööd, osales 13 meistrit. Toodetega saab tutvuda fotode vahendusel Vana-Võromaa Käsitüü Facebooki lehel. Konkursi parimad tööd on leidnud müügiväljundi esinduspoes.
- Vana-Võromaa Käsitüü oli aasta jooksul esindatud neljal sündmusel, käsitööesinduses oli 8 meistrinäitust, detsembris jõulueelne müük. Veebipoes Uma Puut uuendasime käsitöötoodete pakkumisi.
- Rahvarõivanõustamine on loonud tihedad sidemed piirkonna kultuurivaldkonnas tegutsejatega, Vana-Võromaa rahvarõivaste asjus toimus 86 nõustamist.
- Ajakirja Käsitöö jaoks koostasime aprillis-mais Vana-Võromaa rahvarõivaid tutvustava ülevaateartikli, koostöö oli Laura Karroga (peatoimetaja). Lugu ilmus ajakirja juuni-juuli numbris.
- Aasta jooksul toimus 8 ümarlauakokkusaamist käsitööesinduses.
- Vana-Võromaa käsitööesindus oli aastaringselt huvilistele ja külalistele avatud: toimus käsitöötoodete müük, vaheldusid meistrinäitused, jooksvalt nõustati ja jagati infot.

Käsitööhuvilistele pakkusime kevadel pikemaid kooolitusi kirivöö kudumise ja tallutatud tuhvliite teemal, õpitubades oli võimalik õppida kõlavööd ja lihtsaid kindakirju kuduma, võrkkotti heegeldama, kaelahelmeid tegema, aga ka seenepaberit valmistama ning portselanile või hoopis kalossidele kaunistusi maalima.

Sügispoolaastal pakkusime õpitubasid arhailise tikandi võtete õppimiseks ning märgviltimise tehnikas väiksete esemete loomiseks, toimus töötuba hõbedast vitssõle valmistamiseks. Alustas uus grupp kirivöö kudumise õppijaid (jätkukursused). Mõned planeeritud ja väljapakutud õpitoad ja kooolitused ei realiseerunud osalejate vähesuse või lausa huvipuuduse tõttu.

Väljasõiduga õpitubasid korraldasime Võru pärimustantsufestivalil 23. augusti Võrus (villa kraasimine-ketramine, paelte-vööde tegemine kõladega ning põimimine, kaarusnööri tegemine kaarushargiga, kirivöö kudumine raamil (õpetajad Vilve Oja, Reet Pettai) ja Tallinnas Mardilaadal (lihtsad villatööd).

Üheks Vana-Võromaa käsitööd esiletõstvaks ettevõtmiseks on kindakalendri koostamine. Selle idee sündis ühel meie näitusel „Ilosa ni lihtsä kindakirä“, mis oli esinduses avatud jaanuaris 2025. Süvahavva talu perenaine Reet Pettai kodus näituse jaoks 30 kindapaari erinevate koekirjade ja värvidega, iga kinda juures on ka käsikirjaline kudumisskeem. Kinnaste eripäraks on, et neid on lihtne kududa – ühel kudumisreal tuleb kududa vaid ühte värvi lõngaga, aga kinnas saab kenasti kirjaline. Kalendrisse võtsime valiku näitusel olnud kinnastest koos

kudumisjoonistega, lisasime igale pildile killukese võrukeelset kohalikku kindapärimust ja simunapäevaks oli valmis võro- ja eestikeelse kalendaariumiga 2026. aasta seinakalender, mis on osutunud üsna populaarseks.

Koostööpartnerid: käsitöömeistrid üle Vana-Võromaa. Partneriteks on ka Vana-Võromaa piirkonna arendusasutused, kohalikud omavalitsused, muuseumid, Uma Mekk toiduvõrgustik, *savvusanna kuuntüükogo*, kultuurivaldkonna eestvedajad ja kollektiivide juhid.

Tegutsemisvõimalused Võru Ideekojas on suur positiivne muutus nii meie ühingu kui ka võrgustiku jaoks laiemalt. Meistritele avanenud uued võimalused (näitused, müügivõimalused, töötubade läbiviimise/õppimise koht, ühistegevused, uute ideede rakendamine jms) annavad käsitöövaldkonnale uut hoogu. Võrgustikuga on liitunud uusi huvilisi ning ühingusse on lisandunud liikmeid.

Õhinat ja indu tõmbab maha kestev majandussurutis koos ebastabiilse ühiskondliku fooniga, mis annab tugevalt tunda käsitööettevõtluse valdkonnas. Huvi käsitöökoolituste vastu on leige, kuigi meie pakutavad õpitoad ja kursused on paindliku ajaplaaniga ja seejuures ka vägagi tagasihoidliku osalustasuga. Käsitöö müügi maht ja käive on olulisel määral vähenenud. Ainus valdkond, kus huviliste hulk on jätkuvalt kasvus, on rahvarõivad. Sel teemal nõu ja abi saamise huvi on kogukonnas kasvanud, mida võib lugeda positiivseks märgiks. Lootustandev märk on ka üha enam kostvad sõnumid, et pärandoskused on oluline osa ellujäämisstrateegias. Ehk selle teadvustamine toob inimesi rohkem tagasi käsitööoskuste õppimise juurde.

2026. aasta tegevusplaan

- Kindlasti jätkame omapära-toodete arendustöös uue konkursiga.
- Vana-Võromaa rahvarõiva nõukojade sisuloomega jätkamine ja nõustamistegevus, uute meistrite väljaõpetamine. Suureks väljakutseks on plaan avada 2026. aasta sügisest Võrus käsitöösinduses Vana-Võromaa rahvarõivakooli kaheaastane kursus.
- Vana-Võromaa käsitöö esindus osaleb mitmel sündmusel: Baltica festivalil lõunaesti päeval, Võru pärimustantsufestivalil, Seto Kuningriigis, Mardilaadal Tallinnas.
- Jätkuvad igakuised meistrinäitused esinduspoes ja käsitööoskuste õpitubade pakkumine.
- E-poe Uma Puut käsitööosas meie meistrite uuema loomingu väljapakumine.
- Käsitöövõrgustiku kokkusaamised 8 korda aasta jooksul, kus arutelude käigus tekivad uued ideed ja koostöömõtted.

MTÜ Aila Näpustuudio

Aila Kikas, 507 9920, info@napustuudio.ee, ailastuudio@gmail.com

Räpina mnt 12 (I korrus) Võru linn

Facebookis: Aila Näpustuudio, napustuudio.ee, pood: enapustuudio.ee

Näpustuudio alustas tegevust aastal 1995. MTÜna tegutseb 2001. aasta märtsist erahuvialakool Näpustuudio Käsitöökool, mis pakub lastele ja noortele regulaarset käsitöö- ja õmblusõpet huviringide õppegruppides.

Näpustuudios toimub praktiliste käsitööoskuste arendamine ja täiendamine käelise tegevuse kaudu (õmblemine, käsitöö oma erinevate tehnikatega, pehmete mänguasjade valmistamine) ning eelloetletud valdkondade õpetamine ja arendamine.

2025. aasta tegevused

Osalesime Käsitöölaadal Seto Kuningriigis, suurritusel Võru linnas Uma Mekk, kus olime väljas oma töötoaga. Õpilased said meisterdada kadripäevaks maske. Osalesime huviringide

infopäeval Kreutzwaldi Gümnaasiumis, Võru Kesklinna Koolis, Puiga Põhikoolis, Osula Põhikoolis, kus kohtusime õpilastega, et tutvustada huvikooli ja jagada infot. Huviringide infopäeval asusime klassiruumis ja klasside kaupa käisid õpilased meiega tutvumas. Oma uue aasta tegemisi saime tutvustada sotsiaalmeedias (Facebookis ja Instagramis), e-posti teel ja Võru Linna Lehes.

Koostööpartnerid: Võru linn ja Võru vald. Teenust pakkudes tuleb leida küll erinevaid võimalusi, kuid veel kord tuleb korrata, et ilma toetusrahadeta pole võimalik huviringil ellu jääda.

- Näpustuudio Käsitöökooli huvitegevus on käivitunud täies mahus.
- Alates 1. septembrist 2021 asume ruumides Räpina mnt 12 I korrusel. Oleme loonud õpilastele väga head võimalused käsitööõppeks vallas. Loodud on võrdsed võimalused kõikidele õpilastele.
- Õppetegevus on nii mahukas, kui kahe õpetaja koormus lubab. Ruumi paremaks kasutamiseks on õppegruppide suuruseks 16–20 õpilast. Et tagada hea õppekvaliteet iga õpilasega, on tunnis korraga kaks õpetajat.
- Hetkel on sõlmitud lepingud Võru linna (80 õpilast) ja Võru vallaga (40 õpilast). Teistele valdadele esitame taotlused ja tasumine käib arve alusel.
- Õppetegevus toimub 8 grupis vastavalt tunniplaanile. Õppetegevusest võttis osa 112 õpilast vanusest 5–18 aastat.
- Näpustuudio Käsitöökooli regulaarne õppetöö kestab jaanuarist maini ja septembrist detsembrini, millele lisanduvad meisterdamiskursused koolivaheajal, õppepäevad käsitöölaatadel jne.
- Korraldame suviseid meisterdamispäevi Võrumaa lastele Näpustuudios: juunikuus meisterdamiskursused „Suvi 2025”.

2026. aasta tegevusplaan (üritused toimuvad igal aastal)

Toimub regulaarne õppetöö septembrist maini.

Veebruar (sõbrakuu), õpilane võib tundi kaasa võtta oma sõbra, et koos meisterdada ja veeta mõnusalt koos aega.

Mai (emadepäev), õpilane saab meisterdama tulla koos oma emaga.

Juunis toimub kaisulooma meisterdamise kursus kõikidele huvilistele, kes soovivad õppida meisterdama suurt kaisulooma.

Oktoober (isadepäev), õpilane saab meisterdama tulla koos oma isaga.

Novembris- ja detsembris on Näpustuudios jõuluaeg, on avatud jõulumüük ja meisterdamistoad.

Kogu õppeaasta jooksul toimuvad kooliklassidele meisterdamishommikud, kus kogu klass tuleb meile Näpustuudiosse meisterdama (eelnevalt tuleb kokku leppida).

Info meie kodulehel www.napustuudio.ee. Uue aasta tegemisi saame tutvustada sotsiaalmeedias (Facebookis ja Instagramis), e-posti teel ja Võru Linna Lehes.

ALALIITUDE AASTAARUANDED

Aruandeaastal uusi alaliituseid ei loodud. Alaliitude tegevust kajastati infolehes Teataja ja olulisematest ettevõtmistest informeeriti huvilisi sotsiaalmeedia, meililistide ja kodulehe www.folkart.ee kaudu. Alaliidud vahendasid teavet ka valdkonnapõhistes kanalites.

MTÜ Rahvarõivas

Anu Randmaa, tel: 5668 2283, anu@folkart.ee

2025. aastal esitasid avalduse iseseisva nõuandekoja kinnitamiseks Pilstvere meistrid.

Veebilehe Eesti Rahvarõivad arendamine koostöös Archeovision OÜga jätkus taasloodud esemete veebilehele lisamise mooduli täiendamisega.

Kuna 2025 oli teine aasta, mil ERKLi aastateemaks olid rahvarõivad, siis jätkus Saara Kirjastuse poolt loodud aastateema sümboolika kasutamine ning veebilehele aastateema sündmuste kalendri täitmine rahvarõivasündmustega.

Alates juulist 2023 ilmus igas ajakirjas Käsitöö rahvarõiva nõuandekodasid tutvustav artikkel. Sari jõudis 2025. aastal lõpule.

Möödunud aasta paistis silma selle poolest, et tutvustasime Eesti rahvarõivaid ja toimivat rahvarõivasüsteemi laiemale publikule Eestis ja välismaal.

2024. aasta märtsis toimus rahvakunstigaleriis Eesti, Soome ja Läti ühine rahvarõivaste ja kinnaste näitus „Terekäsi üle aja ja aia“. 2025. aastal rändas see näitus Soome, Jyväskyläs asuvasse Soome Käsitöö Muuseumi.

Augusti lõpus toimus samas rahvarõivapäev, mille raames peeti ka näitust tutvustav ettekanne. Rahvarõivapäeval avanes võimalus tutvustada Eesti rahvarõivavaldkonna toimimist, veebilehte ja rahvarõivakoole.

Veebruaris Keilas toimunud teisel rahvarõivakonverentsil „Vabadus traditsiooni piires“ rääkisime teemal, mis teeb rahvarõivaist rahvarõivad.

Veebruaris oli ka võimalus tutvustada rahvarõivakoolitusi ja veebilehte „Eesti rahvarõivad“ Helsingi Ülikoolis toimunud rahvusvahelisel konverentsil 4th International Artefacta Conference: Resolutions.

Juunis toimus ettekanne Eesti rahvarõivastest Rootsis Biskop Arnos Põhjamaade käsitöölaliste suvekoolis.

Lõpetas IV Pärnumaa rahvarõivakool Tõstamaal. Lõputöid esitleti augustis Tõstamaa Käsitöökeskuse näitusetoas, Mardilaadal ning detsembris-jaanuaris Tallinnas rahvakunstigaleriis. Septembris alustas tööd rahvarõivakooli uus kursus.

Juuni lõpus toimusid XXI rahvarõiva õpitoad Tõstamaal.

Osaleti nõuandekodade boksiiga Mardilaadal, kus keskenduti rannarootsi rõivastele ja tehnikatele. Mardilaada nõuandekojast ja rahvarõivategevusest Eestis tegi saade „OP“ 6-minutilise ülevaate.

9. novembril toimus rahvusvaheline rahvarõivakonverents „Elav rahvarõivas 2“, kus samuti saime nii Eesti publikule kui ka välismaistele külalistele rahvarõivaste veebilehte, rahvarõivakoole, nõuandekodade võrgustikku ja rahvarõivasüsteemi tutvustada.

Eesti rahvarõivaste veebilehel uuendasime koolituste korraldamise infot, rahvarõivakoolide juurde on lisatud nõuandekojad, kes neid korraldavad.

Jõudsalt alustas tööd MTÜ Rahvarõivas koolitusklass Jõe tn 5.

Rahvarõivakoolide õppekavale töötati välja teoreetiliste eelkursuste osa (26 akadeemilist tundi), mida esimest korda viidi läbi veebis.

Pärimuspeo Baltica ettevalmistamise käigus kaasati koostöös Eesti Folkloorinõukoguga rahvarõivanõustamise uus sihtgrupp – folkloorirühmad. Baltica jaoks töötati välja rõivastuse kriteeriumid, mida rahvarõiva nõuandekodade meistrid Baltica eelpidudel tagasisidet andes rakendavad.

2026

- Kohtumised nõuandekodades
- Nõustamised Baltica raames
- Rahvarõivateemaline ümarlaud
- Koolitus nõuandekodade spetsialistidele
- E-poe mooduli arendamine koostöös OÜ Archeovisioniga veebilehel loengute pakkumiseks
- Veebilehel rahvarõivaterminite sõnaraamatu loomise alustamine
- XXII rahvarõiva õpitoad Tõstamaal
- Nõuandekojad Mardilaadal

Rahvarõiva nõuandekodade aruanded

Harjumaa rahvarõiva nõuandekoda (Maret Lehis)

Aasta alguse suurürituseks oli Igor Tõnuristile pühendatud II rahvarõivakonverents, mis leidis aset 15. veebruaril Keila Koolis. Saalis oli 300 osalejat üle kogu Eesti: rahvarõivaste uurijad, kandjad, huvilised, rahvatantsijad, rõivameistrid, koolitajad. Tekkis mitmeid huvitavaid arutelukohti, millele ootame järke 2026. aastal.

Kevadel korraldasime Eesti Vabaõhumuuseumi vanemkonservaatori Marike Lahti juhtimisel loengu rahvarõivaste hooldusest. Sihtgrupiks olid eelkõige rahvatantsijad, rühmade juhid ja rahvarõivakandjad. Eesmärk oli juhtida tähelepanu ja lihtsamaid juhiseid, kuidas puhastada ja hooldada rõivaid, kui need suure peo käigus peaksid vihmast märjaks ja poriseks saama. Loeng toimus Harjumaa Muuseumis.

Suve lõpus toimus nõuandeloeng rahvakultuuritegelastele ja tantsujuhtidele Harjumaa Muuseumis. Keskseks teemaks oli Harjumaa kihelkondade rõivad, millised need olid ja kuidas õigesti riietuda. Harjumaa Muuseum näitas huvilistele Pakri rõivaste ja pitside kollektsiooni. Nõuandekojal oli ette valmistatud esitlus ning lisaks rõivastus Margarita Tamm enda valmistatud Jõelähtme riietesse ja rääkis nende valmimislugu.

Rahvatantsuseltsi Pääsuke tantsijate soovil viisime läbi infotunni nende treeninglaagris. Vaatasime üle olemasolevad rõivad, jagasime omalt poolt nõuandeid rõivakomplektide parendamiseks ja täiendamiseks. Infotunnist võttis osa umbes 100 rahvatantsijat ja tantsujuhti.

Novembris korraldasime nõuandelaupäevaku, kuhu kutsusime loengut pidama Kunstiakadeemia professori Piret Pupartit. Põnev ettekanne rääkis lugudest rahvariiete taga, ka olid esinejal loengu ilmestamiseks kaasas tema enda isiklikus kogus olevad rahvarõivad.

Päev oli väga inspireeriv ja mõtlemapanev ning osalejate tagasiside oli väga positiivne. Esialgse oodatud 10–15 osaleja asemel oli registreerunud 33. Loeng toimus Keila Sotsiaalkeskuses, mis võimaldas nii suure arvu huvilisi saali ära mahutada.

Jooksvalt oleme nõustanud tantsurühmasid ja eraisikuid ka e-posti teel, kui see on olnud võimalik. Nõustamist sarnasel moel jätkame kindlasti ka edaspidi.

Olulised koostööpartnerid 2025. aastal on olnud Eesti Kultuurkapital, Keila linn, Keila Sotsiaalkeskus ja Harjumaa Muuseum.

Hiiumaa rahvarõiva nõuandekoda (Helgi Põllo, Jaanika Kuusk)

Aasta 2025 oli Hiiumaa nõukojale väga töörohke ja mõnes mõttes ka eriline. Kõigepealt seepärast, et Hiiumaal oli möödunud aasta teemaks võetud kohalik rahvariie – ka meil oli oma rahvariideaasta. Et rahvariidega seonduvat selgelt esile tuua, pani Hiiumaa muuseum kokku suure näituse. Eesti Rahva Muuseumist, Hiiumaa Muuseumist, Eesti Ajaloomuuseumist ja mitmest teisest mäluasutustest laenatud ja eksponeeritud rohkem kui saja aasta vanused museaalid toetasid omal moel ju ka nõukojategevust, sest haruldased rõivanäited olid kohapeal huvilistele vaadata. Selle tarvis valmis ka õppevideo palmikute ja tanude pähepanemise kohta. Näitus ise innustas läbi viima teematuure, pidama loenguid (isegi kohalikul kirjandusfestivalil) ja korraldama töötubasid, mis tõstis kogu valdkonna ja sellega seotud tegevused selgelt rambivalgusesse. Rahvariieetest oli juttu turismikataloogis, nõukojast andsime ülevaate rahvakultuuri aastaraamatus. Rahvariieetest rääkisime isegi „Hommikutelevisioonis“.

Palju tööd andis nõukojale see, et Eestis valmistuti järjekordseks suureks laulu- ja tantsupeoks. Uusi rõivaid tegid ja kohendasid nii omad kollektiivid kui ka Hiiumaa kihelkondade riie kandjad mandril. Nõu küsiti nii projektide kirjutamiseks, järeletegemiseks sobivate museaalide otsimiseks kui ka rõivakomplektide kokkupanemiseks. Teemaks kujunes ka pikalt kantud riie ümbertegemine, asendamine või uuendamine. Eriti puudutas see meie veidi erilist peakatet – palmikut. Andsime nõu või juhendasime veel tekstiilialal õppivaid tudengeid (Läänemaa Ametikool, TÜ Viljandi kultuuriakadeemia). Meilt küsiti nõu isegi laulupeo korraldusmeeskonna rõivastuse asjus. Kevadsuvine hooaeg oli seetõttu ülimalt kiire aeg. Omapäraseid konsultatsioone või abipalveid tuli mujaltki – näiteks televisioonist saatele „Su nägu kõlab tuttaval“. Targu tuleb tunnistada, et ega iga nõuannet ju väga tõsiselt võeta või polegi mõnel juhul eesmärgiks rahvariie korralik kandmine.

Kolmas töötempot üleval hoidev tegevus puudutas meie oma rahvarõivakooli avamist sügisel. Selle tarvis, aga ennekõike muidugi nõuandekojade jaoks, valmis paari viimase aasta jooksul mitu uut rõivakomplekti, millega edaspidi on võimalik kohapeal tutvuda ja ehk neid isegi selga proovida. Kursuse kaks gruppi, kokku 16 naist, alustasid õppetööga septembrikuus. See nõuab nõuandekojade inimestelt uut ja tehnilisemat teadmist ja oskust. Põhijuhendaja ja korraldaja Jaanika Kuusk lõpetas ise kaheaastase rahvarõivakooli Tartus. Nõuandekojade toel ja innustamisel oleme saanud Hiiumaale ka uue ja väga pühendunud nõelakodade, nugade ja tinast valatud noatuppede valmistaja Eimar Tärge.

SA Hiiumaa Muuseumid juures oleva nõuandekojade põhinõustajad on Jaanika Kuusk ja Helgi Põllo. Rahvariidekoolis abistavad veel teised muuseumitöötajad ning oma ala eksperdid. Kollektiivide nõustamise küsimustesse on kaasatud tantsujuhid Kristiina Vessar ja Helle-Mare Kõmmus. Rahvariie valmistajad, kelle juurde soovijaid suuname, on peamiselt samuti Hiiu saarelt.

Järvamaa rahvarõiva nõuandekoda (Silvia Aarma, Kadi Vingisaar, Tiia Kontus, Leelo Saar)

2025. aastal jätkus käiste-tanude tikkimise kursus. Alates septembrist toimub pikk-kuubede õmblemise kursus. Osalesime iga-aastasel Arvamusfestivalil töötubadega. 27. septembril toimus ajalooliste põlleda päev, kus kuulasime Lembe Maria Sihvre ülevaadet põlledest läbi aegade, Mari Puki ettekannet ajalooliste põlleda muustrite taastamisest ja viimaseks osaks oli taastatud Türi kihelkonna põlle õmblemise töötuba.

Jätkame rahvarõivakonsultatsioone.

Järvamaa rahvarõivad (üks näidis kõigist omaaegsest Järvamaa 8 kihelkonnast ja ka Pilistvere kihelkonnast, sest tänapäeva Järvamaa koosseisus on üks osa Pilistvere kihelkonnast) on Järvamaa muuseumis püsinäitusel.

Muhu rahvarõiva nõuandekoda (Alliki Oidekivi)

Muhu rahvarõiva nõuandekoda korraldas 2025. aasta veebruarist maini kahel korral kuus nõuandekoja infotunde erinevatel rahvarõivaid puudutataval teemadel. See tipnes juuni alguses infopäevaga, kus tutvustati rahvarõivaste puhastamist ja ehete ajalugu. Külaskäigul oli Saaremaa rahvarõiva nõuandekoda Saaremaa rahvarõivakoolis valminud komplektidega. II poolaasta nõustamised olid särki ja tanu valmistamise teemadel, tänu lahkele annetajale sai nõuandekoja raamatukogu täiendust mitme vajaliku teose näol.

2026. aastal toimub nõuandekojas põhikooli loovtöö juhendamine Muhu põlle valmistamise kohta. Suvel toimub TÜ Viljandi kultuuriakadeemia tudengite pärimuspraktika raames Muhu kirstuvaradega tutvumine, nende ülesjoonistamine ja dokumenteerimine.

Pärnumaa rahvarõiva nõuandekoda (Anu Randmaa)

Nõuandekoda on loodud 2018. aastal rahvarõivategevuse ja -nõustamise laiendamiseks ning paremaks koordineerimiseks Pärnumaal. Rahvarõiva nõuandekoda jagab teavet Pärnumaa ja Lääne-Eesti rahvarõivaste ning piirkonna rahvarõivaste valmistajate kohta.

Nõuandekoda on koostöövorm, kus osalevad pooled panustavad koos ühiste eesmärkide täitmise nimel. Nii on Pärnumaal nõuandekojas koostööd tegemas Pärnu Muuseum, Tõstamaa Käsitöökeskus ja meistrid Inna Raud, Anu Randmaa, Liis Luhamaa, Ülli Kont.

Aasta esimeses pooles toimusid Pärnu Muuseumi loengusarjas rahvarõivateemalised loengud, mida viisid läbi Anu Randmaa, Inna Raud ja Liis Luhamaa.

31. mail lõpetas Tõstamaa Käsitöökeskuse ja MTÜ Rahvarõivas koostöös toimunud IV Pärnumaa rahvarõivakool. Lõputööde esitlused toimusid Tõstamaa mõisas ja Mardilaadal ning näitused augustis Tõstamaa Käsitöökeskuse näitusetoas ning detsembri lõpus ja jaanuari alguses Tallinnas rahvakunstigaleriis.

2024. aastal käsitöökeskuses loodud Läänemaa pärandvara näitus oli ühe osana eksponeeritud Lihula Muuseumis näitusel „Läänemaa naise pidulikud rõivad 19. saj lõpus ja 20 saj alguses“.

Eksponeeritud valgete Lihula jakkide uurimistöö tulemusel telliti nõuandekotta originaaljakkide järgi konstrueeritud lõiked ning sellega seoses tekkis valmisolek nende jakkide kandmist ja valmistamist nõustada.

Kuna oli laulu- ja tantsupeoaasta, siis kaasnes sellega väga palju nõustamist erinevatel tasanditel. Nõustasime ja abistasime rõivaste parendamisel nii üksikisikuid kui ka kollektiive. Samuti andsime Pärnumaa rõivaste kohta nõu liigi- ja tantsujuhtidele. Aasta teisel poolel on meie meistrid kaasatud ekspertidena pärimuspeo Baltica ettevalmistamisse ja eelpidude korraldamisse.

Väga suurt tähelepanu ja kaasaelamist on toonud projekt „Pärnumaa kihelkondade rahvarõivakasukate taasloomine“, kus kümme Pärnumaa kihelkondade esindajat/käsitöölist omandavad pärandoskusi rahvarõivakasukate õmblemisel ja valmib kümme kasukat erinevate Pärnumaa kihelkondade rahvarõivaste juurde. Projekt sai toetust strateegiakavast „LEADER-kogukonna juhitud kohalik areng“.

2026. aasta tegevusplaanis on Pärnumaa kasukate projekti lõpuleviimine, lõputööde esitlused koostöös Pärnu Muuseumiga ning kasukate fotografeerimine.

Raplamaa rahvarõiva nõuandekoda (Anne Ummalas)

Raplamaa rahvarõiva nõuandekojas käis 2025. aastal jõudsalt edasi niplispitsi klubi. Esimesel poolaastal toimetasid kaks pikka rahvarõiva kursust, mis mõlemad lõpetasid maikuus – kaheaastane rahvarõivaste valmistamise kursus (15 lõpetajat) ja meesterõivaste valmistamise kursus (7 lõpetajat). Mõlemat kursust toetas Kultuurkapital.

Sügisel ei avatud uusi koolitusi, kuna ruumides oli pikaleveninud remont.

Nõustasime sel aastal kolme Raplamaa tantsurühma ja kolme eraisikut. Oma tegevuseks saime tegevustoetust Rapla vallalt.

Saaremaa rahvarõiva nõuandekoda (Mareli Rannap)

Kevadel külastas Saaremaa rahvariide nõuandekoda puhastusekspert Svetlana Saare Tallinnast. Põneva ja vajaliku loengu vastu oli huvi suur. Kõik, kellel kodus kas rahvariided või muud kallid ja vanad tekstiilid, said loengult teadmised, kuidas neid pesta ja puhastada. Svetlana Saare sai endaga kaasa aga mitmeid rahvariide üksikesemeid, mida omanikud ise kodus puhastada ei julge või isegi ei saa.

Saaremaa rahvariide nõuandekoda käis juunis Muhu saarel tutvustamas Saaremaa erinevate kihelkondade rahvariideid. Naised, kes olid ise endile rahvariided valmistanud, olid end kodus kenaks sättinud ja nõuandekoja nõuandja Mareli Rannap tutvustas kõiki komplekte. Kokkusaamine muhulastega toimus Liiva kiriku kõrval roosiaias. Väga kena koht selliseks ettevõtmiseks!

Lõpetasime kolm aastat kestnud rahvariide valmistamise koolituse. Osalejad said valmis nii rahvariide komplekti kui ka pealisrõivad – vammused ja pikk-kuued. 2026. aastal plaanime alustada meeste rahvariide valmistamise koolitusega.

Viljandimaa rahvarõiva nõuandekoda (Tiina Jürgen, Inna Raud, Eda Kivisild, Sandra Urvak)

- Aasta jooksul toimus 9 nõuandelaupäeva, nõustati kas otsekontaktis või meili teel 48 rahvarõivahuvilist.
- Valmis raamatu „Põhja-Viljandimaa rahvarõivad“ I osa käsikiri. Kirjeldatud on Kõpu, Viljandi ja Suure-Jaani kihelkondade rõivaid. Autor Tiina Jürgen.
- Ajakirjas Käsitöö ilmus artikkel „Omanäoline Viljandimaa“, kus tutvustati Viljandimaa rahvarõiva nõuandekoja töid ja tegemisi ning Halliste pearäti sidumise õpetus (veebruar-märts 2025).

Toimus Viljandimaa rahvarõivakooli esimese lennu komplektidest rändnäitus „Sajand ees või taga“. Lisaks plagudele esitleti Viljandis kogu õpperühma valminud täiskomplekte, mujal näitusekohtades vähese turvalisuse tõttu vaid sõbasid. Näitusepaigad on valitud nii, et igas kihelkonnas, mille rõivaid rahvarõivakooli tehti, saaks näitus esitletud.

Näitus „Puusanõks“ Viljandi muuseumis (koostöö TÜ Viljandi kultuuriakadeemiaga ja Heimtali muuseumiga). Esitleti Viljandimaa ülerõivaid, sealhulgas rüüd, pikk-kuued ja kasukad. Toimumisaeg 6. mai – 20. september.

Toimus esitlusi, filmimisi, rahvarõivaste tuulutamisi, loenguid, vestlusõhtuid, õppepäevi ja pikemaid koolitusi.

Sel aastal toome tähtsaimana välja Viljandimaa rahvarõivaste kajastuse ERRis. Saatesse „Prillitoos“ filmiti neli klippi Viljandimaa rahvarõivakooli I lennu komplektidest näituse taustal. Klippides tutvustasime Viljandimaa piirkonnale omaseid särke ja seelikuid. Lisaks valmistasime ühistööna Liisi Koiksonile Halliste kihelkonna rahvarõivad ning need said laulupeo ülekannetes tähelepanu. Märgime ära, et Liisi kandis eespõlle peal laialt levinud puusapõlle asemel põllerätti – ühiskonda läks signaal, mis pani vaatajaid taolise põllede kandmise kombinatsiooni vastu huvi tundma. Me tegeleme nõuandekojas teavitustööga, et puusapõlle kandsid traditsiooniliselt vaid noored neiud ja noorikud ning unustusse jäänud põllerätti kandmiskultuur sai tänu ERRi kajastusele suurema kõlapinna.

Peame auasjaks ka Mulgi Kultuuri Instituudi ning Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu poolt ellu kutsutud filmides osalemist ning ajakirjas Käsitöö Viljandimaa rahvarõiva nõuandekoja tegevuse kajastamist. Meediakajastuste kaudu on meie tegevuse teadvustamine loodetavasti jõudnud laiema publikuni.

2025. aasta oli meie teine tegevusaasta. Viljandimaa rahvarõiva nõuandekoja Facebooki lehel jälgib meie tegevust võrreldes eelmise aastaga 70 inimest rohkem, hetkel on lehel kokku 394 igapäevast jälgijat. Lisandunud on kaks koostööpartnerit – Viljandi raamatukogu ja Karksi külamaja. Nõuandekoja ümber on koondunud tegus tuumik, kuhu on aasta jooksul lisandunud neli maakonnas tegutsevat ärksat rahvarõivaid oluliseks pidavat inimest. Pikemaajaliste koolituste arv on tõusnud kahelt kuuele, samas ühepäevaste koolituste arv on veidi langenud – seitsmelt viiele. Jätakuvalt on suur huvi Mulgi tikandiga puusapõlled valmistamise vastu, osalejaid oli lausa üle 50 inimese. Esile võib tuua ka kolm pastelde valmistamise koolitust Viljandimaa eri paikades.

Tegevusplaanis oli Viljandimaa rahvarõivaste tegijate kaardistamise jätkamine. Kahjuks lisandus nimekirja sel aastal vaid üks nimi – Gerly Kangur. Soovime olla tegijate kvaliteedis kindlad. Jaksu külastada üle maakonna tegijaid jäi väheks. Oleks soovinud rohkem jõuda ka noorte ning rahvakultuuri kollektiivide juhtideni.

Virumaa rahvarõiva nõuandekoda (Kersti Loite)

Rahvarõivanõu annavad Kersti Loite ja Larissa Omler. Nõuandekoda asub Viru Käsitöö Salongi ruumides, mistõttu saame huvilistele nõu anda poe lahtiolekuaegadel esmaspäevast laupäevani. Lihtsamatele küsimustele vastavad ka müüjad Krista Kaljuveer ja Ingrid Tasa.

Rahvarõivanõu oleme jaganud alates salongi avamisest 1996. aastal, kuid ametlik tunnustus rahvarõiva nõuandekojana on aastast 2018. Eesmärk on populariseerida rahvarõivaste kandmise traditsiooni, näidata, kuidas ajaloolisi rõivaid kanti, ning anda nõu komplektide koostamisel ning materjalide valimisel. Nõuandekojas on olemas suur hulk rahvarõivaalast teabekirjandust, millega huvilised saavad kohapeal tutvuda. Lisaks on vaatamiseks Virumaa erinevate kihelkondade rahvarõivaste püsiekspositsioon *ca* 10–12 komplektiga.

Tähtsaimaks ettevõtmiseks 2025. aastal oli rahvarõivakooli teise lennu koolitustega alustamine augusti lõpus. Rahvarõivaste valmistamise koolitus kestab kaks aastat 2025–2027.

Jaauanuaris osalesime Sadala Rahvamajas toimunud rahvarõivapäeval ning märtsis rahvarõiva inspiratsioonipäeval ERMis. Mais tutvustasime rahvarõivaid Virumaa lasteaedade folklooripeol „Viru Pillar“ koostöös Virumaa Instituudiga. Juunis osalesime näitusel „Rahvarõivad tuules“ Tallinnas Pika tänava galeriis. Oktoobris nõustasime Haljala Rahvamaja, aidates tuvastada laos olevate rõivaste kihelkondlikku päritolu ning neid komplektidesse sobitada. Novembris osalesime rahvusvahelisel rahvarõivakonverentsil „Elav rahvarõivas“.

Lisaks igapäevastele külastajatele võtsime 2025. aastal nõuandekojas vastu ka gruppe, kellele tutvustasime oma töid ja tegemisi: augustis Türi Käsitöö Selts, oktoobris Ida-Viru kultuurikorraldajad, novembris Rapla Käsitöö Selts, detsembris TÜ Viljandi kultuuriakadeemia õppejõud.

Koostööpartnerid: SA Virumaa Muuseumid, Rakvere Kultuurikeskus, Rakvere Linnavalitsus, Virumaa Instituut, Rakvere Loovuskeskus jt.

2026. aasta tegevusplaan:

Jätkame rahvarõivaste valmistamise koolitusega. 2026. aastal toimub Rakveres meeste tantsupidu. Nõustame abivajajaid salongi lahtiolekuaegadel esmaspäevast laupäevani nõukojas kohapeal, aga ka telefonitsi ja e-kirja teel.

Vooremaa rahvarõiva nõuandekoda (Tiina Kull)

Asutatud oleme 2012. aastal. Eestvedajaid 1, tegevustes osalejaid 80.

Peamised eesmärgid:

- Innustada inimesi tegelema Eesti pärandkultuuriga.
- Uurida, tutvustada ja aidata taastada rahvarõivaid, eelkõige kunagise Põhja-Tartumaa kihelkondade omi (Kodavere, Kursi, Laiuse, Palamuse, Maarja-Magdaleena, Tartu-Maarja, Torma ja Äksi).
- Pakkuda kvaliteetset giiditeenust rahvuskultuuri ja ajaloo teemadel.
- Tugevdada ning esindada Vaidavere külakogukonda.

2025. aasta tähtsamad tegevused:

- Näitus „Rahvarõivaid Vooremaa veerelt – Vooremaa rahvarõivakooli lõputööd“ Palamuse muuseumis, veebruar-märts

- Näituse edasine rändamine ilma esemeteta Jõgevamaa raamatukogudes ja kultuurikeskustes (Torma, Kääpa, Jõgeva, Põltsamaa)
- Rühmade nõustamine ja töötubade korraldamine suviseks tantsupeoks
- „Prillitoosi“ saates erinevatest rahvarõivaosadest rääkimine, taustal rahvarõivakooli näitus
- Vooremaa rahvarõivakooli teise lennu õppetöö alustamine septembris

Tähtsündmus oli kindlasti näituse õnnestumine. Meie näitus erines teistest rahvarõivakoolide lõpunäitustest selle poolest, et kõik esemed olid eraldi gruppides esitletud, mitte mannekeenide seljas, nii et pealiskõivad varjavad alumised. Eriline rõhk oli näitusel rahvarõivakooli kui õppevormi teekonna kajastamisel.

Koostööpartnerid: Oskar Lutsu Palamuse Kihelkonnakoolmuuseum ja MTÜ Rahvarõivas.

Oli kiire aasta. Aasta algus läks veel rahvarõivakooli esimese lennu lõpetamise ja näituse korraldamise tuules ning kohe pärast tantsupidu algas uue rahvarõivakooli planeerimine. Aasta teises pooles oleme tegelenud uue rahvarõivakooliga.

2026. aastal on plaanis:

- Rahvarõivakooli koolitused iga kuu ühel nädalavahetusel
- Muus osas pidada veidi pausi ja keskenduda doktoritöö kirjutamisele ja uurimisele
- Investeerida erialaraamatukogu täiendamisse 18. sajandi tekstiile käsitleva teaduskirjandusega

Aruannet ei esitanud: Jäneda ja Vana-Võromaa rahvarõiva nõuandekojad.

MTÜ Käsitöömaailm

Liis Burk, 5595 9817, liis@folkart.ee

Kristina Rajando, 56616395, kristina.rajando@gmail.com

MTÜ Käsitöömaailm peamine tegevusala on üle-eestilise rahvakunstigaleriide võrgustiku haldamine, koordineerimine, käsitöönäituste ja meistrilodade korraldamine ja rahvusliku käsitöö sündmuste läbiviimine. Oma ettevõtmistes kaasame käsitööliidu aastateema eesmärgi. Näituste avamisega kaasnevad esitlused, kus meistrilod saavad põhjalikumalt tutvustada enda loomingut ja rääkida oma ettevõtmistest. Kõik näituste avamised on kujunenud sündmuseks nii meistrilodele kui ka huvilistele. Saame oma sisulist tegevust jagada eraldi laiemateks tegevussuundadeks.

Rahvakunstigaleriide võrgustiku haldamine toimub meilisuhtluses, (veebi)kohtumistel ning näituste vahetustel. Rahvakunstigaleriide andmed on esitatud käsitööliidu kodulehel.

Aasta suurnäitus oli „Ammu sätitud“, mis toimus veebruaris Tammsaare pargis Tallinnas, kuraatorid Mae Kivilo ja Kristina Rajando. Esitletud oli 11 eri paiga rahvarõivad koos kandja ja rõivaste tutvustustega. Modellid olid oma ala spetsialistid, kellest mitmeid oleme harjunud ka avalikus ruumis nägema ja ära tundma. Tammsaare pargist rändas näitus edasi ERMi Heimtali muuseumi heinamaale ja Tõstamaale. Näituse fotodest koostati ka 2026. aasta kalender.

2025. aastal olid järjepidevalt kolm tegevussuunda:

1. Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigalerii (alates aastast 2005)

Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigalerii (Pikk 22) on tänaseks kujunenud arvestatavaks rahvuslikku käsitööd ja sellest inspireeritud kaasaegset käsitööd tutvustavaks keskuseks. Põhiliselt osalevad näitustel kohalikud käsitöömeistrid ja kunstnikud, aga igal aastal on ka mõni külaline teistest riikidest. Galerii on populaarne külastuskoht nii kohalike käsitööhuviliste kui ka turistide seas. Peame eriti oluliseks näituste avamisega kaasnevat esitlust, kus sõna saavad meistrid, ERKLi esindajad ja alati ka kohale tulnud huvilised. Näitustega võivad kaasneda ka meistrikojad, kus on võimalik näha meistrit töötamas, või töötoad, kus huvilised saavad kätt proovida.

2025. aasta näituseprogramm tõi mitmekülgsete esitlustega välja Eesti käsitöö elujõulisuse ning selle seosed nii pärandi, tänapäeva kui ka tulevikuga. Näitused käsitlesid rahvakunsti ja käsitööd eri vaatenurkadest. Esitatud oli nii autoriloomingut, paikkondliku käsitöö edasikandmist, õppe- ja järelkasvuprotsesse kui ka kaasaegset rahvakunsti inspireeritud disaini. Keskkel kohal olid tekstiilid ja rõivad: silmkoelised ja heegeldatud tööd, pitsid, trükikangad, siidimaal ning rahvarõivastest inspireeritud kaasaegne loomine. Mitu näitust keskendusid aastateemast tulenevalt rahvarõivale. Kihnu rahvarõivaid tutvustav näitus aga tõi välja kohaliku rõivapärandi kui elava ja muutumisele avatud nähtuse, julgustades traditsioonide teadlikku kasutamist nii peo- kui ka argirõivastuses. Tähtis oli noorte kaasamine. Näituseprogrammis kajastusid noorte käsitöölise ja õppijate tööd, meistriõppe protsessid ning põlvkondadevaheline teadmiste ja oskuste edasiandmine. Lisaks toodi esile kestliku mõtteviisi ja materjaliteadlikkuse teemasid, sealhulgas kohalike loodusmaterjalide eetilist kasutamist ja nende päritolu väärtustamist. OMA märki kandvate materjalide näitus on ääretult hariv ja sai palju positiivset tähelepanu. Rahvusvahelist mõõdet lisas Soome metallikunstnik, kelle teostes põimus käsitöö ja mütoloogia kokku vägevateks sepikesteks.

Kokkuvõttes pakkus näituseaasta taas eriilmelist ülevaadet käsitööst alates ajaloolistest eeskujudest ja muuseumipärandist kuni tänapäevaste autorite loominguiliste tõlgendusteni.

Eesti Käsitöö Maja (Pikk 22, Tallinn) rahvakunstigalerii näitused 2025

7.01–27.01	Kohalik tulnukas. India Maria Emilia Kiisler
28.01–17.02	Pealekasv. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit
18.02–8.03	Neli põlvkonda näputööd. Ühe pere lugu
09.03–31.03	SÕÖR. Etnowerk
1.04–21.04	Märk OMA. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit
22.04–12.05	Peale kevadpühi. Hylde OÜ, Mari Pukk
13.05–2.06	Teekond pitsiga – heegeldusi Heimtali muuseumi esemekogust. Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool
3.06–7.07	Rahvarõiva tuules. OÜ Kodukäsitöö
8.07–21.07	Kroonimine / The Coronation. Mütoloogiline Soome. Routa Design, Kirsi Vahtera (Soome)
22.07–11.08	Iirised. Siidimaal. Aita Rõemus
12.08–1.09	Lehed pitsis. Merli Taukar
2.09–22.09	Vana kuue tuules. Aet Reha, Katarina Naarits
23.09–13.10	Kuld on jäänud jälgedesse. Veinika Västriik
14.10–3.11	eesti-keha-kate 3. konkursitööde näitus

4.11–24.11 Elav rahvarõivas 2. Kihnu rahvarõivad
25.11–15.12 Pea-asi. Lembe Maria Sihvre
16.12–5.01.2026 MTÜ Rahvarõivas. Pärnumaa rahvarõivakooli lõputööd

2. Kaarmanni Käsitöö aknanäitused (alates 2020)

2019. aasta detsembrist on avatud paikkondade traditsioonilist ja uusloomingulist käsitööd pakkuv pood Kaarmanni Käsitöö.

OÜ Kodukäsitöö tegevust toetavad projektipõhiselt ERKL, MTÜ Rahvarõivas ja MTÜ Käsitöömaailm. Vanaturu kael 8 kaks suurt vaateakent avanevad Raekoja platsile ja annavad suurepärase võimaluse aknanäituste korraldamiseks. Igakuistel näitustel esitleme nii kaupluses pakutavat meistrite toodangut kui ka spetsiaalselt aknanäituseks loodud ainueksemplare, mida on edaspidi võimalik tellida. Eriti oluliseks peame koostööd käsitööd õpetavate kõrgkoolide ja ametikoolidega. Oleme andnud neile võimaluse esitleda parimaid töid näitusel ja saada kogemus ettevõtluses. Oodatud on nüüd juba iga-aastased Kõrgema Kunstikooli Pallas ja TÜ Viljandi kultuuriakadeemia septembrikuised aknad. Esitlusvõimalused on olnud ka Räpina Aianduskoolil ning Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolil.

Traditsiooniks on saanud koostöö Folkloorinõukoguga, iga aasta novembris imetleme aknal mardi- ja kadrisante. Näitus „Hakkame sanditama“ on alati põnev ja sobib hästi meie traditsioonilise käsitööga. Vabariigi aastapäeva puhul on veebruaris akandel rahvarõivad MTÜ Rahvarõivas valikul.

Juba viis aastat aknanäituste korraldamist on andnud meistritele võimalusi oma toodangu esitlemiseks ja edaspidiseks koostööks. Tagasiside meie aknanäitustele on olnud positiivne, meie ettevõtmisi traditsioonilise käsitöö esitlemiseks on märganud.

Jaanuar	Lembe Sihvre ja FeltMill
Veebruar	Rahvarõivas ruudus
Märts	Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool / Olustvere puidukoda
Aprill	Mari Pukk ja Anu Vingisaar
Mai	Katré, Anu Sergo ja Avinurme Puiduait
Juuni	Kodukäsitöö – Rahvarõiva tuules
Juuli	Vilve Unt ja Mirai
August	Katarina Naarits / Aet Reha ja FeltMill
September	Kõrgem Kunstikool Pallas ja TÜ Viljandi kultuuriakadeemia
Oktoober	Kango Tekstiil ja Lembe Maria Sihvre
November	Folkloorinõukogu ja Viru Käsitöö Salong
Detsember	Kodukäsitöö jõulumaa

3. Paikkondade tunnustatud rahvakunstigaleriid

MTÜ Käsitöömaailm ja ERKLi juhatus on tunnustanud allpool esitletud galeriisid ja andnud neile õiguse kasutada käsitööliidu logo.

Galeriide arv on aastatega kasvanud ja paikkondades on leitud võimalusi uute loomiseks. 2025. aastal on uus pikaajaline püsinäitusega rahvakunstigalerii tekkinud Põltsamaale. Käsitöömaailma eesmärgiks on näituste laiem tutvustamine olemasolevate sotsiaalmeediakanalite, kodulehe ja meililistide kaudu. Koos paikkondade keskuste

esitlemisega paber kandjal oleme sinna lisanud ka kohalikud rahvakunstigaleriid. Jätkuvalt toetame koostööd näituste vahetamiseks.

Aastal 2025. edukalt tegutsenud rahvakunstigaleriid paikkondades:

Tõstamaa Käsitöökeskus
Haapsalu Pitsikeskus
Meistrite Maja Räpinas
Viru Käsitöö Salong Rakveres
Galerii Hal'as Kunn Obinitsas
Peipsimaa Külustuskeskus
Katre Meistrikoda Põltsamaal
Maarja-Magdaleena Gild Pärnus
Puiduait Avinurmes
Lahemaa pärimuskoda
Jaago Käsitöötal
Vana-Võromaa käsitöö esinduspood

Külastasime 2025. aastal võrgustikus olevaid ning potentsiaalseid uusi paikkondlikke koostööpartnereid ja rahvakunstigaleriisid. Olulised tegevused olid kontaktide värskendamine ning tõhusa infovahetuse hoidmine. Kiireim ühine suhtlus on hetkel toimunud ühises meililistis, mille kaudu saame jooksvalt edastada paikkondades ja Tallinna näitustel toimuvat. Teavet hoiame päevakohasena käsitööliidu kodulehel ning edastame ka läbi sotsiaalmeedia. Seeläbi saavad ka külalastajad kompaktsemat infot meie ning paikkondades toimuvate näituste kohta.

Juba teist korda korraldasime ka suuremat tähelepanu pälvinud käsitöö töötubade sündmust. Kui esimesel sündmusel keskenduti parandusviisidele, siis sel korral lihtsamale huvitavale käsitööle, mis on jõukohane algajaile ja huvitav ka meistrile. Suur isetegemise päev toimus oktoobris Hopneri majas Tallinnas. Kõik ettevalmistatud töötoad täitusid ning osalejatel oli pakutu vastu siiras huvi. Saime sündmusel tutvustada ka oma suuremaid tegevusi ja suunata huvilisi näitusi külastama.

Kuna 2026. aastal toimub Veneetsias taas Homo Faberi innovatiivse ning pärandkäsitöö- ja disaininäitus, esitasime 2025. aasta lõpul kandidaadiks ka seitse Eesti kunstnikku ja käsitöölisi. Vastused peaksid tulema mõne kuu jooksul.

MTÜ Käsitöömaailm juhatuses on Liis Burk ja Kristina Rajando. Meie püsikulud on näitusepindade rent, raamatupidamisteenus ja väike palgakulu. Jätkame koostööd MTÜ Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu, MTÜ Rahvarõiva, paikkondlike galeriide ning koostööpartneritega.

Käsitööettevõtete alaliit

Katre Arula, 551 3147, katre.arula@gmail.com

Liivi Soova, 516 5161, liivi@folkart.ee

Käsitööettevõtlike juhtimine toimus aruandeaastal traditsiooniliselt projektipõhiselt. Juhatuse otsusega moodustati toimkonnad ja määrati projektijuhid olulisematele ettevõtmistele. Käsitööliidu suuremaid ettevõtmisi (Mardilaat, Keskaja Päevad, aastateemaga seonduvad ettevõtmised) toetati nii käsitööliidu tegevus- kui ka projektitoetustest.

Jätkuvalt on ettevõtluse osakaal käsitööliidu algatustes kasvanud ja saanud olulisemaks kogu käsitöövaldkonna edendamisel. Märgid Tunnustatud Eesti Käsitöö ja OMA on leidnud kindla koha käsitööettevõtluse toetamisel ja edulugude tunnustamisel. Märkimisväärselt on viimastel aastatel kasvanud ettevõtluse osakaal paikkondlikes käsitöökeskustes.

Vaatamata keerulisele majandusseisule ei saa rääkida üldisest kriisist ja tagasiminekest. Käsitöölaadadel oli jätkuvalt nii tuntud kui ka uusi meistreid, kes esitlesid kvaliteetset uusloomingut.

Aruandeaasta olulisemad traditsioonilised käsitööettevõtlust toetavad sündmused olid järgmised.

1. Mardilaat

Mardilaadale eelnes väga põhjalik ja pikk ettevalmistusperiood. Peakülaliseks oli seekord rannarootsi paikkond. Selle paikkonna ettevõtjatele ja meistrikodadele pöörasime suuremat tähelepanu ja jagasime suuremat esitluspinda. Traditsiooniliselt olid eelistatud Tunnustatud Eesti Käsitöö ja OMA märki kandvad ettevõtjad. Jõuliselt on Mardilaadale tagasi tulnud laupäevane paikkonna käsitööpäev, millega tegid ilusa alguse Hiiumaa käsitööselt aastal 2023 ja Pärnumaa aastal 2024. Aruandeaasta peakülaline Aiboland jätkas traditsiooni: meil oli võimalus teha tutvust rannarootsi käsitöötraditsioonidega ja nautida pealaval suurepäraseid etteasteid.

Kõrvuti pärandi tutvustamisega peame jätkuvalt oluliseks uue ja innovaatilise käsitöö laadale toomist. Tunnustust jagasime konkursi „Uus toode Mardilaadal“ võitjatele.

Mardilaat oli jälgitav ka sotsiaalmeedias, loodi lisavõimalusi nii ettevõtete tutvustamiseks kui ka toodete müügiks.

Mardilaadast loe täpsemalt põhjaruandest.

2. Keskaja Päevad

Olulisemad ettevõtmised: keskaja turg Raekoja platsil, keskaja küla Niguliste mäel, kontserdid ja etteasted pealaval, turniirid ja ekskursioonid vanalinnas.

Keskaja Päevadel on käsitöömüügi kõrval väga oluline roll meistrikodadel, turniiridel jt mängulistel etteastetel. Kõik see nõuab oluliselt suuremat materiaalselt toetust kui hetkevõimalused pakuvad. Keskaja Päevade edu sõltub suuresti ajastuhõngulistest ettevõtmistest ja kostüümide rohkusest. Jätkuvalt on probleemiks keskajaga seonduva toodangu vähesus. Väljapääsu näeme uute keskaja teemaga seotud meistrikodade ettevalmistamises ja väliskülaliste kaasamises.

Kauplejaid oli teist aastat vähem kui eelmistel aastatel, Raekoja platsile ehitatud roheala ei soosi meie ettevõtmist ja piirab oluliselt kauplejate arvu. Teisalt ei ole paljud tuntud käsitöömeistrid huvitatud välilaadale tulemisest. Sagedasti ebasobivad ilmastikutingimused ei soosi samuti kauplemist.

Keskaja Päevad olid kõigele vaatamata väga rahvarohked ja tunda oli linnarahva ja külaliste kasvavat huvi meie ettevõtmise vastu.

Keskaja Päevadest loe täpsemalt põhjaruandest.

3. Ettevõtluspäev Mardilaadal

Ettevõtluspäev on oma formaati aeg-ajalt muutnud. Juhatuse ettepanekul toimus kolmandat aastat ettevõtluspäev Mardilaada avapäeval. Pealaval anti üle käsitööettevõtja aastaauhind ja esitleti tunnustatud käsitööettevõtjaid. Mardilaat on selleks sündmuseks kõige sobivam koht, kuna just siin osaleb palju ettevõtjaid ja käsitööhuvilisi. Ettevõtluspäeval näidati suurelt ekraanilt uusi filme edukatest käsitööettevõtjatest ja tutvustati edulugusid vaheldumisi

pillimängu ja lauludega pealavalt. Paikkondade käsitöökeskuste ja -ettevõtete esindajatel oli võimalus osaleda seminaril.

Ettevõtluspäeva seminar Unibet Arena seminariruumis

Neljapäeval, 6. novembril kell 14.00–17.00

- Kõrgem Kunstikool Pallas. Kairi Lentsius – LooTöö koostöö kui tudengiettevõtluse teekonna algus
- Meelis Kihulane ja Roland Burk – Pärandkultuur loob töö
- Lilli Jahilo, Kadi Vingisaar ja Eva-Liisa Kriis – Kodavere undrukust Estonia ballisaali
- Anu Randmaa – Rahvarõivakool kui ettevõtlus
- Svetlana Saare – Rahvarõivaste hooldus kui ettevõtlus
- Maret Lehis – Rahvarõivameister kui ettevõtja

Kell 17.00 kuulutati pealaval välja käsitööettevõtja 2025 – Maret Lehis, kelle elutööks on rahvarõivaste loomine ja selle pärandi edasikandmine. Ta koob kangast ja valmistab rahvarõivaid ning nõustab soovijaid ka rahvarõivateemadel. Mareti edulugu käsitööettevõtjana kajastati ajalehes Äripäev.

4. Tunnustused käsitööettevõtjatele

Mardilaadal jagati välja käsitööliidu kõrgeimad tunnustused.

Märk Tunnustatud Eesti Käsitöö

Mari Pukk. Hylda OÜ – ajaloolised trükimustriga kangad ja neist valmistatud esemed
Maret Lehis. Pileum OÜ – pappalusel valmistatud etnograafilised peakatted (pott- ja kabimütsid, pärjad)

Märk OMA

Ragnar Saage. MTÜ Õpperetk – kohalikust maagist raua sulatamine.

5. Käsitööliidu poolt tunnustatud käsitöökeskused paikkondades

Paikkondadeülesed käsitöökeskused Tallinnas:

Eesti Käsitöö Maja ja Kaarmanni Käsitöö

Käsitöökeskused paikkondades:

Avinurme Puiduait
Edeva Eremiidi Puutöökool
Eesti Rahva Muuseum
Haapsalu Pitsikeskus
Hiiu Vill
Hiiumaa Käsitööselts
IIDA Kursused
Jaago käsitöötalud
Kagu Kudujad, Külli Jacobson
Katre Meistrikoda
Kihnu Muuseum
Koordikamber
Kriisa Talo Setomaal
Lahemaa pärimuskoda
Maarja Magdaleena Gild
Muhu käsitööpood
Obinitza Galerii

Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli käsitöökojad
Peipsimaa Külustuskeskus
Ulve Käsitöö
Meistrite Maja
Muhu Käsitööpood
Peipsimaa Külustuskeskus
Rikka Ivvani talu
Saara Kirjastus
Tõstamaa Käsitöökeskus
Tsooru potitehas
Turgi käsitöö- ja tervisetalu
Ulve Käsitöö. Meistrite Maja
Viljandi Käsitöökoda ja Etnoait
Viru Käsitöö Salong

Aruandeaastal lisandus Piusa Savikoda, kus valmib Signe ja Meelis Kriguli unikaalne autorilooming ja traditsioonilisest keraamikast inspiratsiooni saanu.

Paikkonna käsitöökeskus võib olla nii kogukonna algatus kui ka pere või ühemeheettevõtmine. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit soovib olla teejuhiks paikkondade omanäolise käsitöötraditsiooni avastamisel. Meie kodulehelt folkart.ee leiab huviline juhised hinnatud käsitöökeskusteni jõudmiseks.

Aruandeaastal jätkasime logo kasutamise õigusega paikkondade käsitöökeskuste tutvustamist meie kodulehel ja sotsiaalmeediakanalites. Jagasime paberkanjal infovoldikut ja muutsime käsitöökeskuste esitlemise profiili kodulehel. Paikkondade käsitöökeskuste esindajad osalevad meie olulisematel ettevõtmistel – volikogus ja juhtide koolis. Paikkondade käsitöökeskuste loend on avatud. Käsitööliidu juhatuse liikmed külastavad erinevaid algatusi paikkondades ja teevad ettepaneku nimekirja täiendamiseks.

6. Käsitööettevõtlust toetavad projektid

• Näitused

Rahvakunstigalerii ja Kaarmanni käsitööpoe aknanäitused annavad ettevõtjatele, koolidele ja käsitöökeskustele võimaluse oma toodangut esitleda. Näituste korraldamine loob uusi võimalusi koostööks ja pakub uutele tulijatele võimalusi oma toodangu tutvustamiseks. Aruandeaasta oli taas väga edukas näitusteaasta nii Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis kui Kaarmanni käsitööpoe.

• LooTöö

Aruandeaastal jätkus edukalt Tallinna Strateegiakeskuse poolt toetatud projekt LooTöö, mis keskendub eelkõige uue toodangu saamisele ja ettevõtjate, koolide esitlustele Kaarmanni käsitööpoe. Tallinna käsitöömeistritest vääris esiletõstmist Maris Willadsen oma keraamiliste väikeste vanalinna majakeste ja lauanõudega. Tootegrupile „Armastusega Tallinnast“ on järge oodata juba uuel aastal. Räägime huvilistele lugusid Tallinnast kvaliteetsete käsitöötoodete kaudu. Jätkus koostöö Kõrgema Kunstikooli Pallas tekstiiliosakonnaga. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu ja Kõrgema Kunstikooli Pallas tekstiiliosakonna koostöös toimunud selleaastase tootekonkursi kohalikust villasest lõngast silmuskootud toodete loomiseks võitis tekstiilitudeng Hanna-Maria Org. Koostöö Kõrgema Kunstikooliga Pallas ja TÜ Viljandi kultuuriakadeemiaga on toonud Kaarmanni Käsitöö akendele tudengite septembrikuised tekstiilinäitused ja käsitööpoodi algajate ettevõtjate loomingu. Mitmed tooted on saanud edukateks müügiartikliteks ja sillutanud teed noorele ettevõtjale.

- Koolitused käsitööliidu koolituskeskuses

Koolitused on suunatud algajatele, hobitegijatele ja meistritele, pakkudes võimalusi enesetäiendamiseks ja uute oskuste omandamiseks.

Koolituste fookus on peamiselt tekstiilivaldkonnal, kuid käsitletakse ka teisi rahvusliku ning kaasaegse käsitööga seotud teemasid. Kursused toimuvad väikestes gruppides, et tagada individuaalne juhendamine. Koolitusi viivad läbi kogenud õpetajad ja meistrid, kes ühendavad praktilise kogemuse ja teadusliku tausta. Koolituste kohta saab täpsemat infot meie kodulehelt.

Kõik käsitööliidu koolituskeskuses toimuvad kursused on avatud ka käsitööettevõtjatele, olulisemad teemad leidsid käsitlust Mardilaada ettevõtlusseminaril.

- Rahvarõiva nõuandekojad

Paikkondade käsitööpärandi põlistamisel on aasta-aastalt jõudu kogunud rahvarõiva nõuandekojad, kus on ühendatud nii ettevõtlus kui ka harrastus.

- Mentorkoolitused käsitöövaldkonna edendamiseks paikkondades on avatud ka kohalikele ettevõtjatele.

- Esitlused, reklaam

Aruandeaasta olulisem kohtumine oli veebikohtumine Soome turismikorraldajatega. Ettevõtmise korraldas Tallinna Strateegiakeskus, peateema oli käsitöö ja peakülaliseks Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit. Liina Veskimägi tegi soomekeelse ettekande meie suursündmustest ja paikkondade käsitöökeskustest. Käsitöökeskusi tutvustati põhjalikult ka nelja kuu jooksul Facebookis .

Lisaks toimivale reklaamile sotsiaalmeedia kanalite kaudu trükime jätkuvalt infovoldikuid suursündmuste kohta ning jagame neid paikkondades ja Tallinna I-punktis turistidele. Mardilaadaks ilmub infoleht koos käsitööliidu Teatajaga.

Kangakudujad

Kersti Pook, kerstipook@gmail.com

4. oktoobril 2025 toimus XXIII üle-eestiline kangakudujate info- ja õppepäev Tallinnas, Hopneri majas ja käsitööliidu koolituskeskuses. Selle aasta teema oli „Ettevõtlik kangakuduja“. Kangakudujate info- ja õppepäev on igal aastal väga oodatud erialane kokkusaamine. Infovahetuseks on see väga vajalik üritus, kuna suur osa ettevõtjatest asub pealinnas, siis sel aastal otsustasime koguneda Tallinna vanalinnas. Osalejad saabusid üle Eesti ja said teadmisi ning kuulsid kogemuslugusid kangakudumisega tegelevatelt ettevõtjatelt. See on üks raskemaid ja aeganõudvamaid käsitööliike ettevõtluses. Kuna siiani on Eestis koolitatud kangakudujaid Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolis ning TÜ Viljandi kultuuriakadeemias ja Eesti Kunstiakadeemias, siis täna on meil olemas veel ettevõtjaid kangakudumise alal. Kutsekoolide reformi tõttu on aga lõpetatud kangakudujate õpetamine juba Haapsalu Kutsehariduskeskuses ja Räpina Aianduskoolis. Seepärast tõstisime fookusesse kangakudujad kui ettevõtjad. Oma lugusid jagasid:

- ✓ Kadi Pajupuu, kes rääkis leiutaja- ja disaineritööst kangakudumises ning tutvustas uut raamatut „Muutujad. Variables“.
- ✓ Veinika Västriku Turgi käsitöötalust tutvustas oma tööpäeva.
- ✓ Marge Veelmaa rääkis ettevõtte Tuulesttekstiil sünnist ja arengust.
- ✓ Eva-Liisa Kriis IIDA Stuudiost rääkis kangakudumisetevõtlusest mujal maailmas.
- ✓ Tiia Saart VaibaLee rääkis brändi loomisest, arendamisest, turundamisest.
- ✓ Maret Lehis Pileum Oüst rääkis telgedel kootud rahvarõivakangastest ja

kutsestandardi vajalikkusest.

- ✓ Signe Kinks kangasteljetoast Koome Koos.

„Kangasulane 2025“ konkursi võitja valiti näituse põhjal, mis oli üles seatud Hopneri majas käsitööliidu koolituskeskuses. Võitjaks valiti Leelo Luts, kelle teema oli Kullamaa meeste püksikanga kudumine ja pükste õmblemine.

Lisaks külastati infopäeval:

- ✓ näitust „Kuld on jäänud jälgedesse“ Eesti Käsitöö Maja rahakunstigaleriis
- ✓ Kango Tekstiili poekest Pikal tänaval
- ✓ Kaarmanni kaupluse aknanäitust
- ✓ Kadi Pajupuu ja Marilyn Piirsalu töökoda
- ✓ Signe Kinks näitas lahkesti ka oma teljesaali Koome Koos Männikul.

Päeva juhtis Maret Lehis. Üritus on oluline kangakudumise traditsioonide hoidmiseks ja jätkumiseks eesti rahvakultuuris.

Meie koostöö kõikide kangakudumist õpetavate koolide ja klubidega on väga tihe. Meid aitab nõu ja jõuga Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, võimaldades meile näituse ja esitluspindu. Headeks koostööpartneriteks on ka väikesed eraettevõtted, kes lahkesti jagavad õppuritele kangakudumisinfort, sealhulgas praktikakohtade, töövõtete ja parimate materjalide asjus.

Suur tänu osalejatele! Eriti suur tänu Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidule ning Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapitalile.

5. oktoobril 2026 toimub üle-eestiline kangakudujate infopäev Põltsamaal pealkirja all „Moodne, kangas“.

Lihula Lilltikandi Selts

Urve Selberg, e-post: lihulatikand@gmail.com

2025. aasta esimene pool tõi meie seltsi tikkijatele rohkelt tööd, sest oli laulu- ja tantsupeo aasta. Seelikuid tikiti nii üksikutele tellijatele kui ka ühele rahvatantsurühmale.

Keskendusime kahele suurele üritusele. Üks neist oli XIII Lihula lillkirja festival, mille peateemaks meeste rahvarõivad. Traditsiooniliselt kuulusid festivali kavasse näitus, töötoad, ettekanded ja väike kontsert. Teine suurem ettevõtmine oli osalemine XXIX Mardilaadal.

Suvel viisime läbi mitu tikkimistöötuba. Oleme leidnud nii Eestist kui Lätist toredaid koostööpartnereid, kes on toonud mitme suve jooksul Lihulasse käsitööturiste lilltikandit õppima. Sel aastal juhendasime tikkijaid Ameerikast ja Hollandist.

Jaanuaris 2026 plaanime alustada seltsi lipu tikkimist. Suvistesse õpitubadesse on tulemas kolm gruppi.

Eesti Lapitöö Selts

Marja Matiisen, ELTS juhatus liige, 501 5651, e-post: kontakt@marjamatiisen.com

Eesti Lapitöö Seltsil täitus tänavu 30. tegutsemisaasta. Tore on, et seltsi liikmed osalevad ikka aktiivselt ja edukalt näitustel ja võistlustel, õpetavad ja näitavad lapitööd koolides ja kogukondades.

Seoses sel aastal Eestis vastu võetud tekstiilijäätmete liigiti kogumise kohustuse seaduse vastuvõtmisega on taaskasutamise teema valusalt päevakorras. Lapitöö põhinebki suuresti taaskasutatud kangastel ja selle seaduse edukas rakendamine puudutab meid väga.

Tähistasime seega seltsi sünnipäeva ühise keskkonnahoiuteemalise näitusega „Rohepööre“, mis toimus veebruarist märtsi lõpuni Hopneri Majas. Seekord tegime pidulikuks ja tähtsaks näituse lõpetamise. Saime kokku, meenutasime tehtut ja koos oldud aegu. Arutasime probleeme ja võimalikke lahendusi uue seaduse ja näituse teemadel ning selgitasime igaühe nägemust ja inspiratsiooni oma näitusetööks.

Aastakoosolek toimus 29. novembril Marja Matiiseni Lapitöö Majas.

Võtsime plaani osalemise Lätis Auces rahvusvahelisel lapitööpäeval juunis 2026 oma näituse ja esitlustega.

Seltsi liikmete lapitöötegemised

Katre Arula

- Mais vaateaknanäitus „Pajalapila“ Kaarmani poes Tallinnas
- Juunis osalemine Kodukäsitöö ühisnäitusel „Rahvarõiva tuules“ rahvakunstigaleriis Tallinnas
- Juunis-juulis Põltsamaa lossis isikunäitus „Jalutuskäik Põltsamaa lossihoovis“ meistritemaja galeriis
- Juulis moeetendus „NEW.UUS 4“ Põltsamaa lossihoovis
- Osalemine Mardilaadal Tallinnas
- Detsembris ühisnäitus „Lapitöö võlumaailm“ koos Kersti Poogiga Põltsamaa lossis

Ene Pars

- Osalemine Hiiumaal tekstiilinäitusel „Nööri mööda Päevasaarele“
- Osalemine tekstiilikunstnike aastanäitusel „Tähelepanu, materjal!“
- Talvemuinasjutt Tallinna vanalinnas, installatsiooni „Tulipunane lilleke“ tegemine
- Konkursil „eesti-keha-kate 3“ äramärgitud töö

Marja Matiisen

- Kohtuniku eripreemia Inglismaal Birminghamis toimunud võistlusnäitusel „The Festival of Quilts“ seinatekstiili „Takistavad tegurid“ eest
- Tallinna Rahvaülikooli preemia „Aasta õpetaja 2025“ lapitöökursuste eest
- Lapitöökursused ja Lapitöö Klubi Tallinna Rahvaülikoolis, Viimsi Raamatukogus ja Lilleküla Ringmajanduskeskuses
- Näitused, kokkusaamised ja avatud töötoad Lapitöö Majas
- Mininäitus ja osalemine Mardilaadal

Hilja Sepp

- Osalemine Mardilaadal
- Keskaegse rõivaste näitusmüük Tallinnas Keskaja Päevadel ja Viljandis hansapäevade laadal

Mall Vesilo

- Näitus „Kirikirjad kindalt seinale“ juunist augustini Ameerikas Eesti majades
- Lapitöökursused Võhmas ja Olustvere põhikoolis
- Juunist augustini isikunäitus Olustvere lossis

Sune Teemaa

- Lapitööring ja hooajanäitused Põhja-Tallinna Sotsiaalkeskuses

Aivi Tamm

- Mais-juunis isikunäitus „Aada asjad“ Tartu Linna Raamatukogus
- Konkursil „eesti-keha-kate 3“ OÜ kodukäsitöö poolt äramärgitud töö
- Osalemine Viljandi parandusfestivalil
- Lapitöökursused Keilas, Tabasalus, Tallinna Rahvaülikoolis ja õpetamine Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolis
- Koolitused koostöös Lääne Harju Lasterikaste Perede Liiduga, näitus Harju Maakonna Raamatukogus

Rahvapärane puutöö

Meelis Kihulane, edev.eremiit@gmail.com

Eesti puukäsitöö maastik on nüüd rikkam uue kooli võrra – Roland Burk avas 2024. aasta lõpus Lahemaa Pärimuskojas puutööõppe ning esimesed üheaastase programmi õpilased sel aastal ka lõpetasid. Nii mõnigi lõpetajatest jätkab samas koolis edasiõppimist.

Taas käis meie korvipunumise „isa“ Margus Rebane Eesti puukäsitööd esindamas Usbekis Kokandis seasel III rahvusvahelisel käsitööfestivalil.

MTÜ Tuhala Ajaloo- ja Kunstikamber kutsus järjekordse konkursi raames üles tegema puukäsitööd: 2025. aasta teemaks oli soolavakk. Osalejaid oli päris palju ning valmistati väga mitmetahulisi vakkasid. Valminud töödest käib ringi ka näitus.

Edeva Eremiidi Puutöökoolis lõpetas kolmas lend.

Senine alaliidu eestvedaja Meelis Kihulane annab alates 2026. aastast tegevuste eestvedamise üle Roland Burk'le.

Pitsimeistrite alaliit

Kristiina Nemirovitš-Dantsenko, kristiinand@gmail.com

Birgit Pere-Päästel, birgitpere@gmail.com

Ulvi Kalmet, tammitalu@gmail.com

Niplispitsi Seltsi tegevuse eesmärk on niplispitsi traditsioonide hoidmine, arendamine ja tutvustamine, käsitööoskuste edasiandmine ning kogukonna ühendamine ühiste tegevuste kaudu.

Aruandeperioodi jooksul kuulus seltsi 67 liiget. Liikmeskond oli aktiivne ning osales regulaarselt seltsi tegevustes ja üritustel. Niplispitsi töötoad ja õpiringid toimusid Jänedal, Tallinnas, Pärnus, Raplas. Liikmed tegelesid nii traditsiooniliste kui ka kaasaegsete niplispitsi tehnikate harjutamisega.

Selts korraldas Pärnus juubeliürituse, kus oli näitus ja õpitoad. Vormsi saarel korraldasime laagri, kus tutvusime saare eluga ja õppisime vabakäepitsi. Seltsi tegevust tutvustati laiemale avalikkusele, korraldasime infopäevi ja õpitubasid. Arendasime rahvusvahelist koostööd, Heinamaa niplajad (Soome) käisid meid õpetamas ja samuti taastasime koostöö Läti niplajatega.

Aruandeperiood oli seltsi jaoks tulemuslik. Tegevused toetasid niplispitsi oskuste säilimist ja arengut ning suurendasid huvi selle käsitööliigi vastu. Liikmete aktiivsus ja koostööpartnerite panus aitasid kaasa seltsi eesmärkide täitmisele.

Plaanid järgmiseks perioodiks

Jätkata regulaarsete töötubade ja õpiringidega. Laiendada koostööd teiste käsitööseltside ja kultuuriasutustega nii Eestis kui ka välismaal Korraldada uusi näitusi ja avalikke tutvustusi. Kaasata uusi liikmeid ning pöörata tähelepanu noorte huviliste kaasamisele.

Mänguasjameistrid

Lembe Sihvre, 513 839, e-post: lembe.sihvre@folkart.ee

Kaarmanni aknanäitusel esitles Mari Pukk (Hylde OÜ) rahvuslikke tittesid.

Vanalinnapäevade raames korraldatud pärimuskülas olid meistrid väljas mitme rahvuslikke mänguasju tutvustava töötoaga. Õpiti tegema räti- ja lõnganukke, vurre, puust ja looduslikest materjalidest karjalapse lelusid.

Vabariigi aastapäeva tähistasime Rahvusvahelises Koolis, tutvustades eesti rahvuslikke lelusid. Keskaja Päevadel osalesime samuti mitme töötoa ja müügiletiga. Töötubadega oldi väljas ka Mardilaadal – Maarja Magdaleena Gildi Nukukoda, Lembe Maria Lelukoda jne.

Toimus hulk kursusi Resa Tiitsmaa (Resa Nukk), Vaarikas Vahukoorega, Lembe Maria Sihvre jne juhendamisel.

Valmisid Eesti Rahva Muuseumi ajaloolisi kostüüme kandvad nukud tegelustuppa.

Väikekandlemeistrid

Toivo Tähemaa, 509 1918, e-post: toivo@overall.ee

Raivo Sildoja on Pillitöökoja nime all tegutsenud üle 30 aasta. Põhitegevuseks on viiulite kordaseadmine, enda toodetud väikekannelde remont ning hiiukannelde ehitus ja remont. Nüüd juba mitmendat aastat on asukohaks Pringi küla Viimsi vallas. Tema juures saavad täiskasvanud soovi korral õppida ka erinevaid rahvapille.

Mihkel Soonel oli toimekas ja tegus aasta, sai pille valmistatud, praktikanti juhendatud, Viljandi folgi laadal käidud. 2025. aastal oli täheldada ekspordi osakaalu kasvu.

Rait Pihlap jätkas seniste tegevustega. Valmistas mitukümmend 6–15-keelset väikekannelt ja 46–58-keelset kromaatilist kannelt, mõne 44-keelse basskandle ja mitu 3–4-keelset hiiukannelt.

Indrek Roosil kujunes 2025. aasta kandlemeisterdamise taasalustamise aastaks. Mudelite osas võib nüüd oodata mõningasi variatsioone. Väikesed variatsioonid kõlaava disainis on juba näha.

Alar Vuks, Lõuna-Eesti kandlemeister, kes väikekandleid enam ei valmista, jätkab lastele mõeldud vähemrahvalike viisikannelde valmistamist ning parandab sekka külakandleid, duurikandleid ja ka muid instrumente.

Toivo Tähemaa väikekannelde tootmine 6,- 7- ja 12-keelsete pillide osas vähenes, parkümmend tükki aastas kokku. Järjest rohkem aega võtab Tallinna Tehnikaülikooli õppekava juhi töö.

2025. detsembri keskel kaotasime ühe produktiivse väikekandle- ja karmoškavalmistaja Rein Reinpõllu. Pilliaida brändi saatus on hetkel veel lahtine. Kandleid tegi Rein 15 aastat. Kahju, et ta lahkus!

Vildimeistrid

Liina Veskimägi-Ilste, 5647 6471, e-post: liina@folkart.ee

Kahe viimase aasta jooksul oli võimalus osaleda Põhja- ja Baltimaade villaprojektis Nordplus F.E.L.T.WOOL. Projekti Eestipoolne vedaja oli TÜ Viljandi kultuuriakadeemia. Projekti kuulusid veel Leedu, Soome, Norra ja Rootsi vildi ja villa ettevõtjad, õppeasutused, lambakasvatavad ja arendajad. Kohtusime kahe aasta jooksul igas riigis kuus-seitse päeva, selle ajaga saime väga hea ülevaate nende lambavilla hetkeolukorrast ja vajadustest. Villareisid andsid hea ülevaate riikide villastandarditest, kohalikest lambatõugudest ja villa väärindamisest. Külastasime lambafarme, villavabrikuid, õppeasutusi. Kohtusime vildimeistrite ja tootjatega. Omavahelised kontaktid, teadmiste vahetus ja võrgustiku tekkimine oligi selle ettevõtmise suurim väärtus.

Lisaks toimus juulis suvine vabas vormis villaku viltimine. Kasutasime Kadri Tali karjast pärit eesti maalamba villa.

2026. aastal plaanime vildimeistrite ühisnäitust Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis 25.08-21.09.

Taimsed kiud

Margit Pensa, 526 6198, info@erteenused.ee

Liis Burk, 5595 9817, liis@parimuskoda.ee

Aprillis toimus Viljandi kultuuriakadeemias Noore Meistri Kool, kus taimsete kiudude õpitoas valmistati kahe pika tööpäeva jooksul lina-, kanepi- ja nõgesekiust paberit. Omandati teadmisi kiudtaimedest, õpiti neid käsitsema ning märkama nende sarnaseid ja erinevaid omadusi.

Mai lõpul avasime Mulgi Elamuskeskuses näituse „Lina“, mille hulka kuulus ka linapõllu rajamine. Näitus haakus ideaalselt sealse eestvedaja Ly Laanemetsa ideega tutvustada taime, mis on toonud palju tuntuks mulkidele, näitust toetab praktiline tegevus, kus külastaja saab taime ise katsuda, töödelda kiudu ning näha taime põllul kasvamas. Näituse pildi- ja tekstiosa on heas tasakaalus, hästi loetav, kergesti mõistetav igale vanusegrupile. Maja perenaine soovis näitust pikendada järgmisse aastasse. Sooviksime linakasvatuse ajaloolist kultuuri ja selle praktilist tänapäevast vaatenurka tutvustada laiemalt nii haridusasutustes kui ka kultuurikeskustes. Näituse kuraator on Mae Kivilo.

Kevadel ja sügisel tehti linakasvatusest ülesvõtteid kodulehele Linaema.ee; nüüdsest on võimalik saada linaga seotud infot ühest kohast.

Avatud käsitöökodade päev tõi Võrumaale Vaabina külla Pedaja tallu tõsiseid huvilisi, pika päeva jooksul jõuti kiust lõngani.

Mardilaadal said huvilised tutvuda lähemalt taimsete kiududega nagu lina ja kanep, küsida küsimusi, proovida ketramist nii vokil kui ka pulgaga. Uudne võimalus muinasehteid meisterdada köitis eriti nooremaid külalisi. Hea oli tõdeda noorte huvi käeliste tegevuste vastu.

Eesti Rookoondis

Urmas Veersalu, Kaire Maali Lõhmus, 55508361, rookoondis@gmail.com

Eesti Rookoondise 2025. aasta peamised tegevused lähtusid plaanist osaleda sügisel nii Mardilaadal kui ka Helsingis toimuval sündmusel Martin Markkinat, mis tähistas oma 40 aasta juubelit. Aasta alguses õppisime ja harjutasime selle tarbeks Läänemaal pilliroo kogumist. Rannarootsi muuseumis muuseumiööl harjutuspäeval saime Rannarootsi aastateema raames tutvustada rannarootsi rookroone ja ehitasime muuseumile nende logo pilliroost versiooni. Meie kaptenil Urmasel oli võimalus suvel osaleda Poolas Poznanis toimunud kunstiresidentuuris „No Water, No Art“, kus pilliroost geomeetria sai palju tähelepanu. Meie ühine eesmärk osaleda mõlemal mardilaadal täitus ja tulemuseks jäi üks hiiglaslik rookroon kaunistama Helsinki Kaablitehast. Palju inimesi sai neil laatadel iseseisvalt pilliroost kroonide valmistamise oskusi täiendada. Aasta lõpus jätkasime endiselt ka rookuse projekti Tallinna Turismiinfo Keskuses, kus juba kuuendat aastat ehitame sinna jõuludeks rookuse.

Kirivöö alaliit

Kristel Vihman, kristel.vihman@gmail.com

2025. aasta kevadel tegid uued kirivöö õpetajad oma esimesed kursused. Kursused toimusid Sael, Pärnus ja Mellistes. Kirivöö õpe toimus aasta lõikes lisaks ka Haabneemes, Tartus, Võrus, Keilas jm. Aprilli Eesti Naise ajakirjas avaldati Kristeliga tihvaga kiripaela tegemise õpetus.

Suvine kirivöö kõrghetk oli kirivööpäev ning muidugi laulu- ja tantsupidu. Sügisel tegime eesti raamatuaastast inspireeritult mitmes raamatukogus järjehoidjate kudumist. Jõudsime sügisel Võrru, Pärnu, Rakverre, Viimsi ja Mellistesse.

Osalesime Mardilaadal, kus levitasime edukalt tihvaga kudumise „pisikut“ ning toimus kirivöö e-kursuse esitlemine. Laada tulemusel tekkis kirivöö õpetajate vestlusgrupp.

Raamatukogude töötoad jätkuvad 2026. aastal.

KÄSITÖÖÕPETUS

Tallinna Ülikool

Ene Lind, PhD, TLÜ emeriitdotsent, enelind@tlu.ee
Narva mnt 25, Tallinn, www.tlu.ee

Tallinna Ülikoolis on võimalik õppida käsitöö ja kodunduse ning töö- ja tehnoloogiaõpetuse õpetajaks (õppekava „Tehnoloogiavaldkonna ainete õpetaja“). Käsitöö ja kodunduse suunal on avatud ka kõrvaleriala. Lisaks oma õppekava üliõpilastele saavad ainealase ettevalmistuse ka klassiõpetaja õppekava üliõpilased tööõpetuse aine õpetamiseks I kooliastmes. Aastaid on määratud ühele edukale käsitöö ja kodunduse eriala üliõpilasele Eesti Rahvuskultuurifondi Hell Raa allfondi stipendium.

Ülikoolile omaselt on Tallinna Ülikoolis erialal õppe läbiviimiseks kujunenud välja ainealane oskusteave ja didaktikasuunaliste uuringute kompetentsikeskus Eestis. Õppejõud on käsitöö- ja kodundusõppes ning töö- ja tehnoloogiaõpetuses rahvusvahelisel tasandil olulisteks koostööpartneriteks, põhikooli tehnoloogiavaldkonna ainekava arendustegevuse vastutavateks täitjateks, ainealase täiendõppe keskuseks, aineolümpiaadi korraldajateks.

Õppesuuna üks ülesandeid on toetada ühiskonna ja riigi jätkusuutlikku arengut haridusteaduste valdkonnas käsitöö ja kodunduse ning töö- ja tehnoloogiaõpetuse õpetajate ettevalmistamise, ainealase teadus- ja arendustegevuse ning nende tulemuste rakendamise ja akadeemilise partnerluse arendamise kaudu. Enda rolli nähakse ka Eesti esemelise rahvuskultuuri ning töötraditsioonide hoidmisel ja arendamisel. Seejuures tehakse koostööd välispartneritega, kutse- ja üldhariduskoolidega ning erialaseltside ja -liitudega. Osaletakse rahvusvaheliste erialaühenduste töös (NordFo Põhjamaade tööõpetuse uuringu- ja arengufoorum); välja on kujunenud partnerlussidemed teiste vastavaid õppekavu kureerivate ning teadus- ja arendustegevust viljelevate ülikoolidega Soomes, Lätis, Leedus, Rootsis, Taanis, Norras, Islandil.

Õppekava õppejõud on aastate jooksul aktiivselt osalenud hariduspoliitika kujundamisel nii üldhariduse, kutsehariduse kui ka kõrghariduse tasemel, kuuludes erinevatesse otsustuskogudesse ning osaledes õppekavade väljatöötamisel. Tegevuse arendamiseks ning eriala populariseerimiseks on läbi viidud arendusprojekte ning organiseeritud üliõpilastööde näitusi ja üritusi.

Järgnevalt mõned arendus- ja teadustegevusega seotud tegevused:

- Seoses bakalaureusetaseme õppekava sulgemisega muudeti oluliselt magistriõppekava sisu. Kui varem oli eriala baasteadmisi ja -oskusi edastavaks õppekavaks bakalaureusetaseme õppekava, siis nüüd on vastavad ained liidetud magistriõppesse. Selle arenduse tulemusena kasvas huvi erialal õppimise vastu tunduvalt: tekkis taas konkurss kohale.
- Kaasajastatud ainekavas esitatud õppekorralduse populariseerimiseks organiseeriti valdkonna aineolümpiaad 2025. aastal õpilasrühmadele (noormehed ja neiu koos), kes lahendasid koos ülesanded erinevaid tehnoloogiaid ja materjale kasutades.
- Seoses uue kaasajastatud õppekava kehtivuse algusega alates 1. septembrist 2024 on aktiivselt tegeletud õpetajatele täiendkoolituste korraldamisega, tutvustamaks ainevaldkonna uut kontseptsiooni. Seda on vajalik ka jätkata.
- Erialase teadus- ja arendustöö taseme hoidmiseks osaletakse jätkuvalt rahvusvahelistel teaduskonverentsidel; publitseeritakse uurimistulemusi rahvusvahelistes ajakirjades.

Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakond

Ave Matsin, 526 2510, ave.matsin@ut.ee, www.kultuur.ut.ee

TÜ Viljandi kultuuriakadeemias (TÜ VKA) toimub käsitööõpe järgmistel õppekavadel:

- kultuuripärandi loovrakendused, magistrikava
- pärandtehnoloogia rakenduskõrghariduse õppekava, kus saab omandada haridust neljal erialal:
 - ✓ tekstiil (avatud 1994. aastal);
 - ✓ ehitus (avatud 2005. aastal);
 - ✓ metallitöö (avatud 2011. aastal);
 - ✓ ringtehnoloogia (avatud 2023. aastal).

Lisaks ülalnimetatutele on käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse moodulid kunstide ja tehnoloogia õpetaja magistrikavas.

Õppekavadel õpib 2025. aasta septembri seisuga kokku 153 üliõpilast: 125 üliõpilast pärandtehnoloogia ja 28 kultuuripärandi loovrakenduste õppekaval. Põhikohaga õppejõude erialade peale kokku on 20, töötajaid kokku 28, lisaks veel ligikaudu 100 tunnitavalist õppejõudu.

2025. aasta suuremad ettevõtmised

Õppetöö ja õppekava arendustegevus

Aasta kõige olulisemad sündmused olid seotud lõpetamiste ja sisseastumistega. Kokku oli õppekavadel 2024/25. õppeaastal 38 lõpetajat, neist 30 rakenduskõrgharidusõppes ja 8 magistriõppes. Suvel immatrikuleeriti 12 ehituses, 12 metallitöö ja 9 ringtehnoloogia üliõpilast. Kultuuripärandi loovrakenduste magistrikaval alustas õpinguid 9 uut üliõpilast.

Pärandtehnoloogia õppekava olulisemaks arendustegevuseks ka sel aastal oli uue ringtehnoloogia eriala arendamine. Selle eesmärk on ringmajanduse ja -disaini põhimõtteid järgiva, materjale ja lihttehnoloogiaid tundva professionaalse ja loova meistri koolitus. Õppekava muudatusi toimus ka ehituse erialal.

Koos tekstiili eriala rahvarõiva spetsialiseerumismooduli arendamisega on jõudsalt arenenud ka rahvarõivaste laiem populariseerimine. Tekstiili eriala õppejõud ja üliõpilased on õppejõud Inna Raua eestvedamisel aktiivselt kaasatud Viljandi muuseumi juures tegutseva Viljandimaa rahvarõiva nõuandekoja arendamisse ja tegevustesse.

Ühiskonnale suunatud projektina aitasid pärandtehnoloogia tekstiili eriala üliõpilased koostöös ERMi tekstiilikonservaatorite ja Viljandi Pauluse kogudusega korrastada Viljandi Pauluse kiriku vaipa. Legendi kohaselt kinkis vaiba kogudusele Johan Laidoner oma ema Mari Laidoneri mälestuseks, kes oli ka Pauluse koguduse liige. Kaunilt säilinud ja ajaloolise väärtusega vaip on taas hoitud ja nähtav.

2024. aasta lõpus valmis Viljandi kultuuriakadeemia tellimusel kutse- ja kõrgkoolide käsitöö- ja pärandtehnoloogia vilistlaste erialase tööhõive uuring. Uuringu viis läbi TÜ sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskus (RAKE). Selle eesmärk oli hinnata käsitööhariduse tulemuslikkust ja lõpetajate tööalast rakendumist. Uuringus kaardistati käsitööerialade õppijate hariduslik ja tööalane taust enne õpingute algust, analüüsiti rahulolu õpingute sisu ja korraldusega ning uuriti, kuidas vilistlased omandatud oskusi rakendavad. Uuringu tagamaid avav ja tulemusi kokku võttev artikkel on avaldatud Studia Vernacula ajakirjas nr 17.

Juulis ilmus Margus Oti raamat „Käsitööfilosoofia, filosoofiakäsitöö“. Käsitööfilosoofia on välja kasvanud Viljandi Kultuuriakadeemia pärandtehnoloogia õppe ja uurimistööst. Esmapilgul lihtsana tundub käsitöös on kihte ja tasandeid, mis avanevad ainult tõelisele meistrile ning mille mõtestamise ja sõnastamise võtabki käesolev teos ette. Trükkis võiks huvi pakkuda nii akadeemilise taustaga käsitööpraktikuile kui ka laiemale lugejaskonnale. Raamatu väljaandja on TÜ Viljandi kultuuriakadeemia, kirjastaja ja peamine levitaja on Saarakiri.

Novembris ilmus kultuuriakadeemia teadusajakirja Studia Vernacula number 17 alapealkirjaga „Puust ja punaseks“. Väljaanne on pühendatud 20 aastat kestnud pärandehituse eriala õpetamisele TÜ Viljandi kultuuriakadeemias. Artiklid hõlmavad traditsioonilisi ehitustöid ja materjale: puitõhikute kasutamist sein- ja katusekattena, rehetare katuseharja uuendamist, ühepuupaadi valmistamist, maakivihoone taastamist, Eesti savitööstust, kogukondlike ehitusprojekte, majade kaunistamist Komimaal ja puitakende valmistamisprotsessi taasavastamist Norras. Vaadatakse sisse ka käsitöö ja pärandtehnoloogia vilistlaste erialase tööhõive uuringusse. Osta saab ajakirja Saara Kirjastuse e-poest. Väljaanne on üleval repositooriumis. Paberandjal ajakirja uusi ja vanu numbreid saab osta Saara kirjastuse e-poest.

Täiendusõpe

2025. aastal jätkus Inna Raua eestvedamisel mahukas kaheaastane koolitusprogramm „Viljandimaa rahvarõivakool“ kogumahuga 400 tundi. Programmi eesmärk on Viljandimaa rahvarõivakostüümi valmistamine ning rahvarõivaste kandmisviiside ja paikkondlike traditsioonide uurimine. Koolitus lõpeb mais 2026.

14.–16. aprillil toimus Noore Meistri Kool „oMA-MAA-Materjal“, kus tegusad noored said avastada traditsioonilise käsitöö, pärandkultuuri ja materjalide kestliku kasutamise võlusi. Laagris keskenduti kohalikule materjalile. Kolme päeva jooksul meisterdati loomanahast mobiilikotte, tehti kiudtaimedest paberit ning luu- ja sarvesemeid, kuulati inspireerivaid loenguid ja nauditi pärimustoitu. Lisaks töötubadele toimusid loengud, tutvuti paikkondlike pärimustoitudega ja erinevate pärimuslike tegevustega ning avastati Viljandit.

13.–19. juulini toimus 10 aasta juubelit tähistav Eesti käsitöö suvekool Craft Camp (CC), mis tõi kokku käsitööhuvilised üle maailma. 2014. aastast korraldatava rahvusvahelise suvekooli eesmärk on tutvustada välismaalastele Eesti traditsioonilisi käsitöötehnikaid ja nende kasutusvõimalusi tänapäeval. Lisaks töötubadele pakutakse rikkaliku kohaliku pärandit ja meistreid tutvustavat kultuuriprogrammi. Kooli õpetajateks on TÜ VKA õppejõud, vilistlased, üliõpilased ja teised tunnustatud käsitöömeistrid. 10 aasta jooksul on suvekooli jõudnud inimesi 21 riigist ja kokku on välja antud 495 tundi.

Septembris 2025 algas koolitus „Väärtustades ja vääripindades lammast – pärandtarkused ja ringtehnoloogia“! Programmi eesmärgiks on anda terviklik ülevaade lamba rollist Eesti talukultuuris, rahvapärimeses ja tänapäeva põllumajanduses ning õpetada lambasaadusi keskkonnateadlikult, jätkusuutlikult, terviklikult ja loovalt kasutama! Täiendkoolitus kestab juunini 2026 (kord kuus kahepäevaste moodulitena) ja toimub Viljandis, Heimtalis, Rebasemõisa külas ja Kaika külas.

Rahvusvaheline koostöö ja projektid

TÜ VKA eestvedamisel jätkus Põhjamaade traditsioonilist käsitööd uurivate ja õpetavate kõrgkoolide võrgustiku NordTradCraft töö. Nordplusi võrgustik ühendab kaheksat ülikooli Põhja- ja Baltimaades. Võrgustiku eesmärk on edendada rahvusvahelist koostööd traditsioonilise käsitöö uurimises. Selle raames kohtuti 29.–30. septembril Tartus Pallases ja Viljandis VKAs selleks, et tutvuda lähemalt nende partnerite õppekavadega ning pidada plaani järgimise ühisainete ja tegevuste korraldamiseks.

Ringtehnoloogia 2. ja 3. kursuse tudengid käisid välispraktikal ühe võrgustikupartneri Ida-Norra Ülikooli Raulandi kampuses. Nädala jooksul viidi läbi neli töötuba Norra tudengitele ning osaleti ka nende korraldatud õpitubades. Lisaks külastati koos kohalike tudengitega käsitöömeistrite töökodasid ja muuseume.

Põhja- ja Baltimaade haridusprogrammi Nordplus projekti F.E.L.T.WOOL („Kohalike tekstiilide tuleviku esilekerkimine villa baasil“) raames toimus märtsis õppekäik Norra ja mais Rootsi, et tutvuda naabrite villamajanduse ja -tööstuse hetkeseisuga.

Leitud on ka mitu uut rahvusvahelist partnerit. 2025. aasta märtsis toimus Loov Eesti koostööprojekti raames reis Namiibiasse, kus tutvustati pärandipõhiste toodete arendamise häid praktikaid VKAs ja viidi koostöös Namiibia ülikooliga läbi pärandihäkaton.

17.–20. septembril võõrustati Horisoni projekti Culturality partnerkohtumist. Selle käigus toimusid Culturality konsortsiumi koosolekud ja seminar „Parandus, kultuur ja jätkusuutlik käsitöö“ projekti tulemuste tutvustamiseks, kus kohtusid teadlased, käsitöömeistrid ja kohalike omavalitsuste esindajad üheksast Euroopa riigist. IV Viljandi parandusfestival oli samuti osa kohtumise kavast.

Sündmused

18. novembrist 2024 kuni 1. märtsini 2025 korraldati kolmandat korda ringtehnoloogia eriala tutvustamiseks noorte loometööde konkurss „Parandan maailma oma kätega“, mille eesmärgiks oli innustada noori loovalt esemete eluiga pikendama. Kokku laekus 16 toredat taaskasutusprojekti. Kultuuriakadeemia õppejõududest koosnev viieliikmeline žürii hindas töodes eelkõige loomingulist lähenemist, nutikaid lahendusi, aga ka teostatud tööde esitamise oskust ja loomingu inspiratsiooniallika esitlemist.

13. juunil toimunud OmaMood etenduse lavastus kandis pealkirja „Helk“, keskendudes mööduvatele hetkedele ja sisemistele peegeldustele – helgid, mis ilmuvad vaid silmapilguks, ent jäävad meelde, avalduvad laval liikumise, kujunduse ja rõivakollektsioonide kaudu. Peakorraldaja ja kunstiline juht oli ka sel aastal Karina Kirs. Muusikalise maailma löi kitarriga Erki Pärnoja. OmaMood etendusele olid valitud üheksa pärimuskultuuri edendavat moeloojat: Emely Sulg, Kristina Oja, Linda Teemägi, Marika Viitmaa (TÜ VKA), Pauline Ööpik, Ruth Moppel (TÜ VKA), Sirje Ani, Tiiu Kängsepp-Prost (TÜ VKA), Grete Prost-Kängsepp ja Vilve Unt. OmaMood moeetendus toimus Tartus ERMis Estonian Fashion Festivali raames.

20. septembril toimus järjekorras neljas Viljandi parandusfestival, mis tõi kokku rohkelt huvilisi ja pakkus tegevust igale maitsele. Kultuuriakadeemia Vilma õppehoones ja selle ümbruses toimunud sündmuse eesmärk on propageerida kestliku tarbimise põhimõtteid: ära viska kulunud või katkist eset kergekäeliselt ära, vaid pikenda selle eluiga hooldades, parandades või taaskasutades! Parandusfestival pakkus rikkalikku programmi. Töötubades õpiti, kuidas anda armsatele esemetele uus elu, jalutuskäikudel avastati Vilma hoone ja selle ümbruse põnevat ajalugu ning Heiki Raudla esitles raamatu „Viljandi lood ja legendid“ teist osa. Päeva jooksul toimusid ka rohevahetus, täika ja kohaliku käsitöö müük ning linna saunas pakuti võimalust keha turgutada. Festivalipäeva ilmestasid kontserdid, kus astusid üles Silver Sepp ning Cätlin ja Marko Mägi.

17.–18. oktoober toimus Männiku Metsatalus kultuuripärandi loovrakenduse sügiskool teemal „Elu pärast“. Sügiskooli avatud seminaris mõtestati võimalikke tulevikustsenaariumeid: elu pärast elektrit, kapitalismi või keskkonnakriisi – aga ka elu säilimise nimel. Fookuses oli küsimus, millist rolli mängib pärand – oskused, teadmised, materjalid ja kogukonnad – olukordades, kus harjumuspärased süsteemid ei pruugi enam toimida. Igal sügisel toimuv kool tutvustab pärandtehnoloogiaid, tugevdades sidet vaimse ja käelise pärimuse vahel ning soodustab loovate ja praktiliste teadmiste vahetust, samuti uurib, kuidas traditsioonilised teadmised ja loovad lahendused meid tulevikus toetavad.

19.–20. novembril toimus Viljandis XIII rahvusvaheline pärandtehnoloogia konverents „Puust ja punaseks“, mis oli pühendatud VKA ehituse eriala 20 aasta juubelile. Konverents tõi kokku pärandehituse praktikud, õpetajad ja uurijad, et avada ja mõtestada selle valdkonna olulisi teemasid. Ettekannetega astusid üles Eesti, USA ja Põhjamaade tunnustatud eksperdid, kes avasid mitmesuguseid pärandehituse ja -tehnoloogia uurimise, säilitamise ja restaureerimise teemasid. Konverentsile järgnesid 21.–22. novembril puutööle ja ehitusele keskenduvad rahvusvahelised meistriklassid.

19. novembril anti Viljandis üle Anu Raua nimeline stipendium. Tunnustuse pälvis TÜ VKA pärandtehnoloogia tekstiili eriala üliõpilane Siiri Karelson.

TÜ VKA koordineerib koostöös Viljandi olulisemate kultuuriasutustega Viljandi UNESCO käsitöö ja rahvakunsti loovlinna tegevusi. UNESCO loovlinnaks olemine võimaldab näidata avalikkusele pärandis peituvaid väärtusi ja tutvustada viise, kuidas need saaks aidata kaasa igapäevase elu rikastamisele. 2025. aasta teemaks valiti „Lugude aasta“ ja linnameistriks Kairi Leivo. Juunis toimunud Viljandi hansapäevadel oli pärandilinnal oma töötubade ala Viljandi muuseumi hoovis. Juulis Viljandi folgil sai UNESCO pärandilinna Kairila telgis parandada riideid, kuulata lugusid ja mõtiskleda käsitööfilosoofia üle. Osaleda sai ürgrättsepp Kairi Orava õpitoas, jutuvestmisringis linnameister Kairi Leivoga ning vestlusringis Margus Oti raamatu „Käsitööfilosoofia“ teemal.

Pärandilinna koordinaator Ave Matsin teeb koostööd teiste Eesti loovlinnade (Tartu ja Tallinn) ning UNESCO Eesti rahvusliku komisjoni esindajatega. Samuti esindab ta linna UNESCO loovlinnade võrgustikus. 2025. aasta veebruaris osalesid pärandilinna esindajad UNESCO käsitöö ja rahvakunsti loovlinnade alamvõrgustiku kohtumisel Al Ahsas Saudi Araabias. Kohal olid esindajad 23 riigist. Teiste loovlinnade esindajad tutvustasid oma piirkonna häid praktikaid ning fookuses oli just noorte käsitööine kaasamine, kohtumine lõi eeldused sisuliseks rahvusvaheliseks koostööks. Vaadati üle võrgustiku häälekandjaks oleva rahvusvahelise käsitöö ja rahvakunsti ajakirja hetkeseis ning algatati arutelu 2026. aasta alamvõrgustiku aastakohtumise korraldaja leidmiseks. Kohtumisel valiti Matsin käsitöö ja rahvakunsti loovlinnade alamvõrgustiku Euroopa ja Põhja-Ameerika regiooni koordinaatoriks. Ühelt poolt koondab ta 16 piirkonna linna ühise koostöölauda taha, teiselt poolt on tema ülesandeks esindada piirkonna linnu alamvõrgustiku juhtkomitees.

Näitused

Pärandtehnoloogia rändnäitus „Ajajõgi“ jõudis Tallinna ja Võrru. 7. jaanuarist kuni 1. veebruarini sai Tallinnas disaini- ja arhitektuurigaleriis näha pärandtehnoloogia õppekava 30 aasta juubelile pühendatud rändnäitust „Ajajõgi“, mis tõi vaatajateni Eesti pärandi ja pärimuse tõlgenduse. Näituse kujundi, kujuteldava jõe kaudu sai süveneda mineviku käsitöösse, selle kohandamise kaasaegsele maitsele, et kanda seda edasi tulevikku. Näitusel oli väljas 15 vilistlase ja õppejõu just selle näituse jaoks loodud ja pärandist inspiratsiooni saanud käsitööesemed. 8. veebruarist 23. märtsini oli rändnäitus „Ajajõgi“ Võrus Vana-Võromaa Kultuurikojas. Näituse kuraator Kristi Jõeste pälvis rändnäituse korraldamise eest kultuurkapitali rahvakultuuri valdkondliku tunnustuspreemia.

4. jaanuarist 14. veebruarini oli Viljandi Linnagaleriis näitus „Sajand ees või taga“, kus esitleti Viljandimaa rahvarõivakooli täiendõppe kursuslaste kahe aasta jooksul valmistatud Viljandimaa kihelkondade rahvarõivaid ja rõivakomplekte. Näitusel keskenduti Põhja-Viljandimaa ja Mulgimaa rahvarõivastele.

Tekstiili eriala õppejõu Christi Küti autorinäitus „Hõbevalge kolme värvi vahel“ oli 1. veebruarist 20. aprillini väljas Kondase Keskuses. Christi Küti viimaste aastate vaibalooming on inspireeritud eri tehnikates valmistatud rahvuslikest vaipadest, mis on Eesti tekstiilivaramu värvikaim osa.

Kompositsiooni õppejõu Katri Smiti illustratsiooninäitus 6. kuni 25. maini Kondase Keskuses pakkus vaatamiseks Katri Smiti laste pildiraamatu „Väike romb“ illustratsioone. 6. mai raamatuesitlusel tutvustas autor ka teost. Edasi sai näitust vaadata 4. augustist 31. oktoobrini Rapla Kultuurikeskuse Rütmani galeriis.

7. maist 28. septembrini oli Soomes, Espoos kaasaegse Eesti ehtekunsti näitus „Mets sosistab – Metsä kuiskaa“. Soome kella- ja ehtemuuseumis Kruunu avatud ainulaadne näitus tõi esmakordselt Soome publiku ette ulatusliku valiku Eesti kunstnike loodusteemadele keskendunud loomingust alates 1980ndatest kuni tänapäevani. Näitusel esindasid Eestit 55 ehtekunstnikku, sealhulgas VKA metallitöö eriala õppejõud, vilistlased ja üliõpilased.

OmaMood 2025 kolleksioon Kaarmanni aknanäitusel: septembris sai Tallinnas Kaarmanni käsitööpoe aknanäitusel tutvuda kolleksiooniga „OD`E ja ÖED“, mille üheks autoriks on Tiiu Kängsepp-Prost, kes lõpetas sel aastal VKA pärandtehnoloogia tekstiili eriala.

Väljapanek Disainiöö 2025 näitusel: 30. septembrist 5. oktoobrini osaleti väljapanekuga Tallinna Krulli kvartalis Eesti disainikoolide ühisel näitusel. Tutvuda sai pärandtehnoloogia erialade ja VKA kultuuripärandi loovrakenduste magistrantide 2025. aasta inspireerivate lõputöödega.

Tekstiili eriala üliõpilaste tekinäitus „Sitikal siledad tiivad“: 3. novembrist 2025 kuni 28. veebruarini 2026 on Tartu Ülikooli peahoones tekinäitus, kus saab näha VKA pärandtehnoloogia tekstiili eriala üliõpilaste valmistatud sõbakirjalisi telgedel kootud tekke, mille mustrid on kopeeritud Eesti muuseumides olevatelt tekkidelt ja vaipadelt.

Tunnustused

- Kultuurkapitali 2024. aasta rahvakultuuri sihtkapitali peapreemia anti TÜ VKA töötajatele Ave Matsinile, Lembe Lahtmaale ja Evelin Lagle-Nõmmele Viljandi pärandusfestivali korraldamise eest.
- Viljandi linna aastapreemia kultuuri valdkonnas anti TÜ VKA pärandtehnoloogia õppekavale näituse „Ajajõgi“, rahvusvahelise käsitöökonverentsi „Pärand kestliku kogukonna teenistuses“ ja pärandusfestivali korraldamise eest.
- Tekstiilikunstnike liidu aasta teo preemia pälvis Ave Matsin Viljandi pärandusfestivali eestvedamise eest.
- ERKLi pärandihoidja tiitel anti Inna Rauale rahvarõivaalase tegevuse eest uurijana, õpetajana ja arendajana.
- Eesti Rahvakultuuri Keskuse rahvakultuuri auhind käsitöö vallas anti Viljandimaa rahvarõivakultuuri hoidvale ja edendavale Inna Rauale.
- Seto Instituudi 2025. aasta (üli)õpilastööde preemiakonkursil pälvis peapreemia TÜ VKA üliõpilase Tiiu Kängsepp-Prosti lõputöö „Seto naise sukmanite ja kitasnike iseloomulikud tunnused. Seto sukmani aeline kleidikolleksioon „Od`e ja öed““.

2026. aasta tegevusplaan

- 19. veebruar: kandideerimise tähtaeg OmaMoe etendusele
- 27. veebruar: TÜ VKA lahtiste uste päev veebis
- 1. märts: ringtehnoloogia loomekonkursile „Parandan maailma oma kätega“ tööde esitamise tähtaeg
- 13.–15. aprill: järjekordne Noore Meistri kool. Täpsem teave kodulehel
- 15. aprill: TÜ VKA lahtiste uste päev kultuuriakadeemias kohapeal
- 25.–29. mai: pärandtehnoloogia erialade lõputööde avalikud kaitsmised Viljandis Vilma õppehoones
- 10. juuni: moeetendus OmaMood Viljandis Pärimusmuusika aidas

- 15. juuni – 30. juuni: sisseastumisavalduste vastuvõtt. Sel aastal on avatud vastuvõtt tekstiili ja ringtehnoloogia rakenduskõrghariduse erialadele, kultuuripärandi loovrakenduste ning kunstide ja tehnoloogia õpetaja magistrikavadele
- 6. juuli: ringtehnoloogia erialakatse (rakenduskõrghariduse õppekava, päevane õpe)
- 7. juuli: kunstide ja tehnoloogia õpetaja (magistriõpe, sessioonõpe)
- 7.–8. juuli: tekstiili erialakatse (rakenduskõrghariduse õppekava, sessioonõpe)
- 9. juuli: kultuuripärandi loovrakendused (magistriõpe, sessioonõpe)
- 12.–18. juuli: rahvusvaheline eesti käsitöö suvekool Craft Camp Viljandis
- 19. september: Viljandi V parandusfestival
- Oktoober: kultuuripärandi loovrakenduste sügiskool
- 26. november: pärandtehnoloogia metallitöö eriala 15 aasta juubelile pühendatud pärandtehnoloogia konverents

Kõrgem Kunstikool Pallas

Aet Ollisaar, tekstiiliosakonna juhataja, professor, aet.ollisaar@pallasart.ee

Kõrgema Kunstikooli Pallas tekstiiliosakonna koostöö ERKLiiga on olnud pikaajaline ja stabiilne – igal aastal on jätkunud midagi eelmisel aastal alustatud, kuid on ka uusi väljakutseid. Tänavused märksõnad on tudengite näitused, tootekonkurss ja koostöö raamatuaasta piltvaiba teostamisel.

Näitusi toimus kaks – Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis ja Kaarmanni käsitööpoe vaateaknal.

7.–27. jaanuaril 2025 oli Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis avatud tekstiiliosakonna neljanda kursuse tudengi India Maria Emilia Kiisleri näitus „Kohalik tulnukas“. Retrohõnguline silmuskootud rõivakollektsioon on valmistatud ehtsast eesti villast ja inspireeritud arhailisest Mulgi tikandist ning Muhu rõõmsatest ja elavatest värvidest. Rõivakollektsiooni „Kohalik tulnukas“ esitleti esmakordselt 2024. aastal Estonian Fashion Festivali raames toimuval Kõrgema Kunstikooli Pallas moeetendusel „Mood-Performance-Tants“ Tartus ja Eesti Kunstiakadeemia ERKI Moeshowl Tallinnas. India Maria Emilia Kiisler on pälvinud mitu stipendiumi ning ta on tunnustuse „Noor käsitöömeister 2023“ laureaat.

Septembris toimus juba traditsiooniks saanud väljapanek Kaarmanni käsitööpoe vaateaknal, kus seekord eksponeerisid oma kudumeid Hanna-Maria Org ja Kätlin Kalmus, kelle töid ühendab jätkusuutlik materjalikasutus, isiklikud lood ning seoste loomine kaasaegse ja traditsioonilise rõivadisaini vahel.

Hanna-Maria Org viib kudumid väljapoole traditsioonilise käsitöö mõistet, mängides vormi, tekstuuri ja kihilisusega. Inspiratsioon pärineb vanaema lillerohkelt rõdult, mille värvide ja struktuuride harmoonia peegeldub siluettides ja materjalivalikus. Kudumikollektsioon on austusavaldus autori vanaemale ja Võromaa juurtele. Kollektsiooni sai 2025. aastal näha ka moeetendusel „Mood-Performance-Tants“.

Kätlin Kalmuse kudumikollektsioon „Fades Away“ on inspireeritud sisemisest arengust – selle teekonna haprusest, ilust ja enesekaotusest. Kollektsiooni eesmärk oli luua naiselikud võluvad kudumid, katsetades ja mängides kanga läbipaistvuse ja kihilisusega. Rõivakomplektid on valminud kudumiettevõtte jääklõngadest ja peakatted on kootud 100% Eesti maalammaste villast. Kollektsiooni esitleti esmakordselt 2025. aastal ERKI Moeshowl.

Traditsiooniliselt tutvustas väljapanek käsitööliidu ja Kõrgema Kunstikooli Pallas tekstiiliosakonna koostöös toimuva tootekonkursi laureaate. Juba kuuendat korda toimuv aksessuaarikonkurss on tihendanud Pallase ja käsitööliidu koostööd ning pöörab tähelepanu Eesti omamaistest materjalidest lähtuvale disainile.

2025. aastal oli konkursi laureaadiks Hanna-Maria Org, kelle säärised „Säänesääre“ on loodud seelikukandjatele, kes soovivad hallist massist välja paista. Toote nimi on autori pühendus oma Lõuna-Eesti juurtele ning nooruslikke ja värvikaid sääriseid on võimalik kauplusest ka osta. Konkursižürii eritunnustuse pälvisid Kätlin Kalmuse kapuuts-sallid „Pilk“. Sama toode sai esimese koha ka maalamba villa- ja nahkesemete konkursil, mille korraldasid Eesti maatõugu lamba aretajad ja MTÜ Kihnu Maalamba Selts koostöös käsitööliidu, TÜ VKA ning Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liiduga.

Konkursi eesmärk on väärtustada ja propageerida Eestis kasvatatavate põlistõugu lammaste villa ja naha kasutamist. Autorite kudumikollektsioonid ja tooted on alguse saanud Kõrgema Kunstikooli Pallas tekstiiliosakonna silmuskudumise kursusel, mida juhendasid Kairi Lentsius ja Liisa Hanvere. Koostöökogemust tutvustas Kairi Lentsius ka tänavusel Mardilaada seminaril ettekandes „LooTöö koostöö kui tudengi ettevõtluse teekonna algus“.

Raamatuaasta tõi Pallase tekstiiliosakonnale põneva projekti, mille teostumises oli samuti suur osa koostööl käsitööliiduga. Mõtte tähistada Eesti raamatu 500-aastast ajalugu piltvaibaga, mille valmimisel saaksid kaasa lüüa kõik eestimaalased, pakkus välja raamatuaasta peakomitee aseesimees Mart Jagomägi. Piltvaibal kujutatud sündmustiku valiku tegid Krista Aru ja Mart Jagomägi ning selle panid visuaalsesse keelde Pallase tekstiiliosakonna tudengid. Piltvaiba kujundasid Pallase tekstiiliosakonna tudengid Brigitte Mikhelson, Inger Tammela, Kristiin Kuuslap, Marite Rikkas ja Sofia Lanman ning neid juhendas Marju Roos ja projekti juhtis tekstiiliosakonna juhataja professor Aet Ollisaar. Kujutis prinditi kangale KIU kangastudios ja tikkimist kureeris ja juhendas ERKL. Läbi aasta Eesti maakondades ringelnud vaip on peatselt Tartusse tagasi jõudmas ning kannab endas paljude tikkijate puudutust.

Jätkuv koostöö kahe organisatsiooni vahel on andnud tudengitele võimaluse panna ennast proovile ja kogeda reaalseid võimalusi oma toodete turundamisel ja müümisel. Tagasiside Kaarmanni kauplusest on siiani olnud väga positiivne: „Pallase üliõpilaste looming eristub oma disaini ja julgete ideedega. See kõik lisab meie käsitööpoodi särtsu ja tekitab ostjates huvi.“ Tootekonkursid tudengitele jätkuvad ka tänavu, möödunud sügisel väljakuulutatud konkursi tööde ülevaatamine toimub juba märtsis 2026.

Eesti Käsitööõpetajate Selts AITA

Kristi Teder, Eesti Käsitööõpetajate Seltsi AITA liige, Paide Hillar Haansoo nimelise Põhikooli käsitööõpetaja, tederkristi@gmail.com, eksaita.selts@gmail.com

Meie koolide käsitööõpetajad on loovad ja toetuvad oma töös kaasajastatud riiklikule õppekavale. Oleme muutuste tuultes. Uus on see, et nüüd peavad õppima koos nii tüdrukud kui ka poisid, saavutamaks samu õpitulemusi. Esialgu on keeruline, aga oleme tublid ja saame hakkama. Läbivaks teemaks on „Ideest teostuseni“. Selleteemalisi koolitusi ja seminare korraldab selts koos Eesti Tööõpetajate Seltsiga. Heaks koostööpartneriks on ka Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit. Annab ju koolitunnis õpitu õpilasele esimesed käsitööalased tehnoloogiad ja meie esivanemate tarkused.

2025. aastal olid seltsi suuremad õppepäevad suvel Põlvamaal, Rāpinas ja Moostes. Teemaks oli „Mõisavaim ja meistrid“. Arendamiseks ainevaldkonna õpetajate erialapädevusi, jagati suvekursusel õpitubades parimat koolipraktikat. Rāpina ja Mooste ajaloolise kultuuripärandi

elemente taaselistati praktiliste esemete valmistamisel. Tutvustati taaskasutusmaterjalide võimalusi tehnoloogiavaldkonna ajakohastatud õppekavas.

Hiiumaal sügiskonverentsi „Triibuline sügis Hiiumaal“ kõik tegevused olid valitud, et toetada käsitöö ja kodunduse ainekava eesmärkide saavutamist. Töötoad toimusid Hiiumaa Muuseumis.

EKS „Aita“ on kutsunud koostöösse Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liiduga. Koos otsime ja leiame võimalusi, et hoida elus ja parandada meie esivanemate käsitöötavasid järgmistele põlvvedele. Oodatud on noorte käsitöölaagrid ja meistrid koolidesse.

Eesti Tööõpetajate Selts ATS

Timo Nikitin, Eesti Tööõpetajate Seltsi juhatuse esimees, e-post: timo.nikitin@gmail.com

Eesti Tööõpetajate Seltsi 31. tegevusaasta aastaringi täitsid traditsioonilised sündmused ja uued ettevõtmised. Olulisemad neist olid talveseminar ja suvekursus.

Märtsi algul toimus Tallinnas Energia Avastuskeskuses ETSi 30. aastapäevale pühendatud talveseminar-koolitus „Tehnoloogiahariduse tulevik ja vajadused“, millest võttis osa 40 inimest. Seminaril tutvustati uue õppematerjali koostamise algatust ja toimusid esitlused, päeva lõpetas paneeldiskussioon. Esinejateks olid Anna Lutter (käsitöö- ja kodunduse õpetaja, annalutter.KUUT käsitöökeskuse rajaja, blogger ja vlogger), Aare Baumer (leiutaja ja Energia Avastuskeskuse teadus- ja arendusjuht), Veljo Konnimois (ettevõtja ja tehnoloogiahariduse eestkõneleja ja entusiast) ja Martin Kink (Rakvere Tehnoloogiamaja õpetaja ja ETS juhatuse liige).

Oluline sündmus oli ka koostöös Eesti Käsitööõpetajate Seltsiga „Aita“ korraldatud suvekursus, mis seekord toimus Põlvamaal Räpinas ja Moostes ning kandis nime „Mõisavaim ja meistrid“.

Veebruaris toimus taas Rakveres Põhjakeskuses üle-eestiline õpilasvõistlus „Derby Auto“. Tegemist on kaldteel raskusjõul liikuvate isetehtud puidust autode võidusõiduga, mida veab eest Jürge Noon. Sel korral osales võistlusel üle 140 õpilase ning signat-saginat oli tundideks.

Valdkondlikus mõttes oli oluline seltsi osalemine uue hindamissüsteemi väljatöötamise arvamusseminaridel ning Haridusühenduste Koostöökoja seminaridel.

Eesti Tööõpetajate Seltsil on 2025. aasta lõpu seisuga 154 liiget.

Tarbekunsti ja oskuskäsitöö erialasid õpetavad kutseõppeasutused

Tarbekunsti ja oskuskäsitöö õppekavarühma erialasid (tekstiilitöö, sepatöö, nahatöö, rahvuslik puutööndus, klaasipuhumine ja keraamika) õpetatakse Eestis järgmistes kutseõppeasutustes:

**Haapsalu
Kutsehariduskeskus
(tekstiilitöö, mööbli
restaureerimine)**
Ehitajate tee 3
Haapsalu
tel: 666 1740
e-post: kool@hkhk.edu.ee

**Räpina Aianduskool
(tekstiilitöö)**
Pargi 32, Räpina
64505, Põlvamaa
Tel: 796 1395
www.ak.rapina.ee

**Vana-Vigala Tehnika- ja
Teeninduskool (sepatöö,
mööbli restaureerimine,
keraamika, puutöö)**
Vana-Vigala
78003 Vigala vald
<http://www.wigalattk.ee>

**Kuressaare Ametikool
(tekstiilitöö, nahatöö,
keraamika)**
Kohtu 22
93812 Kuressaare
Tel: 452 4600
www.ametikool.ee

**Tallinna Ehituskool
(mööbli restaureerimine)**
Pärnu mnt 162
11317 Tallinn
Tel: 651 9040

**Viljandi Kutseõppekeskus
(mööbli restaureerimine)**
Looduse tee 2
70108 Vana-Võidu
Viljandi vald
Tel: 435 1020

**Olustvere Teenindus- ja
Maamajanduskool
(tekstiilitöö, keraamika,
klaasitöö)**
Müüri 4, Olustvere
Suure-Jaani vald
70401 Viljandimaa
Tel: 437 4290
www.olustvere.edu.ee

**Tallinna Rakenduslik
Kolledž (tekstiilitöö,
sepatöö, puutöö, nahatöö)**
Kopli 98
11711 Tallinn
Tel: 661 8039
<http://taka.edu.ee>

**Ida-Virumaa
Kutsehariduskeskus
(tekstiilitöö)**
Tallinna mnt 13
40202 Narva
Tel: 3320381
www.kutsehariduskeskus.ee

TEGEVUSPLAAN 2026*

Alus: arengukava aastateks 2026–2030

* *Projekt on täpsustatud juhatusel koosolekul jaanuaris ja kinnitatakse volikogus veebruaris.*

Traditsioonilised ettevõtmised

7. veebruar	Volikogu ja pärandihoidja auhindade üleandmine
21. veebruar	III Igor Tõnuristile pühendatud rahvarõivakonverents Viljandis
24. veebruar	III kanname kirikuid
aprill	Aastateema inspiratsioonipäev
22.–23. mai	Käsitööpäevad Ida-Virumaal
23. juuni	IV kirivööpäev
10.–12. juuli	XXVII Keskaja Päevad Tallinna vanalinnas
Septembri algus	Põhjamaade käsitöö päevad
11. september	Juhtide kool
17. oktoober	XVI Avatud Käsitöökojad
5. november	Ettevõtluspäev Mardilaadal
5.–7. november	XXX Mardilaat Unibet Arenal

Aastateema päritud pärandamiseks

- Pärandkäsitöö tehnoloogiate kaardistamine, koolituste ja mõttekodade korraldamine paikkondades
- Paikkondlikud ja rahvusvahelised näitused
- Vaimse kultuuripärandi nimistu sissekannete tegemise toetamine
- Videomaterjali loomine ja erinevate pärandkäsitöö tehnikate dokumenteerimine
- Konkursi „minu-oma-pärand“ ettevalmistus
- „Meister kooli“ ja noortelaager
- Paikkondlike traditsioone väärtustavate ettevõtete esitlemine
- Aastateemast tulenev koostöö TÜ Viljandi kultuuriakadeemiaga, Eesti Kunstiakadeemiaga, Kõrgema Kunstikooliga Pallas ja Eesti Rahvakultuurikeskusega (seminarid, näitused jt)

Käsitööliiduga seotud sündmused on leitavad meie kodulehelt

<http://folkart.ee/sundmused/>

Eesmärk 1. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit on hästi toimiv organisatsioon, mis koondab Eesti käsitöövaldkonda ja selles osalejaid.

Kindel struktuur, ladus koostöö

- Koostöö paikkondlike seltsidega, kokkusaamised erinevatel sündmustel.
- Alaliitude tegevuse toetamine, koostöö hoidmine ja suurendamine.
- Noortele suunatud tegevuste korraldamine, toetamine ja uute koostööprojektide loomine.
- Kultuuripoliitika kujundamine ja rakendamine.
- Koostöö ja infovahetus teadus-, haridus-, mäluasutuste ning Eesti Rahvakultuuri Keskusega.

Jätkame koostööd partneritega:

- Eesti Folkloorinõukogu (Liina Veskimägi-Iliste, Anu Randmaa (juhatuses))
- Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA) (Elo Kallas)
- Euroopa Käsitöö Organisatsioon (Liis Burk (juhatuses), Liina Veskimägi-Iliste)
- Põhjamaade Käsitöö Ühendus (Liina Veskimägi-Iliste, Liis Burk)
- Michelangelo Foundation (Liis Burk)

Eesmärk 2. Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit esindab eesti käsitöö valdkonda Eestis ning Euroopas.

Meil on palju sõpru, oleme nähtavad

- Jätkame osalust ja aktiivset koostööd nii kohalike kui ka rahvusvaheliste koostööpartnerite ja organisatsioonidega.
- Kodulehe arendamine, aktiivne infovahetus sotsiaalmeedias.
- Aktiivsus avalikus meedias.
- Käsitööliidu Teataja ja Mardilehe väljaandmine.
- Paikkondlike käsitöökeskuste kontaktide järjepidev uuendamine.

Eesmärk 3. Rahvuslik käsitöö säilib elujõuliseana tänu elukestvatele õppele, järelkasvu toetamisele ja mitmekesisele koolitustegevusele.

Õppida on mõnus, see viib edasi

- Käsitööliidu koolituskeskus korraldab kvaliteetseid koolitusi huvilistele. Reklaam meie kodulehel ja sotsiaalmeedias.
- Juhtide kooli korraldamine, aastateemale keskendumine.
- Mentorkoolitused paikkondades jätkuvad. Suuname tellima aastateemaga seotud meistreid, et toetada aastateema sündmusi ning neist aktiivset osavõttu.
- Kutsetunnistuste väljaandmine, kutsestandardite koostamine, eksamite korraldamine jätkub sama heal tasemel.
- Käsitööliidu meeskonna väljasõidud paikkondadesse ja meeskonnakoolitused.

Eesmärk 4. Rahvusliku käsitöö traditsioon ja järjepidevus on nähtav, hoitud ja hinnatud.

Ise tehtud, hästi tehtud

- Aastateema 2026/2027 on **päritud pärandamiseks**. Tegevustes kaastakse paikkondi igal võimalikul viisil: näitused, esitlused, vaimse kultuuripärandi märkamine, salvestamine ja sissekannete koostamine, pildistamised jms.
- Hakkame välja töötama aastateemasid 2028/2029.
- Näitused rahvakunstigaleriis peegeldavad ja näitavad meie meistrite, rahvusliku käsitöö koolide ja kunstnike kvaliteetseid oskusi. Uute esitlejate leidmine rahvakunstigaleriisse ja partnerite leidmine maakondlikest galeriidest, et korraldada näituste vahetusi.
- Jätkuvad igakuised näitused Kaarmanni Käsitöö akendel.
- Mardilaada uuendamine, keskkonnateadlikuma sündmuskorralduse lahendamine.
- Keskaja Päevadele uute koostööpartnerite leidmine ja inventari uuendamine.

- Avatud käsitöökodades soovitame pühendada võimalusel aastateemale *päritud pärandamiseks*. Otsime uusi lahendusi nii koostööle kui ka senisele meediakajastusele.
- Käsitööpäevad Ida-Virumaal.
- Aastateema raames tihendame koostööd Eesti Rahvakultuuri Keskusega – eelkõige vaimse kultuuripärandi nimistu töögrupiga, et aidata kaasa uute nimistu sissekannete tegemisele
- Kangukudujate infopäevale kaasaitamine. Valmistame paikkondlike kudumispunktide info kogumist ühele veebilehele.

Eesmärk 5. Tarbija märkab, tunnustab ja väärtustab kvaliteetset eesti käsitööd ja selle valmistajat.

Oma on armas

- Anname jätkuvalt välja märke *OMA* ja *Tunnustatud Eesti Käsitöö*.
- Mardilaada programmi raames toimuvad aastateemat ja ettevõtlusteemasid kajastavad seminarid.
- Jätkame projekti LooTöö, mille eesmärk on uute käsitöötoodete turuletoomine ja meistrite tutvustamine. Koostöö koolide ja ettevõtetega (Tartu Kõrgem Kunstikool Pallas, TÜ Viljandi kultuuriakadeemia, Kunstiakadeemia).
- Paikkondlike käsitöökeskuste ja rahvarõiva nõuandekodade esitlemine meie kasutuses olevate meediakanalite kaudu, käsitööettevõtluse toetamine.
- Vajaduspõhiselt luuakse juurde rahvarõiva nõuandekodasid MTÜ Rahvarõivas toetusel.

EESTI RAHVAKUNSTI JA KÄSITÖÖ LIIT

Näitused rahvakunstigaleriis 2026 Eesti Käsitöö Maja (Pikk 22, Tallinn)

- 6.01–2.02 MTÜ Edev Eremit, Meelis Kihulase õpilastööde näitus
- 3.02–2.03 Vilve Undi autorinäitus „Vilve Unt 70“
- 3.03–30.03 Aivi Tamm, Aada OÜ näitus „Suised saarte sitsjakid“
- 31.03–27.04 TÜ Viljandi kultuuriakadeemia tekstiili eriala näitus
- 28.04–25.05 Läti Rahvakultuurikeskuse näitus „Läti tekid ja rahvuslikud tekstiilid“
- 26.05–29.06 Kango Tekstiili autorinäitus
- 30.06–27.07 Kodukäsitöö näitus „Puudutus“
- 28.07–24.08 Lembe Sihvre autorinäitus „Päritud parandamiseks“
- 25.08–21.09 Viltijate alaliidu autorinäitus
- 22.09–19.10 Räpina Aianduskooli tekstiiliosakonna näitus „Räpina pärlid“
- 20.10–16.11 Olustvere Maamajandus- ja Teeninduskooli õpilastööde näitus
- 17.11–14.12 MTÜ Ruhnu Kultuuriait näitus „Ruhnu naiste aardekambrist“
- 15.12–11.01.2027 Külli Jacobsoni näitus „Seto kirikindad“

EESTI RAHVAKUNSTI JA KÄSITÖÖ LIIT

Kaarmanni aknanäitused 2026
Kaarmanni Käsitöö (Vanaturu kael 8, Tallinn)

Jaanuar – Kodukäsitöö OÜ / Avinurme Puiduait

Veebruar – MTÜ Rahvarõivas

Märts – Peipsimaa Pärimuskeskus / Kodukäsitöö OÜ

Aprill – Mari Pukk / Mareli Rannap

Mai – Katre Arula / Anu Vingisaar

Juuni – Mirai / Vilve Unt

Juuli – Kodukäsitöö OÜ

August – Kango Tekstiil OÜ / FeltMill

September – Kõrgem Kunstikool Pallas / TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia

Oktoober – Sirje Raudsepp / MargitCraft

November – Viru Käsitöö Salong / Eesti Folkloorinõukogu

Detsember – Lembe Sihvre / Kodukäsitöö OÜ